

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK BİLİM DALI

BİREYLERİN ALGILANAN HELİKOPTER EBEVEYN
TUTUMLARI İLE PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ
DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tuğba ÖZBEK

İstanbul

Şubat-2022

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK BİLİM DALI

**BİREYLERİN ALGILANAN HELİKOPTER EBEVEYN
TUTUMLARI İLE PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ DÜZEYLERİ
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tuğba ÖZBEK

Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Besra TAŞ

İstanbul

Şubat-2022

TEZ ONAYI

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma, jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Besra TAŞ

Üye

Doç. Dr. Bilal YILDIRIM

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Halime EKER

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Metin TOPRAK

Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek lisans tezi olarak hazırladığım “**Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumları İle Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi**” adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlandığı aşamaya kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığımı, bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

Tuğba ÖZBEK

ÖN SÖZ

Tez hazırlama sürecinde ihtiyaç duyduğum her zaman yardımını ve desteğini esirgemeyen değerli tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Besra TAŞ'a sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum. Yüksek lisans eğitimim boyunca vermiş oldukları destekten dolayı kıymetli hocalarım ve değerli bölüm arkadaşlarıma daima yanımda oldukları için çok teşekkür ediyorum.

Hayallerimi gerçekleştirmem için beni yüreklendirerek yüksek lisans eğitimine başlamama vesile olan, eğitimimi tamamlayabilmem için zorlandığım her anda omzumda elini hissettiğim bu zorlu süreçte her zaman bana destek olan sevgili eşim Emre Mehmet ÖZBEK'e, çocukluğumdan bu yana eğitim hayatım için emek veren bilginin ve öğrenmenin peşinden ne olursa olsun ayrılmamam konusunda beni yetiştiren tez hazırlama sürecimde de desteğini, güvenini ve sevgisini hep hissettiğim canım babam Neşet ÇEVİK'e, eğitimim süresince beni cesaretlendiren gözüm arkada kalmadan çocuklarımı emanet ettiğim sevgisiyle merhametiyle eğitime verdiği önemle ve anneliğiyle bana örnek olan desteğini ve güvenini her fırsatta hissettirerek yanımda olan canım annem Hatice ÇEVİK'e, yüksek lisans eğitimimin ilk gününden son gününe kadar benden ayrı kaldıkları her sürede küçücük kalpleriyle gösterdikleri anlayış ve sabır için canım çocuklarım Gülay ÖZBEK, Muhammed Hüseyin ÖZBEK ve Zeynep Hüma ÖZBEK'e çok teşekkür ediyor çalışmamı kendilerine ithaf ediyorum.

Tuğba ÖZBEK
İstanbul-2022

ÖZET

**BİREYLERİN ALGILANAN HELİKOPTER EBEVEYN
TUTUMLARI İLE PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ DÜZEYLERİ
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

Tuğba ÖZBEK

Yüksek Lisans, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Besra TAŞ

Şubat, 2022 – 131 Sayfa

Bu araştırmanın amacı bireylerin algılanan helikopter ebeveyn tutumlarının psikolojik iyi oluş düzeylerine etkisinin incelenmesi ve aralarında anlamlı bir ilişki olup olmadığının belirlenmesidir. İlişkisel tarama modelinde olan bu araştırmanın çalışma grubunu 18-45 yaş aralığında bulunan 402 yetişkin birey oluşturmaktadır. Bireylerin algılanan helikopter tutumlarının düzeylerini belirlemek amacıyla Yılmaz tarafından 2018 yılında geliştirilen Türkçeye uyarlanan Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği (AHETÖ), bireylerin psikolojik iyi oluşlarının düzeylerini belirlemek amacıyla Telef tarafından 2013 yılında Türkçeye uyarlanan Psikolojik İyi Oluş Ölçeği (PIOÖ) ve araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Kişisel bilgi formunda yer alan değişkenler, psikolojik iyi oluş ölçeği ve algılanan helikopter ebeveyn tutumu ölçeği ile toplanan veriler istatistik paket programıyla analiz edilerek yorumlanmıştır. Yapılan analizler sonucunda bireylerin algıladıkları helikopter anne/baba tutumlarının temel güven konusunda helikopterlik alt boyutu ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında ters yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bireylerin algılanan helikopter anne/baba tutumlarının duygusal kişisel yaşam konusunda, etik-ahlaki konularda ve akademik/okul yaşamı konularında helikopterlik alt boyutu ile psikolojik iyi oluş düzeylerinde düşük düzeyde ters yönde anlamlı ilişkiye rastlanmıştır. Ayrıca bireylerin algılanan helikopter baba tutumu akademik/okul yaşamı konularında helikopterlik alt boyutu ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında ters yönde orta düzeyde anlamlı ilişki bulunmuştur. Bireylerin algılanan helikopter ebeveyn tutumları ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında ters yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Bireylerin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumu etik ve ahlaki konularda helikopterlik alt boyutunun etkilediği ve bunu sırayla duygusal-kişisel yaşam alanında helikopterlik alt boyutunun, temel güven ve yaşam becerileri konusunda helikopterlik alt boyutunun ve algılanan helikopter ebeveyn tutumu toplamının izlediği görülmüştür. Etik ve ahlaki konularda helikopterlik ile akademik/okul yaşamı konularında helikopterlik alt boyutlarının modele anlamlı bir katkı yapmadığı bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Helikopter Ebeveynlik, Birey, Tutum, Psikolojik İyi Oluş

ABSTRACT
**ANALYSIS OF RELATIONSHIP BETWEEN PERCEPTED
PARENT BEHAVIOURS AND LEVEL OF PSYCHOLOGICAL
WELL BEING**

Tuğba ÖZBEK

Master Thesis, Psychological Counseling and Guidance

Thesis Advisor: Asst. Prof. Dr. Besra TAŞ

February-2022 – 131 Pages

What will be the school attitudes of these childhood children is about a student who is a good school student. 402 conditions between the ages of 18-45 in this study group in the relational screening model. The content of those whose Perceived Helicopters were well thought to be adapted into Turkish in 2018, which can be completely measured by the shaping formula of the generally perceived helicopters, and the personal information created by the researcher were made. The variables in the personal information form, the psychological well-being scale and the perceived helicopter parental attitude scale were analyzed and interpreted with the statistical package program (SPSS 23). As a result of the analyzes, a moderately significant inverse relationship was found between the helicopter parental attitudes perceived by the individuals, the helicopter sub-dimension of basic trust, and their psychological well-being levels. It was found that individuals' perceived helicopter mother/father attitudes had a low-level, inversely significant relationship with the helicopter sub-dimension in emotional personal life, ethical-moral issues, and academic/school life issues and psychological well-being levels. In addition, a moderately significant inverse relationship was found between the helicopter sub-dimension and the psychological well-being levels of individuals' perceived helicopter father attitude academic/school life. An inverse and low-level significant correlation was found between individuals' perceived helicopter parenting attitudes and their psychological well-being levels.

It was seen that the helicopter parental attitude perceived by the individuals was affected by the helicopter parenting sub-dimension on ethical and moral issues, followed by the helicopter sub-dimension in the emotional-personal life area, the helicopter sub-dimension in the basic trust and life skills, and the total perceived helicopter parenting attitude. It was found that the sub-dimensions of helicopter in ethical and moral issues and helicopter in academic/school life did not make a significant contribution to the model.

Keywords: Helicopter Parenting, Individual, Attitude, Psychological Well-Being

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAYI	i
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ	ii
ÖN SÖZ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	viii
TABLolar LİSTESİ	xiii
KISALTMALAR LİSTESİ	xvi
BİRİNCİ BÖLÜM	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem	4
1.2. Amaç	5
1.2.1 Alt Amaçlar	6
1.3. Araştırmanın Önemi.....	6
1.4. Varsayımlar	7
1.5. Sınırlılıklar	7
1.6. Tanımlar	8
İKİNCİ BÖLÜM	9
ARAŞTIRMANIN KURAMSAL ÇERÇEVESİ	9
2.1. Aile Kavramı.....	9
2.1.1. Ailenin İşlevi.....	10
2.1.2. Ebeveyn Tutumları ve Önemi	11
2.1.2.1. Demokratik Ebeveyn Tutumu	13
2.1.2.2. İhmalkar Ebeveyn Tutumu.....	14

2.1.2.3. İzin Verici Ebeveyn Tutumu.....	14
2.1.2.4. Otoriter Ebeveyn Tutumu	14
2.2. Helikopter Ebeveynlik Kavramı	16
2.2.1 Helikopter Ebeveyn Tutum ve Davranışları	17
2.2.2. Helikopter Ebeveyn Tutumunun Çocuk Gelişimi Üzerindeki Etkileri.....	21
2.2.3. Helikopter Ebeveynlik İle İlgili Araştırmalar	24
2.2.3.1. Yurt İçinde Helikopter Ebeveyn Tutumları İle İlgili Yapılan Araştırmalar	24
2.2.3.2. Yurt Dışında Helikopter Ebeveyn Tutumları İle İlgili Yapılan Araştırmalar	26
2.3. Psikolojik İyi Oluş	31
2.3.1. Psikolojik İyi Oluş İle İlgili Kavramlar	33
2.3.1.1. Pozitif Psikoloji.....	33
2.3.1.2. İyi Oluş.....	34
2.3.1.3. Öznel İyi Olma.....	34
2.3.2. Psikolojik İyi Oluş Kavramının Tarihsel Gelişimi.....	35
2.3.3. Psikolojik İyi Oluşun Alt Alanları	35
2.3.3.1. Kendini Kabul	35
2.3.3.2. Diğerleriyle Olumlu İlişkiler.....	36
2.3.3.3. Özerklik.....	36
2.3.3.4. Çevresel Hakimiyet.....	36
2.3.3.5. Anlamlı Yaşam	36
2.3.3.6. Kişisel Gelişim	37
2.3.4. Psikolojik İyi Oluş İle İlgili Yaklaşımlar	37
2.3.4.1. Amaç (Erek) Kuramı.....	37
2.3.4.2. Aşağıdan Yukarı ve Yukarıdan Aşağı Kuramları	38
2.3.4.3. Öznel İyi Oluş Kuramları.....	38
2.3.4.4. Uyum Kuramı.....	38
2.3.4.5. Etkinlik Kuramı ve Akış Modeli.....	38
2.3.4.6. Uyuşmazlık Kuramları	39
2.3.5. Psikolojik İyi Oluşu Etkileyen Etmenler.....	39
2.3.5.1. Demografik Değişkenler (Yaş ve Cinsiyet)	39
2.3.5.2. Sosyo-Ekonomik Düzey	40
2.3.5.3. Sosyal İlişkiler.....	40

2.3.5.4. Evlilik.....	40
2.3.5.5. Kişilik Özellikleri.....	41
2.3.6. Psikolojik İyi Oluş Üzerine Yapılmış Araştırmalar	41
2.3.6.1. Yurt İçinde Yapılmış Araştırmalar.....	41
2.3.6.2 Yurt Dışında Yapılmış Araştırmalar	45
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	49
ARAŞTIRMA YÖNTEMİ	49
3.1. Araştırmanın Modeli	49
3.2. Evren ve Örneklem	49
3.3. Verilerin Toplanması	49
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu.....	49
3.3.2. Psikolojik İyi Oluş Ölçeği (PİOÖ).....	50
3.3.3. Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği (AHETÖ)	51
3.4. Verilerin Çözümlemesi	54
3.5. Verilerin Yorumlanması	55
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	58
ARAŞTIRMA BULGULARI.....	58
4.1.1. Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Cinsiyet Değişkenine İlişkin Analiz Sonuçları.....	58
4.1.2. Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Yaş Değişkenine İlişkin Analiz Sonuçları.....	59
4.1.3. Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Annenin Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Analiz Sonuçları	60
4.1.5. Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Ailenin Gelir Düzeyi Değişkenine İlişkin Analiz Sonuçları	63
4.1.6. Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Ebeveynlerin Birliktelik Durumu Değişkenine İlişkin Analiz Sonuçları.....	64
4.1.7. Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Kardeş Sayısı Değişkenine İlişkin Analiz Sonuçları	65

4.1.8. Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Kaçınıcı Çocuk Olduğu Değişkenine İlişkin Analiz Sonuçları	66
4.1.9. Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Çocukluk Döneminde Bakım Veren Kim Olduğu Değişkenine İlişkin Analiz Sonuçları.....	67
4.1.10. Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Aile Tipi Değişkenine İlişkin Analiz Sonuçları.....	68
4.2.1. Bireylerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine İlişkin Analiz Sonuçları.....	69
4.2.2. Bireylerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Yaş Değişkenine İlişkin Analiz Sonuçları	69
4.2.3. Bireylerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Annenin Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Analiz Sonuçları	70
4.2.4. Bireylerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Babanın Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Analiz Sonuçları	71
4.2.5. Bireylerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Ailenin Gelir Düzeyi Değişkenine İlişkin Analiz Sonuçları.....	72
4.2.6. Bireylerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Ebeveynlerin Birliktelik Durumu Değişkenine İlişkin Analiz Sonuçları	73
4.2.7. Bireylerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Kardeş Sayısı Değişkenine İlişkin Analiz Sonuçları.....	73
4.2.8. Bireylerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Kaçınıcı Çocuk Olduğu Değişkenine İlişkin Analiz Sonuçları	74
4.2.9. Bireylerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Çocukluk Döneminde Bakım Veren Kim Olduğu Değişkenine İlişkin Analiz Sonuçları.....	75
4.2.10. Bireylerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Aile Tipi Değişkenine İlişkin Analiz Sonuçları.....	76
BEŞİNCİ BÖLÜM	83
TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	83
5.1. Tartışma ve Sonuç.....	83
5.2. Öneriler	95

KAYNAKÇA	97
EKLER	110
ÖZGEÇMİŞ	113

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 3.1: Psikolojik İyi Oluş Ölçeğine İlişkin İç Tutarlık Katsayıları	50
Tablo 3.2: Psikolojik İyi Oluş Ölçeğine İlişkin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	50
Tablo 3.3: Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği (AHETÖ) Puanlama Aralıkları	51
Tablo 3.4: Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeğine (AHETÖ) İlişkin İç Tutarlık Katsayıları	52
Tablo 3.5: Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeğine İlişkin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	53
Tablo 3.6: Ölçme Araçlarına İlişkin Normallik Testleri Sonuçları.....	54
Tablo 3.7: Katılımcıların Demografik Bilgilerine İlişkin Betimsel İstatistik Değerleri.....	55
Tablo 3.8: Anne Ve Baba Öğrenim Durumu Değişkenlerine İlişkin Betimsel İstatistik Değerleri	57
Tablo 4.1: Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Cinsiyet Değişkenine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları.....	58
Tablo 4.2: Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Yaş Değişkenine İlişkin One-Way Anova Analizi Sonuçları	59
Tablo 4.3: Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Annenin Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin One-Way Anova Analizi Sonuçları	61
Tablo 4.4: Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Babanın Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin One-Way Anova Analizi Sonuçları	62
Tablo 4.5: Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Ailenin Gelir Düzeyi Değişkenine İlişkin One-Way Anova Analizi Sonuçları.....	63
Tablo 4.6: Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Ebeveynlerin Birliktelik Durumu Değişkenine İlişkin One-Way Anova Analizi Sonuçları.....	64
Tablo 4.7: Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Kardeş Sayısı Değişkenine İlişkin One-Way Anova Analizi Sonuçları	65
Tablo 4.8: Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Kaçınca Çocuk Olduğu Değişkenine İlişkin One-Way Anova Analizi Sonuçları	66

Tablo 4.9: Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Çocukluk Döneminde Bakım Veren Kim Olduğu Değişkenine İlişkin One-Way Anova Analizi Sonuçları.....	67
Tablo 4.10: Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Aile Tipi Değişkenine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları.....	68
Tablo 4.11: Bireylerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine İlişkin T-Testi Analiz Sonuçları.....	69
Tablo 4.12: Bireylerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Yaş Değişkenine İlişkin One-Way Anova Analizi Sonuçları.....	70
Tablo 4.13: Bireylerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Annenin Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin One-Way Anova Analiz Sonuçları.....	71
Tablo 4.14: Bireylerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Babanın Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin One-Way Anova Analiz Sonuçları.....	71
Tablo 4.15: Bireylerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Ailenin Gelir Düzeyi Değişkenine İlişkin One-Way Anova Analiz Sonuçları.....	72
Tablo 4.16: Bireylerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Ebeveynlerin Birliktelik Durumu Değişkenine İlişkin One-Way Anova Analiz Sonuçları.....	73
Tablo 4.17: Bireylerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Kardeş Sayısı Değişkenine İlişkin One-Way Anova Analiz Sonuçları.....	74
Tablo 4.18: Bireylerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Kaçınıcı Çocuk Olduğu Değişkenine İlişkin One-Way Anova Analiz Sonuçları.....	74
Tablo 4.19: Bireylerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Çocukluk Döneminde Bakım Veren Kim Olduğu Değişkenine İlişkin One-Way Anova Analiz Sonuçları.....	75
Tablo 4.20: Bireylerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Aile Tipi Değişkenine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları.....	76
Tablo 4.21: Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Temel Güven Konusunda Helikopter Tutum Alt Boyutu İle Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri Arasında İlişkiye Dair Pearson-Korelasyon Analizi Sonuçları.....	77
Tablo 4.22: Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının duygusal-kişisel yaşam konusunda helikopter tutum alt boyutu ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında ilişkiye dair Pearson-Korelasyon Analizi Sonuçları.....	78

Tablo 4.23: Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Akademik/Okul Yaşamı Konusunda Helikopter Tutum Alt Boyutu İle Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri Arasında İlişkiye Dair Pearson-Korelasyon Analizi Sonuçları	79
Tablo 4.24: Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Etik-Ahlaki Konularda Helikopter Tutum Alt Boyutu İle Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri Arasında İlişkiye Dair Pearson-Korelasyon Analizi Sonuçları.....	80
Tablo 4.25: Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumları İle Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri Arasında İlişkiye Dair Pearson-Korelasyon Analizi Sonuçları.....	81
Tablo 4.26: Psikolojik İyi Oluş Düzeyinin Yordanmasına İlişkin Standart Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları.....	81

KISALTMALAR LİSTESİ

- Vb : Ve Benzeri
Vd : Ve Diğerleri
Tc : Türkiye Cumhuriyeti
Akt : Aktaran
Ark : Arkadaşları
Çev : Çeviren
Ed : Editör
Yy : Yüzyıl
Abd : Amerika Birleşik Devletleri
APA : Amerikan Psikoloji Birliği
PDR : Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik
SPSS : Sosyal Araştırmalar İçin İstatistiksel Program Paketi
PİÖÖ : Psikolojik İyi Oluş Ölçeği
AHETÖ:Algılanan.Helikopter.Ebeveyn.Tutum.Ölçeği

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Aile, toplumun temel yapısını oluşturan ve toplumsallaşma sürecinin en önemli parçası olarak kabul edilen kutsal bir kurumdur. Aile kurumu, bireyin ihtiyaç duyduğu ilgi, bakım, sevgi ve şefkat duygularını içinde barındıran, aynı zamanda üyeleri arasında samimi, sıcak ve güven teşkil eden davranışların paylaşıldığı bir yapı olarak ifade edilmektedir. İnsan doğduğu andan itibaren kendisini topluma ait hissetmeye bu yapı içerisinde başlar. Birey biyolojik, duygusal ve fiziksel anlamda ilk olarak burada şekillenir. Kişinin kimlik oluşumu da aile içerisinde oluşmaya başlar ve bireyler sağlıklı ilişki kurabilmenin adımını burada atmış olurlar. Bireylerin aileleri ile kurdukları ilişki toplum içerisinde kuracağı ilişkilerin alt yapısını oluşturmaktadır. Kişi, içinde bulunduğu aile yapısına göre tutum ve davranışlarını şekillendirmektedir (Balcı, 2018:19). Toplumsal düzenin öğrenildiği ilk yer olan aile kurumunun yasalarla belirlenen kuralları vardır, aynı zamanda bu kurumun işleyişi büyük ölçüde geleneksel yapıya göre de şekillenmektedir (Yörükoğlu, 2002). Aile sistemi içerisinde yetişen çocuk tüm işleyiştten genel anlamda oldukça etkilenmektedir. Yapılan tüm araştırmalar bireyin sağlıklı bir kişilik oluşturmada ve topluma uyum sağlamada ebeveyn-çocuk ilişkisinin büyük ölçüde etkili olduğunu göstermektedir (Çağdaş ve Seçer, 2004).

İlerleyen teknoloji ve toplumsal değişimler, aile yapısında bazı değişikliklere neden olmuştur. Önceki zamana göre geniş ailelerin yerini çekirdek ailelerin aldığı görülmekte, çocuk genel olarak anne ve babanın himayesinde gelişimini sürdürmektedir. Çocuk, mahalle hayatının da ortadan kalkmaya başlaması ile ailenin diğer üyelerinden ve toplum hayatından uzak bir konumda, soyutlanmış bir hayat yaşamaktadır. Ebeveynleri eskiye nazaran biraz daha kendi halinde bırakan yeni oluşum ile beraber ebeveynler birçok konuda yalnızlaştıkları için çocuk yetiştirme konusunda da sorumlulukları artmıştır. Bu durum ailelerin çocuk yetiştirme tarzında farklılıklar meydana getirmektedir.

Sosyo-kültürel normlar, inançlar, ekonomik yaşam, üretim biçimleri toplum üzerinde etkili olduğu gibi aile yapısı üzerinde de oldukça etkilidir. Bu unsurlar aile tiplerinin oluşmasında da önemli faktörlerdir. Toplumun tarihsel ilerleyişi ile aile yapısı birbiriyle bağlantılı şekilde gelişim göstermektedir. Bu gelişim coğrafi bölgelere, ekonomik yapıya ve toplumun alt gruplarına göre değişmektedir (Meriç, 1989; akt: Güngör, 2012: 41). Ailenin çocuğu için hazırladığı çevresel faktörler sayesinde çocuğun sosyal kabul görmesi kolaylaşır (Yavuzer, 1994: 138). Ayrıca çocuğun en temel ihtiyaçları olarak görülen psikolojik iyi oluş, sosyalleşme, sevgi, fiziksel iyi oluş ve boş zaman değerlendirme yetilerinin kazandırılması ailelerin vazgeçemeyeceği işlev ve sorumluluklar arasındadır (Tezcan, 1979; akt: Okant Yaşın, 2018: 39).

Yapılan birçok araştırma suç işlemeye meyilli ve isyankar davranışlar sergileyen kişilerin ailesi tarafından yeteri kadar ilgi görmeyen çocuklar olduğunu ortaya koymuştur (Schiffirin ve ark., 2014: 548; Ganaprakasam ve ark., 2018: 378). Bu araştırmaları destekleyici nitelikte olarak, yeteri kadar ilgi ve şefkat gören çocukların daha sağlıklı ilişkiler kurduğu, bireysel davranışlar ve kararlarda daha bağımsız hareket edebildikleri gözlemlenmiştir (Baumrind, 2005; akt: Okant Yaşın, 2018: 42).

Aile yapısı kadar ailenin çocuğuna karşı sergilediği tutum ve davranışları da çocuğun kişilik gelişimi için büyük öneme sahiptir. Tutumlar, kişinin yaşantı ve deneyimleri sonucu oluşarak davranışlarını yönlendiren ve belirleyen bir etkiye sahip olmaktadır (Güngör, 2012: 42). Ebeveynlerin ya da çocuğun bakımından sorumlu diğer kişilerin, çocuğun yetiştirilmesinde sergiledikleri olumlu tutumların, çocuğun davranışları, özgüveni, benlik saygısı, sosyal ve psikolojik iyi oluş düzeyi, geleceğe yönelik amaç edinme, karar verme, problem çözme, bağımsız hareket edebilme, eleştirel düşünebilme gibi becerileri kazanması yönünde önemli bir etkiye sahip olduğu araştırmalar sonucunda ortaya konmaktadır (Canter, 2000; akt: Güngör, 2012: 42).

Baumrind (2005) araştırmaları sonucunda genel olarak ebeveynleri dört ana ve dört alt sınıfa ayırmıştır. Literatürde bahsi geçen ana başlıklar: Demokratik, ihmalkar, izin verici ve otoriter ebeveyn tutumlarıdır. Burada tutum tiplerinin belirleyici unsurları anne-babaların veya çocuğa bakım veren diğer kişilerin çocuklarına duyarlı olma ve cevap verme düzeyleri ile çocuklardan ne seviyede

talep ve beklentileri olduğudur. Ebeveyn tiplerinin etkileri ise çocuklarının akademik başarıları ve uyum sağlama becerileri üzerinde gözlemlenmiştir.

Anne-babaların çocuklarına yönelik tutum ve davranışları incelendiğinde bahsi geçen ebeveyn tiplerine ek olarak son zamanlarda popüler olan helikopter ebeveynlik kavramı ortaya çıkmıştır. Helikopter ebeveynliğin ortak kullanılan tanımı olarak; aşırı derecede çocuklarına odaklanan, çocukları adına çok fazla sorumluluk alabilen, aşırı korumacı ebeveyn türü ifadeleri kullanılmaktadır.

Helikopter ebeveynlik; çocuklarının güvenliği ve başarısını takıntı haline getiren, çocuklarına hayatın her alanında eşlik eden, çocuklarının her işine yetişmeye çalışan ve onların başından ayrılmayan, çocuklarının üzerine titreyen, hata yapmalarına izin vermeyen, çocuklarını dış dünyadan, kırgınlıklardan, risklerden koruyan, çocuklarının tüm hayatlarına ve kişiliklerine aşırı derecede müdahale eden, yorulmak bilmeyen, hırslı, eğitimi orta sınıf ailelerden oluşan, akademik olarak yüksek başarı bekleyen, çocukların sosyal ve akademik hayatlarını çok yakından takip eden, onlara ifade özgürlüğü vermeyen, çocuklarını sürekli kulüplere, eğitimleri, aktivitelere götürerek onlar için gelecek planları yapan, çocuklarını bir birey olarak görmek yerine kendilerinin uzantısı olarak gören, çocuklarının alması gereken sorumlulukları onlar adına alan ve tüm karşılaştıkları sorunları onlar adına çözmeye çalışan ebeveynler olarak ifade edilmektedir (Marım ve Kahveci, 2021: 442).

İnsan yaşamına yön veren, biyolojik, fizyolojik ve sosyolojik ihtiyaçlarının karşılanmasında etkili olan ebeveyn-çocuk ilişkisinin yanında, bireyin sağlıklı bir yaşam sürmesinde etkili olan diğer önemli unsur psikolojik iyi oluş halidir. Psikolojik iyi oluş bireyin ruhen kendisini iyi hissetme halidir. İnsanların fiziksel ve ruhsal ihtiyaçları karşılandıkça psikolojik iyi oluş seviyeleri de o oranda yükselmektedir. Bireylerin ihtiyaçları ile psikolojik iyi oluşları arasında doğru bir orantıdan söz etmek mümkündür. İnsanların mutluluk ve mutsuzluk durumları, içinde buldukları dönemde sahip oldukları şartlarla paralellik göstermektedir. Bireylerin ihtiyaçları gelişim zamanlarına uygun olmalı ve bu zamanlar içinde gerçekleştirilmelidir.

Ryff 'göre, psikolojik iyi oluş bireyin ne hissettiğinden ve nasıl hissettiğinden daha fazlasını tanımlamaktadır. Bireyin bu duygularını etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Bu faktörlere örnek olarak; kişisel gelişim, kendini kabul, yaşam doyumu, pozitif-negatif duygulanım, sağlık, sosyal destek, yaşam amacı, önceki yaşantılar, maddi durum, diğer insanlarla olan ilişkiler vb. durumlar verilebilir (Ryff, 1989: 35-55).

1.1.Problem

Çocuklarının güvenliğini ve başarısını takıntı haline getiren, aşırı korumacı ve rekabetçi hareket eden helikopter ebeveynler, çocuklarının üzerine titreyerek, onları yaşayacakları tüm hayal kırıklıklarından ve hatalardan koruyarak, karşılaştıkları her sorunu onlar adına çözmeye çalışarak dış dünyadan soyutlamakta ve sağlıklı ayrışmanın önüne geçmektedirler. Yapılan araştırma sonuçları, çocukların normal gelişim dönemine göre, yetişkin olma hakkını elinden alan veya geciktiren bu yaklaşımın, kısa vadede bireysel fakat uzun vadede toplumsal sorunlar oluşturabileceğini göstermektedir (Vinson, 2013: 424-425).

Bu tutumlar çocukların kişiliklerine, psikolojik durumlarına, benlik algılarına ve diğer insanlarla olan ilişkilerine etki etmektedir. Çocuklar ebeveynlerinin sergiledikleri tutumlar neticesinde duyarlı, sorumlu, ilgili, mutlu veya duyarsız, kaygısız, sorumsuz ve mutsuz kişiler haline gelebilmektedirler (Yaprak, 2007:1). Çocukluk döneminde sergilenmeye başlayan helikopter ebeveyn tutumu, bireyin yetişkinliğe geçtiği dönemde aynı ilgi ve övgüyü toplumsal hayatta göremediği ve kendisini ifade etmede zorlanarak kapasitesini ortaya çıkaramadığı için duygusal, fiziksel, sosyal ve psikolojik iyi olma halleri üzerinde olumsuz etkiler meydana getirmektedir (Le Moyne ve Buchanan, 2011: 399).

Araştırmalara göre, helikopter ebeveyn tutumu ile yetiştirilmiş çocuklarda düzensiz yeme alışkanlıkları, reçetelendirilmiş ağrı kesici kullanımı, depresyon, yüksek kaygı, düşük özgüven, okula uyum sorunu, geciken benlik gelişimi durumlarına rastlanmıştır. Bu çocuklar hayatın zorlu ve yıpratıcı deneyimlerine karşı psikolojik bağışıklık geliştirememiş bireylere dönüşmektedirler (Odenweller ve diğerleri, 2014:409; Willoughby ve diğerleri, 2015: 672-673).

Sağlıklı bir kişilik yapısını gösteren önemli etkenlerden biri de kişinin psikolojik iyi olma halidir. Psikolojik iyi oluş bireyin ruhen kendisini iyi hissetme halidir. İnsanların, gereksinimleri karşılandıkça psikolojik iyi oluş seviyeleri de o oranda yükselmektedir. Bireylerin ihtiyaçları ile psikolojik iyi oluşları arasında doğru bir orantıdan söz etmek mümkündür. İnsanların mutluluk ve mutsuzluk durumları, içinde buldukları dönemde sahip oldukları şartlarla paralellik göstermektedir. Bireylerin ihtiyaçları gelişim basamaklarına uygun olmalı ve ihtiyaç duyulan dönem içinde giderilmelidir. Ayrıca kişiler, aynı gelişim döneminde farklı ihtiyaçlara da gereksinim duyabilirler, bu nedenle psikolojik iyi oluşu sağlamak için kişiye özel ihtiyaç belirleyici analiz yapılmalı ve bu ihtiyaçlar uygun olan gelişim zamanına göre karşılanmalıdır (Yapıcı, 2007). Ryff , psikolojik iyi oluş halinin sadece mental bir ihtiyaç olmadığını bireyin yaşamındaki varoluşsal görevlerinde işlevsel olması ile açıklanabilecek ruhsal bir durum olduğunu ortaya koymuştur (Ryff, 1989: 35-55).

Helikopter ebeveynlikle alakalı literatüre bakıldığında; kısıtlı sayıda farklı araştırmalar olmasına rağmen bireylerin algılanan helikopter ebeveyn tutumları ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkiyi araştıran doğrudan bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu bakımdan yapılmış olan bu çalışma özgün bir niteliğe sahiptir. Bu araştırmanın problem cümlesi “*Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumları İle Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri Arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta mıdır?*” şeklinde belirlenmiştir. Bu araştırma algılanan helikopter ebeveyn tutumlarının çocukların yaşam niteliklerini nasıl etkilediği ve bu etkinin psikolojik iyi oluş düzeylerini ne düzeyde belirlediği konusunda farkındalık oluşturmak istemesi yönüyle de ayrı bir öneme sahiptir.

1.2. Amaç

Bu araştırmanın amacı bireylerin algılanan helikopter ebeveyn tutumları ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi ve aralarında anlamlı bir ilişki olup olmadığının belirlenmesidir.

1.2.1 Alt Amaçlar

- 1) Bireylerin algılanan helikopter ebeveyn tutumları; cinsiyet, yaş, annenin eğitim durumu, babanın eğitim durumu, ailenin gelir düzeyi, ebeveynlerin birliktelik durumu, kardeş sayısı, kaçınıcı çocuk olduğu, çocukluk döneminde bakım verenin kim olduğu ve aile tipi değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- 2) Bireylerin psikolojik iyi oluş düzeyleri; cinsiyet, yaş, annenin eğitim durumu, babanın eğitim durumu, ailenin gelir düzeyi, ebeveynlerin birliktelik durumu, kardeş sayısı, kaçınıcı çocuk olduğu, çocukluk döneminde bakım verenin kim olduğu ve aile tipi değişkenlerine göre anlamlı şekilde farklılaşmakta mıdır?
- 3) Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının temel güven konusunda helikopter tutum alt boyutu ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 4) Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının duygusal-kişisel yaşam alanında helikopter tutum alt boyutu ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 5) Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının akademik/okul yaşamı alanında helikopter tutum alt boyutu ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 6) Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının etik-ahlaki konularda helikopter tutum alt boyutu ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 7) Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumları İle Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri Arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 8) Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumları Psikolojik İyi Oluş Düzeylerini anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Dünyada anne-baba sayısı kadar farklı aile tutumu vardır. Aile içerisinde çocuk eğitimi konusunda sevgi ve disiplin olmak üzere iki temel kavram vardır ve tüm anne baba tutumlarını bu kavramlar üzerinden değerlendirmek gerekmektedir.

Ebeveynlik kavramı sevgi ve disiplin çizgisi üzerinde bir noktada yer alır. Buldukları noktadaki tutumları marjinal uçlara yakın ise gösterilen tutum sağlıklı bir boyuta ulaşır ve sorunlar çıkmaya başlar. Bu uçtaki sağlıklı tutumların sonuçları çocuğun gelecek hayatını belirleyen önemli bir etkidir. Helikopter ebeveyn tutumları, disiplin ve sevgi kavramlarının marjinal uçlarda birleşmesi sonucu oluşan çocuk yetiştirme tutumunu ifade etmektedir. Ebeveyn tutumlarının birey üzerindeki etkisi hayat boyu devam edebilmektedir. Bu sebeple bireylerin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumlarının düzeylerinin belirlenmesi, bu tutumların bireyler üzerindeki olması muhtemel etkilerinin ortaya konulması önem taşımaktadır. Ebeveyn tutumları bireylerin kişilik oluşum süreçlerinde de etkili olmaktadır. Bu süreci etkileyen önemli faktörlerden biri de kişinin psikolojik iyi olma halidir. Doğdukları andan itibaren tüm gelişim basamaklarında ebeveynleri tarafından her ihtiyacı karşılanan, karşılaştıkları tüm sorunları anne-babaları tarafından çözülen bireyler yetişkin olmaya adım attıklarında yetersizlik duygusuyla karşılaşmakta ve bu duygu özgüven problemini ortaya çıkarmaktadır. Kişinin içinde bulunduğu 'ben tek başıma hiçbir şey başaramam' düşüncesi psikolojik iyi olma halini de olumsuz anlamda etkilemektedir. Bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin, algılanan helikopter ebeveyn tutum puanları yüksek olan bireylerin, algılanan helikopter ebeveyn tutum puanları düşük olan bireylere göre farklılaşp farklılaşmadığını belirleyerek bu konuda alınabilecek önlemleri ortaya koyma konusunda yardımcı olacağı için araştırma bu anlamda önemli bulunmaktadır.

1.4. Varsayımlar

Bu araştırmada deneklerin Kişisel Bilgi Formu, Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği ve Psikolojik İyi Oluş Ölçeği veri toplama araçlarına içten ve doğru yanıtlar verdikleri varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

1. Araştırmada incelenen algılanan helikopter ebeveyn tutum düzeyi, Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği'nin ölçtüğü niteliklerle sınırlıdır.
2. Araştırmada incelenen psikolojik iyi oluş düzeyi, Psikolojik İyi Oluş Ölçeği'nin ölçtüğü niteliklerle sınırlıdır.
3. Araştırma sonuçları örneklem grubundan elde edilen verilerle sınırlı olacaktır.

4. Araştırmanın örneklemini evrenden uygun örnekleme yöntemi ile seçilen 18-45 yaş aralığında 402 kişi oluşturmaktadır. Araştırmadan elde edilen sonuçlar benzer koşullara sahip kişilere genellenebilir.

1.6. Tanımlar

Aile: Akrabalık bağları ile doğrudan birbirine bağlı olan, yetişkin üyelerin çocuklara bakma yükümlülüğünü almış olduğu bir insan topluluğudur (Giddens, 2005: 173).

Ebeveyn Tutumları: Ebeveynlerin çocuklarına yönelik uyguladıkları davranış biçimleri, çocuklara karşı belli biçimde davranma yolunda kazanılmış eğilim ya da yönelim olarak tanımlanmıştır (Uzunel, 2016:34).

Helikopter Ebeveynlik: Aşırı derecede çocuklarına odaklanan, çocukları adına çok fazla sorumluluk alabilen, aşırı korumacı ebeveyn türüdür (Yılmaz ve Büyükcebeci, 2019: 707).

Psikolojik İyi Oluş: Kişinin varlığını olumlu şekilde algılayarak istek ve ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde çevresini oluşturabilmesi, bağımsız bir kişilik geliştirerek dışa dönük hareket edebilmesi, sınırlarının farkında olarak kendi yapabilecekleri ile bütünleşmesi, yeteneklerini ve kapasitesini geliştirmeye açık olmasıdır (Telef, 2013: 374).

Pozitif Psikoloji: Bireylerin, yaşadığı kişisel tecrübeleri, geçmiş yaşantıları sonucu oluşan doyumları, gelecek beklentilerinde umutlu olma halini, iyi oluş, var olan akış içerisinde buldukları andaki mutlulukları ve memnuniyetleri üzerine odaklanmayı içeren psikolojik bir terimdir (Şerbetçioğlu, 2019:34).

İyi Oluş: Bireyin pozitif ruh haline sahip olması ve olumlu davranışlar sergilemesi, yaşam kalitesi, yaşam doyumunu, öznel ve psikolojik iyi olma hali ve mutluluk gibi terimleri içinde barındıran bir kavramı ifade etmektedir (Şerbetçioğlu, 2019:35).

İKİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN KURAMSAL ÇERÇEVESİ

2.1. Aile Kavramı

Aile, kan bağı, evlilik ve benzeri yasal yollar ile aralarında akrabalık ilişkisi kurulan ve çoğunlukla aynı çatı altında yaşayan bireylerin oluşturduğu bir yapıdır. Aynı zamanda üyesi bulunan bireylerin psikolojik, sosyal, ekonomik ve cinsel ihtiyaçlarını düzenleyen, neslin devamlılığını sağlamak için yasal çerçevede destek gören, topluma uyum ve katılım süreçlerinin düzenlendiği temel bir birimdir. Başka bir deyişle Giddens aile kavramını, “Akrabalık bağları ile doğrudan birbirine bağlı olan, yetişkin üyelerin çocuklara bakma yükümlülüğünü almış olduğu bir insan topluluğudur” olarak tanımlamıştır (Giddens, 2005: 173).

Aile, toplumsallaşma sürecinin adımının atıldığı ilk basamak, karşılıklı ilişkilerin belirli kurallar çerçevesinde oluşturulduğu, geçmişten o güne değin toplum içerisinde oluşturulmuş maddi, manevi zenginliklerin nesilden nesile aktarılmasını sağlayan, biyolojik, psikolojik, ekonomik, hukuksal benzer yönleri bulunan toplumsal bir kurumdur (Doğan, 2000).

Sosyo-kültürel normlar, inançlar, ekonomik yaşam, üretim biçimleri toplum üzerinde etkili olduğu gibi aile yapısı üzerinde de oldukça etkilidir. Bu unsurlar aile tiplerinin oluşmasında da önemli faktörlerdir. Toplumun tarihsel ilerleyişi ile aile yapısı birbiriyle bağlantılı şekilde gelişim göstermektedir. Bu gelişim coğrafi bölgelere, ekonomik yapıya ve toplumun alt gruplarına göre değişmektedir (Meriç, 1989).

Aile kavramı, temel olarak birlikte yaşayan kişi sayısına göre sınıflandırılmaktadır. İki yetişkin bireyin kendinden olan çocuklarına veya evlat edinme şeklinde sahip oldukları çocuklarına bakım verdiği ve onlarla aynı çatı altında yaşadığı çekirdek aile ve bu ailenin birlikte yaşadığı yakın akrabaları ile oluşturdukları geniş aileler başlıca iki kategori olarak görülmektedir. Fakat çeşitli durumlar içerisinde de tek ebeveynli aileler gibi bir çok farklı tipte aile oluşumları da mevcuttur (Giddens, 2005: 173).

2.1.1. Ailenin İşlevi

Bireyin toplumsallaşması ve toplumun bir parçası olması konusunda ebeveynler ve ailenin diğer üyelerinin katkısı oldukça büyük öneme sahiptir. Kişinin kimlik oluşum süreci neticesinde kendisini bir topluluğa ne kadar ait hissettiği, kendisini yetiştiren ebeveynlerinin davranış ve tutumlarıyla yakından ilişkilidir (Okant Yaşın, 2018: 36). Kişinin doğum anından itibaren ailesi ile kurduğu ilişki, sonraki hayatı boyunca sürdüreceği toplumsal ilişkilerin temelini oluşturur (Kulaksızoğlu, 2017: 37). Bireyin gelişiminde aile en önemli faktördür (Kağıtçıbaşı, 1993: 61). İnsanın kişilik özelliklerinin oluşması, bu yönde belli tutum ve davranışlar geliştirmesi, içinde bulunmuş olduğu aile yapısıyla doğrudan ilişkilidir (Balcı, 2018: 19).

Bir bireyin içine doğduğu toplumsal değerleri ve çeşitli hayat tarzlarını öğreneceği ilk yer aile içidir (Kudat, 1977: 249-262). Kişi ilk olarak ebeveynlerinden ve ailesinden aldığı manevi desteği kullanarak, önce kendine sonra diğer insanlara güvenebilmeyi, sevgi ve saygı duymayı, kimlik kazanımını ve gelişimini, sosyal becerileri sağlıklı şekilde geliştirebilmeyi öğrenir (Ünal, 2009: 5). Bu durum sanayi öncesi toplumlarda böyle işlerken modern toplumlara geçildikçe farklılık da göstermeye başlamıştır. Modern toplumlarda çocukların çoğunlukla yaşamlarını kazanma becerilerini ve yöntemlerini aile içinde öğrenememelerinin nedeni ise korunma, eğitim, sağlık vb. görevlerin çeşitli özel kurumlar ve devletler tarafından ailenin görevi olmaktan çıkarılmış olmasıdır (Tezcan, 1979: 127-135). Bu görev genel anlamda ailenin üzerinden alınmış gibi görülmekte, çocuğun bu imkanlara ulaşmasını etkileyen en önemli faktör yine ailenin sosyo-ekonomik seviyesi ve çabası neticesinde gerçekleşmektedir.

Ailenin çocuğu için hazırladığı çevresel faktörler sayesinde çocuğun sosyal kabul görmesi kolaylaşır (Yavuzer, 1994: 138). Ayrıca kişinin en temel ihtiyaçları olarak görülen psikolojik iyi oluş, sosyalleşme, sevgi, fiziksel iyi oluş ve boş zaman değerlendirme yetilerinin kazandırılması ailelerin vazgeçemeyeceği işlev ve sorumluluklar arasındadır (Tezcan, 1979: 127-135). Yapılan birçok araştırma suç işlemeye meyilli ve isyankar davranışlar sergileyen kişilerin ailesi tarafından yeteri

kadar ilgi görmeyen çocuklar olduğunu ortaya koymuştur (Baumrind, 1971; akt: Okant Yaşın, 2018: 39).

Bu araştırmaları destekleyici nitelikte olarak, yeteri kadar ilgi ve şefkat gören çocukların daha sağlıklı ilişkiler kurduğu, bireysel davranışlar ve kararlarda daha bağımsız hareket edebildikleri gözlemlenmiştir (Baumrind, 2005; akt: Okant Yaşın, 2018: 39).

2.1.2. Ebeveyn Tutumları ve Önemi

Annenin ve babanın, çocuğun doğduğu andan itibaren duygusal, fiziksel, sosyal, zihinsel ve ahlaki gelişimi için sağladığı ortam ile çocuk yetiştirme ile ilgili tutum ve davranışlarına “Ebeveynlik” adı verilmektedir (T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, 2017). Bireyin kişilik gelişiminin temeli çocukluk döneminde atılmaktadır. Bu dönemde çocuğun rol model olarak gördüğü kişiler ebeveynleridir (Avcı ve Şatır, 2020: 166). Çocukların kişisel ve psikolojik gelişimleri üzerindeki en önemli etki ebeveynlerine aittir (Checa ve Abundis-Gutierrez, 2017). Çocukların aile içerisinde gösterilen tutum ve davranışlara göre sosyal ve psikolojik olarak ilk etkilendikleri ve geliştikleri yer ailedir (Özel ve Zelyurt, 2016: 9-34). Çocuğun ailesinde gözlemlendiği her davranış ve duygu onun ileriki yaşamında göstereceği davranışa ve duyguya temel oluşturacaktır (Güngör, 2012: 42).

Aile yapısı kadar ailenin çocuğuna karşı sergilediği tutum ve davranışları da çocuğun kişilik gelişimi için büyük öneme sahiptir. Genel tanımıyla Tutum; kişinin bir durum veya bir nesneye karşı bilgi, güdü ve deneyimlerine dayanarak oluşturduğu bir tepki veya eğilim olarak tanımlanabilir. Dolayısıyla tutumlar, kişinin yaşantı ve deneyimleri sonucu oluşarak davranışlarını yönlendiren ve belirleyen bir etkiye sahip olmaktadır (Güngör, 2012: 42).

İçine doğduğumuz aile çevresi, bireyin eğitimi ve anne-baba ya da aile dışındaki diğer insanları, sosyal çevresini algılama biçimi, olumlu ya da olumsuz tutumları sergilemesinde etkili olmaktadır (Mızrakçı, 1994). Ebeveynlerin ya da çocuğun bakımından sorumlu diğer kişilerin, çocuğun yetiştirilmesinde sergiledikleri olumlu tutumların, çocuğun davranışları, özgüveni, benlik saygısı, sosyal ve psikolojik iyi oluş düzeyi, geleceğe yönelik amaç edinme, karar verme, problem

çözme, bağımsız hareket edebilme, eleştirel düşünebilme gibi becerileri kazanması yönünde önemli bir etkiye sahip olduğu araştırmalar sonucunda ortaya konmaktadır (Canter, 2000; akt: Güngör, 2012: 42).

Her toplumun kendi kültürüne göre çocuk yetiştirme tutumları farklılık gösterebilir. Hatta toplum içindeki aileler arasında dahi bu farklılık oluşabilir. Tutumlar toplum içinde bulunduğu sosyo-ekonomik seviyeye göre gruplara ayrılabilir ve her grup kendi hayat bakışına, kendi kültürüne ve kendi ahlaki değerlerine göre farklı çocuk yetiştirme tutumu sergileyebilir (Akkuş, 2015:41). Ebeveynler nesillerini kendi kuralları ve çizgileri doğrultusunda devam ettirebilecek yapıda çocuklar yetiştirmek isteyebilir. Çocuğun bu amaca uyumlanabilmesi için sahip olması gereken tutum ve davranışlar, disiplin, eğitim sistemi gibi çeşitli yollarla çocuğa kazandırılabilir (Darling ve Steinberg, 1993, Maccoby ve Martin, 1983, Akt: Sümer ve Ark. 2010:43).

Ebeveynlerin hemen hemen hepsinin hayalinde sağlıklı, kendine güvenen, başarılı, sosyal ve psikolojik olarak yeterli düzeyde yetişmiş çocuk profili vardır (Bal, 2015:23). Bu amaç doğrultusunda hedef belirleyip ilerlemeye çalışırlar. Kendi değerlerini ve inançlarını anlatma, çocuklarına model olma, çevresel faktörleri kendi amaçlarını destekleyecek biçimde düzenleme yoluna giderler. Bu şekilde, farklı biçimlerde çocuk büyütme tutum ve davranışları meydana çıkar (Ateşsönmez, 2018:64).

Anne-babanın tutum tiplerinde etkili olan en önemli faktörler; anne-babanın yetişme şekli, ailenin sosyo-ekonomik yapısı, kültürel değerleri, çocuğun cinsiyeti, yaşı, anne ve babanın kendileri arasındaki ilişkiler, tutumlarının oluşmasında etkilidir (Çağdaş, 2006; Seçer, 2006). Ebeveynlerin sergiledikleri tutumlarının amacı çocuğu sürekli kontrol altına alabilmeyi başarmaktır (Demiriz ve Öğretir, 2007: 105). Son dönemde gelişen teknolojiyle beraber dijital ebeveynlik kavramı ortaya çıkmıştır. İlerleyen teknoloji ve güven vermeyen çevre faktörleri ebeveynlerin çocukları daha çok korumaya çalışmasına neden olmaktadır (Wesner ve Miller, 2008: 89-96). Dijital çağda yetişen çocuk ve ergenler karşılaştıkları verileri nasıl değerlendireceklerini bilemiyorlar. Ebeveynlerin görevi çocuğa dijital ortamı tanıtmak ve sağlamakla bitmemektedir. Onlara güvenli ortamı sunmalı, bilgiyi toplamalarını sağlayarak, onları kontrol altında tutmalıdırlar. Ebeveynler

çocuklarının fiziksel ortamlardaki olumsuzluklara karşı koruduğu gibi dijital dünyadaki olumsuzluklara karşıda korumalıdır (Sadiku, Tembely, Musa, 2017).

Günümüzde birçok ebeveyn tutum tipleri bulunmaktadır. Baumrind araştırmaları sonucunda genel olarak ebeveynleri dört ana ve dört alt sınıfa ayırmıştır. Literatürde bahsi geçen ana başlıklar: Demokratik, ihmalkar, izin verici ve otoriter ebeveyn tutumlarıdır. Burada tutum tiplerinin belirleyici unsurları anne-babaların veya çocuğa bakım veren diğer kişilerin çocuklarına duyarlı olma ve cevap verme düzeyleri ile çocuklardan ne seviyede talep ve beklentileri olduğudur. Ebeveyn tiplerinin etkileri ise çocuklarının akademik başarıları ve uyum sağlama becerileri üzerinde gözlemlenmiştir (Baumrind, 2005).

Ebeveyn tutumlarının özellikleri aşağıdaki gibidir:

2.1.2.1. Demokratik Ebeveyn Tutumu: Demokratik ebeveyn tutumu, anne-babanın çocuğa kendini ifade etme hakkı tanıdığı, belirlenen kurallar çerçevesinde çocuğun tercihlerine ve isteklerine saygı duyulduğu ve desteklendiği, çocukla iş birliği içinde hareket edildiği ilgili anne-baba tutumudur (Arı, Bayhan ve Artan, 1995: 23-38). Demokratik ebeveynlerin yaklaşımları ölçülü ve tutarlıdır, bu sebeple çocuklara koydukları sınırları mantıklı şekilde açıklayabilir ve kolayca kabul alabilirler. Ebeveyn tipleri arasında en olumlu sonuçları olan demokratik ebeveyn tutumuna sahip aileler çocuklarına psikolojik özgürlük alanı tanır, sosyal ve akademik olarak destek verirler. Çocukla arasında sağlıklı bir iletişim sistemi kurmayı başarmış olan demokratik ebeveynler çocuklardan doğru davranışlar sergilemelerini beklemekle beraber onları başarı konusunda da desteklemektedirler (Yaşın, 2018: 42). Demokratik ebeveyn tutumu ile yetiştirilen çocuklar aile içerisinde alınan kararlarda söz hakkına sahiptir, aldıkları kararların sorumluluğunu da üstlenirler. Bu kişilerin özgüvenli ve benlik saygısı yüksek, kendisini rahat bir şekilde ifade edebilen bireyler olmaları beklenir (Yavuzer, 2005: 26-27). Ayrıca bu tip ebeveynle yetişen çocukların en belirgin özellikleri bağımsız, aktif, başarılı ve arkadaş canlısı kişiler olmalarıdır (Yaşın, 2018: 42).

2.1.2.2. İhmalkar Ebeveyn Tutumu: Çocukların kimlik gelişimi ve toplumsallaşma süreci üzerinde en olumsuz etkiye sahip olan tip ihmalkar ebeveyn tipidir (Yaşın, 2018: 42). Bu tutumda anne-baba çocuğun ihtiyaçlarına ve isteklerine yeteri kadar cevap veremez haldedir. Çocuğun başarıları ile ilgilenmezler, olumlu kişilik özelliklerine sahip olmaları için psikolojik olarak desteklemezler. Çocuğun yaptığı hatalara odaklanarak suçlayıcı dille konuşur ve çocuklarda yetersizlik algısının oluşmasına neden olurlar. Bunun sonucu olarak çocuklar; benlik saygıları düşük, hırçın, öfkeli, kendini ifade etmeyi başaramayan kişiler hale gelebilirler (Yersel, 2019: 20). Ayrıca bu çocuklar zararlı alışkanlıklara açık, baskıya karşı hoşgörüsüz, suç işlemeye meyilli, okula karşı ilgisiz, arkadaş seçimleri yanlış, geleceğe yönelik hayalleri olmayan bireyler haline gelebilirler (Uzunel, 2016: 56).

2.1.2.3. İzin Verici Ebeveyn Tutumu: İzin verici ebeveyn tutumunu benimseyen aileler çocuğun üzerinde güç ve otorite uygulamaktan kaçınır, hareketlerine, isteklerine karşı onaylayıcı ve kabul edici bir tutum sergilerler. Bu tip ailelerin çocuğun uygun davranışı benimsemesi ya da sorumluluk alması konusunda çok az beklentisi vardır (Baumrind, 1966: 887-907). Bu tip ebeveynlerin ilgili ama beklentisiz ebeveynler olarak ihmalkar ebeveynle benzeşen yönleri vardır. Çocukların bu ebeveyn tipinde de akademik başarı ve sosyal uyum testlerinde en düşük skorları aldıkları, öz kontrol becerisi noktasında zorlandıkları görülmüştür (Ellis, 2003). Baumrind'e göre bunun sebebi bu tip ailelerin her yapısını hoş görmesi, ceza vermemesi, gösterdikleri abartılı hoşgörünün ihmale dönüşmesidir (Yaşın, 2018: 42).

2.1.2.4. Otoriter Ebeveyn Tutumu: Bu tutum az ilgili ve çok beklentili ebeveynlerin olduğu, anne-babaya itaatin esas kabul edildiği ebeveyn tutumunu içermektedir. Otoriter ebeveynler çocuklarının belli kalıplar içinde şekillenmesi, kontrol edilmesi ve değerlendirilmesi görüşünü benimsemiş ebeveynlerdir. Kendilerini çocukları için otorite kabul ederek bireysel davranış sergilemelerine izin vermezler (Baumrind, 1966: 887-907). Aile içinde belirli kurallar çerçevesinde hareket edilmesini isterler. Uyulmadığı durumlarda ceza yöntemine

başvurmaktan kaçınmazlar (Ellis, 2003). Yapılan araştırmalar birçok alanda uygulanan sınırlamalar nedeniyle bu tip ebeveynlerle büyüyen çocukların ilişkileri öğrenme fırsatı bulamadığını, mutsuz, güvensiz ve çekingen bireyler olarak yetiştiklerini ortaya koymaktadır (Yaşın, 2018: 43).

Demir ve Şendil'in 2008 yılında yaptıkları araştırma sonucuna göre; ebeveyn tipleri arasında daha az belirgin sınırlar vardır ve ebeveynler kendilerini tanımlamak için otoriter, izin verici, demokratik ve aşırı koruyucu olma boyutlarından hepsini kullanmaktadırlar. Örneğin, bir ebeveyn çocuğu için tehlikeli olduğunu düşündüğü durumlarda otoriter tutum sergilerken, yatış saati gibi esnek olabileceği konularda izin verici ebeveyn tutumuna bürünmektedir. Kontrol boyutu olarak bakıldığında, demokratik ve otoriter ebeveynler arasında pozitif bir ilişki söz konusudur. Bu iki ebeveyn tipinin ayrıldığı nokta otorite ve kontrolü uygulayış şekilleridir. Bu bilgiler ışığında Türkiye'de yapılan bu araştırma Baumrind ile tutarlılık göstermektedir. Aynı araştırma sonuçlarına göre ebeveynlerin sahip oldukları eğitim düzeyleri ile demokratik ve koruyucu olma düzeyleri arasında paralellik vardır. Bu bağlamda eğitim düzeyi arttıkça demokratik davranışlar artmakta, izin verici davranışlar düşmektedir (Demir ve Şendil, 2008: 15-25).

İstanbul'da çoğunluğunu orta ve üst sosyo-ekonomik düzeyde olan ailelerin oluşturduğu başka bir araştırmada ise en fazla ihmalkar ve izin verici ebeveyn tutumuna rastlandığı belirtilmiştir. Bu araştırma anne-baba tutumlarını ayrı olarak ele almış olup annenin şefkatli olduğu durumlarda çocuğun daha fazla öz saygı ve özerkliği sahip olduğu babanın şefkatli olduğu durumlarda ise çocuğun başarı seviyesinin yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Çocukların sahip olduğu kaygı düzeyinin ebeveynlerin kontrol seviyeleri ile paralel gerçekleştiği ortaya konulmuştur. Ayrıca ailenin sosyo-ekonomik düzeyi ile çocuğun özerklik düzeyinin aynı paralelde artmakta olduğu görülmektedir (Baylar, 2016). Türkiye'de üniversite öğrencilerine uygulanan bir diğer araştırma, otoriter tutum uygulanan ailelere göre demokratik tutum uygulanan ailelerde kendini gerçekleştirme düzeyinin oldukça yüksek olduğu bulunmuştur. Çalışmanın sonucu olarak otoriter tutumun sıkı disiplinle birlikte sevgi yokluğunu oluşturduğu, böyle bir ortamda büyüyen bireylerin kendini gerçekleştirme düzeyinin olumsuz etkilendiği belirtilmiştir (Kuzgun, 1973: 57-70).

2.2. Helikopter Ebeveynlik Kavramı

Helikopter ebeveynlik, çocuklarıyla aşırı derecede ilgili olan, çocuk odaklı yaşayan, çocuklarını sürekli kontrol etmeye çalışan ve onlar adına kararlar alıp, programlar yapan, çocuklarına fazlaca yardım eden, yöneten ve müdahale eden mükemmeliyetçi anne baba tutumlarını ifade eden popüler bir bilimsel terimdir (Berger ve Luckmam, 2008; Yılmaz ve Büyükcebeci, 2019: 707-744).

Helikopter ebeveynlik literatürde ilk olarak Haim Ginott'un 1969 yılında yayınlanan "Parents & Teenagers (Ebeveynler ve Gençler) adlı kitabında geçmektedir. Ginott; ebeveynlerin, çocukların gelişimlerinin her bir zerrisini dikkatlice gözlemlemek için helikopter gibi gezindiğini belirtmiştir (Ganaprakasam ve diğerleri, 2018: 378). Bu terim ikinci olarak üniversite çağındaki bir öğrencinin sürekli başında bekleyen annesini tarif etmek için "Annem başımda helikopter gibi dönüyor" demesi ile Cline ve Fay tarafından 1990 yılında çıkarılan ebeveynlik kitap serisinde yerini almış ve bu ifadenin Batı ülkelerinde kullanımı daha da yaygınlaşmıştır (Odenweller ve diğerleri, 2014: 408).

Çocuklarına takıntı derecesinde aşırı ilgi ve hakimiyet kurma tutumu tek veya az çocuklu ailelerde, genç kuşak ebeveynlerde ve sosyo-ekonomik düzeyi yüksek olan bireylerde daha fazla gözlenmektedir (Avcı ve Şatır, 2020: 164). Helikopter ebeveyn tutumuna sahip ebeveynlerle yapılan görüşmelerde, kendilerinin de bu aşırı sayılabilecek davranışlarının farkında olduklarını, bunun sebebinin ise akademik rekabet, mevcut sosyal ve ekonomik durum, toplumda çocuklara yönelik suç oranlarının artması sonucunda ortaya çıktığını belirtmişlerdir (Bristow, 2014).

LeMoyne ve Buchanan'a göre helikopter ebeveynliğin artma nedeni, mobil teknolojinin gelişimidir. Ebeveynler teknolojik olanaklar sayesinde çocuklarına istedikleri an ulaşmış, nerede, ne yaptıklarını çok kolay bir şekilde kontrol edebilmektedirler (LeMoyne ve Buchanan, 2011: 399-418). Helikopter ebeveynlik, iletişim becerileri, bilgisayar, televizyon yoluyla bir tür virüs gibi yayılarak değişen dünyayı, aile yapılarını ve koşulları ebeveynlere göstererek onları ideolojik olarak helikopter ebeveyn modasına uyumlanmaya zorlamaktadır (Vinson, 2013: 424).

Helikopter ebeveynlikle ilgili literatür incelendiğinde, kavramın birden fazla tanımının olduğu görülmektedir. Bu tutumu benimseyen ebeveynlerin yaklaşımları birçok çalışmada “çocuklarına her zaman yakın duran” anne-babalar olarak kabul görmüştür (Wilhelm ve diğerleri, 2014: 72). Helikopter ebeveynlik yerine kullanılan benzer terimlere örnek olarak; yoğun ebeveynlik, aşırı ebeveynlik, müdahaleci ebeveyn, yoğun destek ifadeleri verilmektedir. Ayrıca helikopter ebeveynlik için, genç yetişkinlerin olmaları gereken gelişim dönemlerine uygun davranamama ifadesi de kullanılmaktadır (Eunjoo ve diğerleri, 2019: 2850). Yapılmış olan bu açıklamalara göre helikopter ebeveynliğin ortak kullanılan tanımı; aşırı derecede çocuklarına odaklanan, çocukları adına çok fazla sorumluluk alabilen, aşırı korumacı ebeveyn türüdür diyebiliriz.

Sonuç olarak helikopter ebeveynlik; çocuklarının güvenliği ve başarısını takıntı haline getiren, çocuklarına hayatın her alanında eşlik eden, çocuklarının her işine yetişmeye çalışan ve onların başından ayrılmayan, çocuklarının üzerine titreyen, hata yapmalarına izin vermeyen, çocuklarını dış dünyadan, kırgınlıklardan, risklerden koruyan, çocuklarının tüm hayatlarına ve kişiliklerine aşırı derecede müdahale eden, yorulmak bilmeyen, hırslı, eğitimli orta sınıf ailelerden oluşan, akademik olarak yüksek başarı bekleyen, çocukların sosyal ve öğrenim hayatlarını çok yakından takip eden, onlara ifade özgürlüğü vermeyen, çocuklarını sürekli kulüplere, eğitimlere, aktivitelere götürerek onlar için gelecek planları yapan, çocuklarını bir birey olarak görmek yerine kendilerinin uzantısı olarak gören, çocuklarının alması gereken sorumlulukları onlar adına alan ve tüm karşılaştıkları sorunları onlar adına çözmeye çalışan ebeveynler olarak tanımlanabilir.

2.2.1 Helikopter Ebeveyn Tutum ve Davranışları

Günümüzde yaşanan toplumsal değişimler sonucunda aile yapısında da köklü değişiklikler meydana gelmiştir. Bu değişimler ile birlikte anne-babalara çocuk yetiştirilmesi konusunda farklı sorumluluklar yüklenmiştir. Geniş aile yapılarının yerini çekirdek aileye bırakması, çocukları anne baba dışında sahip olduğu diğer yetişkinlerden ayırmaktadır. Geçmiş dönem ebeveynleri mahalle hayatında çocuklarını daha rahat büyütürken yeni nesil çocuklar site hayatında sokağa çıkmadan evin içerisinde büyümek durumunda kalmışlardır. Önceki dönem

ebeveynliğinde çocuk doğar ve annenin gözetiminde aile içerisinde büyür, gelişir, okula giderdi. Bulunduğu sosyal ortam içinde bilmesi gerekenleri öğrenir ve kendi halinde bir yetişkine dönüşürdü. Günümüzde ise çocuk yetiştirmek daha dar bir çerçeve içerisinde ve tamamen anne babanın sorumluluğunda gelişen bir kavram haline dönüşmüştür (Marım ve Kahveci, 2021: 440).

Ebeveynler artan sorumlulukları doğrultusunda daha az çocuğa sahip olmaya başladılar. Bu durum çocuk başına harcanan zamanın ve maddiyatın artması anlamına gelmektedir. Bu nedenle ebeveynler çocuklarını kendi önceliklerinden önde tutarak ailenin duygusal, sosyal ve mali imkanlarından en büyük paya sahip olan yaşamın merkezi haline getirdiler (Marım ve Kahveci, 2021: 440-457).

Helikopter ebeveynler 1946-1964 yılları arasında, İkinci Dünya Savaşı sonrasındaki doğum oranının çok yüksek olduğu dönemde doğan nesildir. Bu ebeveynlerin çocukları, milenyum jenerasyonuna denk gelmektedir. Bu nedenle helikopter ebeveynlere “Baby Boomers” (Bebek Patlaması) denir. Baby Boomers’lar kendi ebeveynlerinin eğitim, özerklik ve disiplin gibi en iyi taraflarını almışlar ve ebeveynlikte otoriter stilden daha işbirlikçi stile geçiş yapmışlardır. Ebeveynler çocuklarının daha iyi seçimler yapmaları için kendilerini sorumlu tutmuşlardır (Hunt, 2008:9-10; akt: Marım ve Kahveci, 2021: 440).

Ebeveynlik tarzı, anne-babaların çocuk yetiştirirken kullandıkları stratejileri ve standartları temsil eden psikolojik bir yapıyı ifade etmektedir. Anne babalar uyguladıkları ebeveynlik tarzı ile yetiştirdikleri çocukların kişilik yapılarını büyük ölçüde belirlemektedir. Onay, kontrol, destek, katılım, sıcaklık, ceza ve izleme gibi birçok bileşeni içinde barındıran ebeveynlik tarzlarının çocuklarda gözlenen davranış sorunları, psikolojik iyi oluş, akademik başarı ve öz yeterlilik gibi değişkenlerle yakından ilişkili olduğu belirlenmiştir (Yılmaz, 2020: 547).

Ebeveynlerin çocuklarına karşı tutarlı ve düzenli olarak göstermiş oldukları olumlu ve destekleyici tutumlar çocuğun gelişimine katkı sağlarken, olumsuz ve kısıtlayıcı tutumlar da bazı psikolojik sorunların ortaya çıkmasına neden olmaktadır (Seven, 2008: 99). Çocuğa karşı gösterilen ebeveyn tutumu çocuğun kişilik gelişimi üzerinde de oldukça etkilidir (Kaya ve diğerleri, 2012: 1). Bu tutumlar çocukların kişiliklerine, psikolojik durumlarına, benlik algılarına ve diğer insanlarla olan ilişkilerine etki etmektedir. Çocuklar ebeveynlerinin sergiledikleri tutumlar

neticesinde ilgili, duyarlı, sorumlu, mutlu veya ilgisiz, duyarsız, sorumsuz ve mutsuz kişilere dönüşebilmektedirler. Bu bağlamda çocuklar ebeveynlerinden öğrendiklerini başkalarına da aktaracakları için önce sağlıklı bireyler sonra da sağlıklı nesiller yetişebilmesi amacıyla ebeveynlerin tutum ve davranışları oldukça önemlidir (Yaprak, 2007: 1).

Helikopter ebeveynler, çocuklarının kişilik yapılarına ve hayatlarına aşırı derecede müdahale eden, sürekli bir şekilde çocuklarını kontrol altında tutmaya çalışan anne-babalardan oluşmaktadır. Bu ebeveynler, kendi gelişim dönemlerine göre çocukların alması gereken sorumlulukları onlar adına alıp yerine getirmekle kendilerini zorunlu hissederler. Çocukların psikolojik, fizyolojik, sosyal ve bilişsel gelişimlerini, sağlıklı bir birey olarak devam ettirebilmeleri için yapmakla sorumlu oldukları davranışları çocukları adına üstlenen bu ebeveynler, çocuklarının gelişim süreçlerinde kalıcı hasara yol açmaktadırlar. Helikopter ebeveynler, her alanda çocuklarından yüksek beklenti içinde olan ebeveynlerdir. Bunu sağlamak için çocuklarının sosyal ortamlarında dahi kendilerini oldukları gibi ifade etmelerine izin vermez, birey olarak söz hakkı tanımazlar. Bu durum çocukların yetişkin olduklarında sosyalleşme ve öz güven konularında sıkıntı yaşamalarına sebep olabilmektedir (Okant Yaşın, 2018).

Helikopter ebeveynlik kavramı, birçok yerde çocuklarının üzerine aşırı derecede düşen anne- baba kavramını ifade eder. Bu durum aslında hamilelik süreci ile başlayıp genel olarak mezuniyet sonrasına kadar devam eden, hatta pek çok araştırmada iş hayatı ve evlilik kurumu ile de devam ettiği belirtilen bir süreci kapsamaktadır. Bu tutumu benimseyen ebeveynler hamilelik ile beraber kendi ebeveynlik dönemleri ve çocukla alakalı her türlü bilgiye sahip olmaya çalışırlar (Vinson, 2013: 428-431).

Doğumun gerçekleşmesinden sonra aşırı korumacı tutumlarını devreye sokarak kamera sistemleri, takip cihazları, koruyucu eşyalar ile çocuklarını adeta cam bir fanus içine hapsederler. Helikopter tutuma sahip ebeveynler, bebeklikten itibaren çocuklarının her adımını planlar, programlar ve saati saatine uygulamaya çalışırlar. Çocukların mama, uyku, oyun, gezme saatleri onlar için önceden ayarlanmış ve uygulamaya hazır haldedir. Bu çocukların oyunda geçirdikleri süre diğer çocuklara göre daha kısıtlıdır, çünkü okul sonrası katılmaları gereken akademik ve sosyal faaliyetleri ebeveynleri tarafından belirlenmiştir (Vinson, 2013:428-431).

Helikopter ebeveyn tutumuna sahip anne-babalar, bebekliğinden itibaren üstüne titrediği çocuğunu yürümeye başladığında da gölge gibi takip ederler, neredeyse düşmesine fırsat vermeyecek kadar çocuklarının yakınında durmayı seçen ebeveynler aşırı koruyucu tutumlarını burada da ortaya koymaktadırlar. Aynı koruyucu yaklaşımla çocukları için en iyi ve güvenilir öğretmeni seçme, arkadaş seçimlerini çocukları adına yapma, ödev ve proje yapılması konularında çocuğu yerine aşırı çaba gösterme şeklinde davranışları sergilemekten kaçınmazlar (Yılmaz, 2020:135). Helikopter ebeveynler, çocuklarının okul hayatının başlamasıyla birlikte akademik hayata giriş yaparlar, öğretmen üzerinde aşırı baskı kurarak sürekli iletişim halinde olmaya çalışırlar.

Çoğu durumda öğretmenin vazifesi olan konuları çocukları için kendileri yerine getirirler. Diğer veli profillerine göre daha çok ön planda olan anne-babalardan olurlar (Marım ve Kahveci, 2021: 444). Helikopter ebeveyn tutumuna sahip anne babalar, özellikle çocuklarının okul başarısı olmak üzere tüm hayatıyla yakından ilgilidir ve aşırı müdahaleci bir tutum sergilemektedirler (Kwon ve ark., 2016; Schiffirin ve Miriam, 2017; akt: Avcı ve Şatır, 2020: 165).

Helikopter ebeveynler, çocuklarının yaşı kaç olursa olsun onlar adına sürekli kaygılı olan ebeveynlerdir. Çocuklarının iyi bir geleceği ve başarılı bir hayatı olmasını sağlamak için ellerinden gelenin fazlasını üstlenmeye hazırlardır ve bu konuda mücadele etmekten de çekinmezler. İlkokul döneminde çocukları adına ödev yapma, çocuğun tek başına edinmesi gereken sorumlulukları onun adına yerine getirme, lise ve üniversite döneminde düşük not aldığı için öğretmenlerle iletişim kurma, çocukların yeteneğini dikkate almadan kendi istedikleri kursları ayarlama, çocuklarının meslek seçiminde müdahaleci olma, okuyacakları üniversiteyi-bölümü belirleme, çocuklarının yaşayacağı şehri, evlenecekleri zamanı ve kişiyi onlar adına belirleme helikopter ebeveynlerin davranış şekilleri arasındadır. Bu müdahaleler bebeklik dönemi ile başlayıp ilerleyen yaşlara kadar etkisini devam ettirebilir (Yılmaz, 2020: 135).

Helikopter ebeveynlerin sahip olduğu bu tutumların sebebinin; kendi hayatlarında hayal ettikleri başarıya ulaşamadıkları için bunu çocukları üzerinden gerçekleştirmeye çalıştıkları ve kendi egoları olduğu belirtilmiştir (Odenweller ve ark., 2014: 408). Helikopter ebeveyn tutumuna sahip anne-babalar iletişim kurarken genellikle “Biz bugün piyano çaldık”, “Bugün okulda yıldız aldık” gibi

çoğul özne kullanarak çocukları adına konuşmayı tercih ederler (Kelly ve ark., 2017: 102). Kurdukları iletişimin içeriğinde aslında sadece çocuktan bekledikleri ideal davranışlar, sorumluluklar, beklentiler ve öneriler vardır (Gottlieb, 2011). Mary Elizabeth Hughes'e göre bazı etmenler ebeveynleri çocuklarının hayatları üzerinde daha fazla kontrolcü davranmaya itmektedir. Çocuğunun akademik, sosyal, fiziksel ve duygusal hayatı ile ilgili karşılaşacağı kötü sonuçlardan aşırı derecede endişe etme, kaygılanma, iş piyasası, ekonomi ve genel olarak dış dünya ile ilgili endişeler bu etmenler arasındadır (Hunt, 2008: 10).

Helikopter ebeveynliğin artmasına neden olan pek çok faktör vardır. Ebeveynlerin aşırı müdahaleci yaklaşımlarının başlıca nedenleri; geç yaşta anne baba olma, başarısızlık korkusu, demografik değişimler, toplum yapısındaki değişimlere bağlı olarak ebeveynlerin çocuklarının güvenliği konusunda endişe duymaları, teknolojik gelişmelere bağlı olarak çocukları takip etmenin daha kolay hale gelmesi, anne babaların birbirlerini modelleyerek benzer tutumları benimsemeleri olarak gösterilebilir (Yılmaz, 2020: 151).

Helikopter ebeveyn müdahalesi çocukluk çağını aşır okuldan sonra iş hayatında da kendini göstermeye devam etmektedir. Üniversite İstihdam Araştırma Enstitüsü, mezunların işe alım sürecindeki ebeveyn müdahalesini araştırmıştır. Ebeveynlerin %40'ı şirketlerin web sitelerinden bilgi topladıklarını, %31'i öğrencileri adına özetler çıkardığını, %26'sı çocuğunu başka bir pozisyona terfi ettirdiğini, %12'si mülakat randevularını aldığını, %4'ü ise çocuğunun iş mülakatına katıldığını bildirmiştir (Cassling ve diğerleri, 2013: 5).

Sonuç olarak, ebeveynlerin çocuklarının gelecekleri ve güvenlikleri ile alakalı kaygıları son yıllarda artış göstermektedir. Dünyanın artık güvenli bir yer olmadığı düşüncesinin, bu ebeveynleri çocukları konusunda daha korumacı bir hale getirerek helikopter ebeveyn tutumuna ittiğini söylemek mümkündür (Duygulu, 2018: 85).

2.2.2. Helikopter Ebeveyn Tutumunun Çocuk Gelişimi Üzerindeki Etkileri

Hayatları ebeveynleri tarafından yönetilen, onlara her anlamda bağımlı olan, sorunları anne-babaları tarafından çözülen bireylerin diğer insanlarla kurdukları ilişkilerde de değerli ötekilere bağımlı oldukları görülmüştür. Karşılaştıkları

sorunların çözülmesi, ilgi gösterilmesi, davranışların onaylanması, gereksinimlerinin giderilmesi hususunda hayatlarındaki önemli ötekilere güvenirler, çünkü yetiştirildikleri anne-baba tutumları sonucunda duygusal istikrarı sağlayamamış ve hayatla başa çıkma becerilerini geliştirememişlerdir. Bu durum onları kırılgan, kaygı seviyesi yüksek ve depresyona yatkın kişiler haline getirebilir (Odenweller, Booth-Butterfield ve Weber, 2014: 420). Araştırmalar, helikopter ebeveyn tarafından büyütülen çocukların okul hayatlarında yaşadıkları kaygı seviyesinin daha yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. Çocuklarının tüm hareketlerini programlayan ebeveynlerin, bireyde bağımlı olma hissini ve akademik başarı kaygısını artırdığı belirtilmiştir (Ganaprakasam ve diğerleri, 2018: 379).

Çocuklarını her alanda başarılı bir şekilde eğitmeye çalışan helikopter ebeveynler, bunu gerçekleştirebilmek için onları çeşitli kurs ve özel derslere göndermeyi tercih ederler. Bu tercihlerini çocuklarına katkı sağlamak ve onları mutlu etmek için yaptıklarını belirtse de, yapılan araştırmalar bu kursların çocukların becerisini yansıtmadığı için başarısızlık korkusu ve kaygı oluşmasına neden olduğunu, çocukların tercihleri dışında gönderildikleri ve yoğunluklarının artması sebebi ile sosyal hayatlarına daha az zaman ayırmak durumunda kaldıkları için motivasyon kaybına neden olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum uzmanlar tarafından ailelerin kendi yapmak isteyip de yapamadıkları becerileri ya da çocukları için prestij sağlayacak eğitimleri tercih ettikleri şeklinde yorumlanmaktadır (Schiffrin vd., 2015: 2323-2324-2325).

Ergenlik döneminde aşırı kontrolcü ebeveyn tutumuna maruz kalmış bireylerin, ebeveynlerine karşı sahip oldukları olumsuz izlenimler sebebi ile yetişkinlik dönemlerinde duygusal ve samimi ilişkilere olan istekleri azalmaktadır. Bu bireyler karar verici otorite olarak ailelerini gördükleri için kendilerini bir ilişki veya evlilik konusunda karar vermede yetersiz ve isteksiz hissederler. Bu konuda yapılan araştırmalara göre helikopter ebeveynler çocuklarını geç evliliğe yönlendirmektedir (Willoughby ve diğerleri, 2015: 670-671). Bireyde oluşan yetersizlik hissi beraberinde depresyon, yaşamdan zevk almama, kaygı ve psikolojik açıdan iyi olmama gibi sonuçlar meydana getirmektedir (Nelson ve diğerleri, 2015: 282). ABD’de yapılan Ulusal Öğrenci Katılımı Araştırması’nın elde ettiği istatistiksel sonuçlara göre, helikopter ebeveyn tutumu ile yetiştirilen

çocukların diğer yaşlılarına göre depresyon ve anksiyete sahibi olma durumları daha yüksektir (Wilhelm vd., 2014: 72). Helikopter ebeveyn tarafından büyütülmüş çocukların sorunlarla baş etme ve zaman yönetimi gibi konularda da yetersizlik hissi yaşadıkları belirlenmiştir. Bu durum, çocuklarda özgüven ve özsaygı eksikliği, düşük yaratıcılık, empati kuramama, kaygılı olma şeklinde kendini göstermektedir. Helikopter ebeveynlerin aşırı korumacı davranışlarının altında yatan sebep, çocuklarının yardıma muhtaç oldukları ve ancak yardım gördükleri zaman rekabetlerle dolu acımasız dünyada başarıya ulaşabileceklerine olan inanışlarıdır. Ebeveynlerin bu tutumları kısa dönemde destekleyici olsada çocuklara fizyolojik ve psikolojik sorunlar çıkarmaktadır. Yaşadığı sorunlar ve bunalımlar neticesinde çocuğun ebeveyni ile bağı kopardığı, ciddi ilişki çıkmazlarının yaşandığı da gözlemlenmiştir (Ulutaş ve Aksoy, 2014: 199-200).

Araştırmalara göre, helikopter ebeveyn tutumu ile yetiştirilmiş çocuklarda düzensiz yeme alışkanlıkları, reçetelendirilmiş ağrı kesici kullanımı, depresyon, yüksek kaygı, düşük özgüven, okula uyum sorunu, geciken benlik gelişimi, psikolojik iyi olmama hali durumlarına rastlanmıştır. Bu çocuklar hayatın zorlu ve yıpratıcı deneyimlerine karşı psikolojik bağışıklık geliştirememiş bireylere dönüşmektedirler (Odenweller ve diğerleri, 2014:409; Willoughby ve diğerleri, 2015:672-673). Helikopter Ebeveynler, çocuklarını yetiştirdikleri süre boyunca onların karar verme mekanizmalarını ellerinden aldıkları için çocukların sorunlar karşısında baş etme yolları geliştirmelerini de engellemiş olurlar. Buna bağlı olarak özgüven ve öz yeterlilik konusunda sıkıntı yaşayacak olan bireyler psikolojik sorunlara da direnç göstermekte zorlanırlar (Kouros ve diğerleri, 2017: 946).

Helikopter ebeveynlerin, çocuklarına müdahalelerinin başlıca sebeplerinden biri, onların yetersiz bir birey oldukları ve tek başlarına bir şey başaramayacaklarını düşünmeleridir. Ebeveynler böyle davranmaya devam ettikçe çocuklarda yeterlilik hissi ve sorunlarla baş edebilme becerisi gelişmemektedir. Yapılan araştırmalar sağlıklı bir birey olmanın temel özelliklerinden birinin de yeterlilik hissine sahip olmak olduğunu göstermektedir (Marım ve Kahveci, 2021: 452)

LeMoyne ve Buchanan'ın (2011) yaptığı araştırmaya göre; helikopter ebeveyn tutumu ile büyütülen bireylerin karşılaştıkları problemleri çözmede ve bağımsız karar alabilme konularında yaşadıkları zorluklar iş hayatında daha çok artmaktadır.

Bu zorluklarla baş edemeyen bireylerin ise kaygı bozukluğu, depresyon, uyuşturucu ve alkol kullanımı gibi sorunlara daha yatkın oldukları gözlemlenmiştir. Bu durum okul hayatında da derse katılımında düşüş ve özgüven eksikliği olarak görülmektedir.

2.2.3. Helikopter Ebeveynlik İle İlgili Araştırmalar

Araştırmanın bu bölümünde alan yazında bulunan Helikopter Ebeveynlik ile ilgili yurt içi ve yurt dışında yapılan araştırmalara yer verilmiştir.

2.2.3.1. Yurt İçinde Helikopter Ebeveyn Tutumları İle İlgili Yapılan Araştırmalar

Okray (2016), yapmış olduğu araştırmasında üniversite öğrencilerinin ruh sağlığı, ailevi davranışları ve esenlik seviyeleri üzerinde çalışmış olup, Türkiye’de yaşayan çocukların yetişkinliğe geçiş dönemlerindeki helikopter ebeveynliğin etkisini araştırmıştır. 399 öğrenci ile yapılan analiz sonucuna göre, helikopter ebeveyn algısı yüksek olan çocukların gençliğe geçiş dönemlerinde depresif olma düzeylerinin de yüksek olduğu belirtilmiştir. Ayrıca erkek çocuğa sahip ailelerin kız çocuğa sahip ailelere göre daha fazla helikopter ebeveynlik tutumu sergilediğini bu durumun sebebinin de Türk aile yapısına bağlı olduğunu açıklamıştır. Araştırmanın diğer bir sonucuna göre, helikopter ebeveyn tutumunun çocukları aileye daha bağımlı hale getirdiği için özgüvenlerini düşürdüğü açıklanmıştır.

Okray (2016), aynı yıl yaptığı diğer bir çalışmada ise üniversite öğrencilerinin ebeveyn tutumlarına bağlı olarak sahip oldukları ruh sağlıkları ile ilgili konular üzerinden inceleme yapmıştır. Çalışmada bireylerin sahip oldukları ebeveyn tutumunun helikopter ebeveynlikle ilişkisi incelenmiş ayrıca öğrencilerin psikolojik ihtiyaçları ve depresyon düzeyleri üzerine de analiz yapılmıştır. Elde edilen sonuca göre helikopter ebeveyn tutumunun çocukların yetişkinlik döneminde depresyona sebep olduğu, benlik saygılarının düşük olmasından dolayı ailelerine daha bağımlı hale geldikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Okant Yaşın (2018), ortaya koyduğu araştırmasında orta ve üst sosyo-ekonomik düzeyde olan helikopter ebeveynlerin tutumlarının çocuklarının yetişkinlik dönemlerinde sahip olduğu yaşam memnuniyeti ve mutluluk seviyelerine etkisini incelemiştir. Çalışmada 12 kişi örneklem olarak seçilmiş ve yüz yüze ayrıntılı görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucuna göre helikopter ebeveyn tutumu ile yetiştirilen bireylerin kendilerini gerçekleştirme yönünde hedef koymakta zorlandıkları, tek başlarına başarılı olamadıkları düşüncesine sahip oldukları, genel ve iş yaşantılarında oldukça zorlandıkları belirlenmiştir. Helikopter ebeveyn tutumu ile büyütülen bireylerin iyi okulda okumalarına ve yüksek yaşam standartına sahip olmalarına rağmen mutlu olamadıkları tespit edilmiştir. Helikopter ebeveyn tutumu ile çocuklarına aşırı koruyucu ve rekabetçi bir ortam sunulan bireylerin akademik olarak yeterli hissetmelerine rağmen sosyal ve duygusal olarak olumsuz etkilendikleri sonucuna varılmıştır.

Yılmaz (2019), yaptığı çalışmada algılanan helikopter ebeveyn tutumunu, ebeveyn açısından güven-temel yaşam, etik konular, duygusal yaşam, akademik yaşam boyutlarında ölçmeye yardımcı olacak geçerli ve güvenilir bir araç üretmeyi amaçlamıştır. Örneklem olarak 13-45 yaş arası 2020 katılımcı üzerinden analiz yapılmıştır. Geliştirilmiş olan ölçeğin eğitimciler, çocuk gelişim uzmanları ve araştırmacıların, ebeveynlerin anne-baba olarak helikopter tutumlarını belirleyebilecekleri yeterlilikte olduğu belirtilmiştir.

Erkan (2019), yaptığı araştırmasında helikopter ebeveyn tutumu ile yetiştirilen ve 20-55 yaş aralığında olan bireylerin, yetişkinlik dönemlerinde sahip oldukları bağımlı kişilik özellikleri ve duygusal erişebilme düzeylerinin kişilerarası ilişki boyutları ile arasındaki ilişkiyi belirlemek istemiştir. 127 kadın ve 75 erkek birey üzerinde yapılan çalışma sonucuna göre, bireylerin sahip olduğu bağımlı kişilik özelliklerinin kişilerarası ilişkinin empati hariç diğer alt boyutları ile arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu belirtilmiştir. Helikopter ebeveynlik tutumu ile bağımlı olma ve onay ihtiyacı arasında da pozitif bir ilişki bulunmuştur. Bu sonuca göre helikopter ebeveyn tutumu ile yetiştirilen bireylerin bağımlı kişilik özelliği gösterdikleri ve onay bağımlısı bireyler olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Yılmaz (2020), yapmış olduğu araştırmasının amacı; cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, yerleşim yeri gibi değişkenleri kullanarak Türkiye 'de helikopter ebeveyn tutumuna sahip anne-babaların yaygınlığını belirlemektir. Araştırmanın

örneklemini 11-22 yaş aralığında olan, ortaokul ve yüksek lisans kademelerinde eğitim gören 1600 kişi oluşturmaktadır. Araştırma sonucuna göre ortaokul seviyesinde eğitim gören bireylerin lisansüstü seviyesinde eğitim gören bireylere göre algıladıkları helikopter ebeveyn tutumları daha yüksek bulunmuştur. Ayrıca büyük şehirlerde yaşayan ve tek çocuklu olan ebeveynlerde helikopter tutumun daha fazla olduğu gözlenmiştir. Araştırmada cinsiyet faktörü etkisiz bulunurken annelerde helikopter tutumunun daha yüksek olduğu bunun sebebinin ise geleneksel anne-baba rolleri olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

2.2.3.2. Yurt Dışında Helikopter Ebeveyn Tutumları İle İlgili Yapılan Araştırmalar

LeMoyne ve Buchanan (2011), hakkında çok az şey bilindiğini düşündükleri ve üzerinde henüz fazla çalışma yapılmamış olmasına rağmen oldukça hızlı popüler olan helikopter ebeveynliği konu alan bir araştırma yapmışlardır. ABD’ de üniversite öğrencisi olan 317 kişiyi örneklem olarak seçip analiz etmişlerdir. Elde edilen sonuçlara göre, helikopter ebeveyn tutumu ile yetiştirilen öğrencilerde depresyon ve anksiyete gibi durumlara daha fazla rastlandığı ayrıca bu kişilerde reçeteli ilaç kullanımının da yüksek olduğu belirtilmiştir.

Odenweller ve arkadaşlarının (2014), yapmış oldukları araştırma ebeveynlerin iletişim şekillerini, helikopter biçimlerini, verimlilikle baş edebilme durumlarını ve bağlılığını incelemeyi amaç edinmektedir. 268 birey üzerinde yapılan analiz sonucuna göre helikopter ailelerinin otoriter olma durumları ile çocuklarının zorluklarla baş edebilme becerisinin, diğerlerine bağlı olma ihtiyacının ve nevrozla yatkın olma durumlarının pozitif ilişkili olduğu ayrıca çocukların gelişiminin olumsuz etkilendiği ve okul hayatlarında aşırı baskı altında oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Schiffirin ve arkadaşlarının (2014), yapmış oldukları çalışmada örneklem olarak seçilen 297 üniversite öğrencisi üzerinde inceleme yapılmıştır. Araştırmada ilgili örnekleme depresyon, anksiyete, helikopter ebeveynlik, temel psikolojik ihtiyaç ve yaşamdan memnuniyet ölçekleri uygulanmıştır. Helikopter ebeveyn tutumuna sahip olduğu belirlenen bireylerin aşırı kontrolcü davranışlara bağlı olarak yüksek depresyon ve düşük yaşam memnuniyetinin ortaya çıktığı, temel psikolojik

ihtiyaçları düşük düzeyde olduğu için yeterlilik ve özerklik konularında da sorunlar yağadıkları görülmüştür.

Bradley-Geist ve Olson-Buchanan'ın (2014), yaptıkları araştırma, niversite ğrencilerinin maruz kaldıkları helikopter ebeveyn tutumunun okul deneyimleri ve işyeri beklentileri arasındaki ilişkiyi incelemek üzerine yapılmıştır. Çalışmaya mezun olmak üzere olan 482 ğrenci katılmıştır ve öğrencilere online anket üzerinden kariyer hedefleri, ebeveyn tutumları ve kişisel bilgilerini içeren sorular sorulmuştur. Yapılan analiz sonucuna göre, helikopter ebeveyn tutumunun kız çocukları üzerinde daha etkili olduğu tespit edilmiştir ayrıca eğitim düzeyi yüksek olan ebeveynlerin helikopter tutuma sahip olma düzeylerinin diğerlerine oranla daha fazla olduğu grlmştir. Aynı araştırmaya göre, yüksek helikopter tutuma sahip ebeveynlerin yetişkinlik döneminde de çocukları ile beraber yaşama istekleri olduğu ve bu gibi durumlarda helikopter tutumunun kişi üzerinde devam ettiği belirtilmiştir.

Park, Lim ve Choi (2015), çocuklarının akademik hayatı ile yakından ilgilenen ve vaktinin önemli bir kısmını buna ayırmış olan annelerin kontrolcü davranışlarını inceledikleri araştırma Kore'de yapılmıştır. Çocukları için akademik araştırmaları gerçek kaynaklar ve verilerle yapan anneler online anneler olarak adlandırılırken, akademik araştırmalarını kişisel ağları kullanarak yapan annelere offline anneler denilmektedir. Offline anneler bilgilere ulaşmak için diğer anneler üzerinden araştırma yapmaktadırlar. Çocukları için en iyi ğretmen veya okul araştırmasını bu yöntem üzerinden gerçekleştirmektedirler.

Van Ingen ve arkadaşları (2015), yaptıkları çalışmada 16-28 yaş aralığındaki 190 niversite öğrencisinin akran ilişkileri ve öz yeterlilikleri üzerinde helikopter ebeveyn tutumunun etkisini incelemişlerdir. Araştırma sonucuna göre helikopter ebeveyn tutumunun bireylerde akran yabancılaşmasına, akranlara karşı güvensizlik yaşanmasına neden olduğu ayrıca düşük öz güven sorunlarını ortaya çıkardığı belirtilmiştir.

Willoughby ve arkadaşlarının (2015), yaptıkları diğer bir çalışma evlilik görüşleri ile helikopter ebeveyn tutumu arasındaki ilişkiyi incelemek üzerine yapılmıştır. Araştırmada bekar yeni yetişkin 779 niversite ğrencisi analiz edilmiştir. Araştırmanın sonucuna göre aşırı korumacı ve baskıcı tutumda olan helikopter

ebeveyne sahip bireylerde daha düşük pozitif evlilik davranışının olduğu ve bu bireylerin evli olmak yerine yalnız bir hayatı devam ettirmeyi düşündükleri tespit edilmiştir. Araştırma sonucuna göre helikopter ebeveyn tutumunun bireylerde evliliğe karşı bir direnç oluşturduğu ve evliliğin mümkün olan düzeyde ertelenmesi düşüncesini beraberinde getirdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Kwon ve arkadaşları (2015), Kore’de helikopter ebeveyn tutumunun kavramsal yapısını incelemek için üniversite öğrencileri ile birlikte bir çalışma yapmışlardır. Çalışma çeşitli üniversitelerde eğitim görmekte olan 412 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın sonucuna göre kişilerin iç kontrol yönetiminin helikopter ebeveyn tutumuyla birlikte olumsuz etkilendiği tespit edilmiştir. Araştırmanın yapıldığı Kore’de anne-babaların çocuklarıyla aşırı derecede ilgili olma hali normal kabul edildiği için bireylerdeki depresyon düzeyi ile helikopter ebeveyn tutumu arasında ilişki bulunamamıştır.

Reed ve arkadaşları (2016), yapmış oldukları araştırmada yeni bir ölçek geliştirmek istemişlerdir. Geliştirdikleri ölçek ile helikopter ebeveynlik tutumlarının faktör yapısını inceleyerek destekleyici ve ilgisiz ebeveyn tutumlarını belirlemeyi amaçlamışlardır. 461 öğrencinin katıldığı araştırma sonucuna göre çocukları üzerinde psikolojik baskı ve kontrol uygulayan ebeveynlerin çocuklarının öz yeterliliği düşük yetişkinler oldukları, genel olarak kaçınmacı davranışlar sergiledikleri, karşılaştıkları zorluklarla baş etmede zorlandıkları görülmüştür.

Andrew, Earle ve Labrie (2016), yapmış oldukları çalışmada helikopter ebeveyn tutumları ile ergenlerde alkol kullanım durumu arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Araştırmaya çocukları üniversiteye başlayacak olan 335 ergen ailesi katılmıştır. Yapılan çalışmanın sonucuna göre lise döneminde alkol kullanımı ile helikopter anne-baba tutumu arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Araştırmaya göre helikopter ebeveyn tutumunun alkol kullanım oranını azalttığı sonucuna varılmıştır.

Reed, Lucier-Greer (2016), yaptıkları araştırma 18-25 yaş aralığındaki 460 üniversite öğrencisi üzerinde gerçekleştirilmiş olup bireylerin aldıkları karar üzerinde helikopter annelerin etkisini incelemeyi amaç edinmiştir. Araştırmada öğrencilere kendilerini test edecekleri sorular yöneltilmiştir. Soruların içeriği

yaşam doyumlarının düzeyi, endişeleri, zorluklarla mücadele yöntemleri, fiziksel sağlık ve depresyon düzeyleri ile ilgilidir. Helikopter ebeveyn tutumu göstermeyen anneye sahip olan çocukların yaşam doyumları, öz yeterliliği ve fiziksel sağlık durumları yüksek düzeyde çıkarken, aşırı müdahaleci helikopter ebeveynine sahip çocukların ise bu özelliklerinin daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Aynı şekilde aşırı müdahaleci helikopter ebeveyn tutumuna maruz kalan bireylerin karar verme ve hayat zorluklarıyla mücadele edebilme durumlarında da zorluk yaşadıkları görülmüştür. Araştırmanın diğer bir sonucuna göre ise düşük özgüvene sahip öğrencilerin fiziksel sağlık durumlarının ve yaşam doyumlarının düşük derecede olduğu depresyon ve endişe durumlarının da yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Hesse, Alan ve Stephanie (2017), yaptıkları çalışmada helikopter ebeveyn tutum ve aşırı sevgi ile ebeveyn-çocuk arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Yapılan araştırma sonucuna göre aşırı sevginin hoşgörü düzeyi üzerinde zararlı etkileri olacağı belirtilmiştir. Ebeveynin çocuk üzerinde göstermiş olduğu ilginin çocuğun psikososyal sağlık durumunu pozitif olarak etkilediği, helikopter ebeveyn tutumunun ise psikososyal sağlık durumunu negatif yönde etkilediğinden bahsedilmiştir. Araştırmanın genel anlamda ulaştığı sonuç ise ebeveynin çocuk üzerinde gösterdiği ilginin aşırı şefkat durumu ile olumsuz ilişkili olduğu yönündedir.

Darlow, Norvilitis ve Schutze (2017), 249 üniversite öğrencisi ile yapmış oldukları çalışmada helikopter ebeveyn tutumunun bireyin öz-yeterlilik, depresyon, okula uyum ve anksiyete düzeyleri üzerindeki etkisini araştırmışlardır. Yapılan analiz sonucuna göre helikopter ebeveyn tutumu olarak aşırı kontrolcü davranan anne-babaya sahip bireylerde kaygı ve depresyon düzeyi yüksek bulunmuştur. Bununla birlikte okula uyum ve öz-yeterlilik seviyeleri de düşük olarak belirlenmiştir. Ayrıca yapılan araştırma bireyin akademik başarısı ile helikopter ebeveyn tutumu arasında pozitif anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kelly ve arkadaşlarının (2017), yaptıkları araştırma 529 üniversite öğrencisi üzerinde analiz edilmiş olup, öğrencilerin cep telefonu kullanım durumunun helikopter ebeveynlikle arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonucuna göre helikopter ebeveyn tutumu yüksek olan babaların diğer ebeveynlere oranla daha fazla çocuklarıyla ilgili olduğu tespit edilmiştir. Yine orta ve yüksek düzeyde helikopter ebeveyn tutumuna sahip olan babaların telefon bağımlılığı konusunda

çocuklarına karşı daha kuralcı davrandıkları ortaya konmuştur. Bu kuralcı tutumla birlikte aynı ebeveynlerin çocuklarıyla daha yüksek düzeyde yakınlık ve ilişki kurdukları da belirtilmiştir. Ayrıca katılımcı öğrencilerin özerklik konusunda ebeveynlerinden daha farklı düşüncede oldukları da görülmüştür.

Ganaprakasam ve arkadaşları (2018), bireylerin öğrenme öz yeterliliği ve ruh sağlığı üzerinde helikopter ebeveyn tutumunun etkisini incelemek üzere araştırma yapmışlardır. Yapılan araştırmanın sonucuna göre helikopter ebeveyn tutumu ile bireyin öğrenme için öz yeterlilik oluşturabilmesi arasında olumsuz bir ilişki olduğunu ayrıca helikopter tutumun bireyin ruh sağlığını bozucu etkide olduğunu ortaya koymuşlardır. Bu tutuma bağlı aşırı kontrol ve korumacı davranışların bireyin gelişimini etkileyerek psikolojik uyumsuzluğa ve davranış bozukluklarına neden olacağı da belirtilmiştir.

Schiffirin ve arkadaşları (2019), yaptıkları çalışmada akılcı zihniyet ile helikopter ebeveynlik arasındaki ilişkiyi incelemek istemişlerdir. Örneklem olarak 18-25 yaş arası 275 beliren yetişkin seçilmiştir. Bu çalışma için katılımcıların ebeveynlerinin yanlış zihniyetleri ile helikopter ebeveynlerin akılcı zihniyetlerini karşılaştırabilmek için daha önce uygulanmamış bir metot geliştirmişlerdir. Araştırmaya katılan beliren yetişkinlere ebeveynlerinin uygun olmayan davranışlarını belirleyebilecekleri sorular sorulmuş ve bu davranışları yorumlamaları istenmiştir. Yorumlar dikkate alındığında ebeveynlerin de kendi anne babalarından onlara aktarılan yanlış zihniyet algısına sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonuçlarında annelere göre babaların ebeveynlerinden kazandıkları yanlış zihniyet algısı ile kendi çocuklarının sahip olduğu akılcı zeka arasındaki ilişkiye daha çok aracılık ettikleri tespit edilmiştir.

Moilanen ve Manuel'in (2019), araştırmaları belirgin kontrol, kabulleniş, psikolojik durum ile beliren yetişkinlikteki helikopter ebeveyn tutumlarının ilişkili olduğu depresyon, madde kullanımı ve sicil kaydı, sosyal beceri, olumlu sosyal davranış arasında bağlantı olup olmadığını araştırmak üzerinedir. 18-24 yaş aralığındaki 302 genç yetişkin üzerinde analiz yapılmıştır. Araştırma sonucuna göre helikopter ebeveynlik tutumunun yüksek olduğu durumlarda oto-kontrol, sosyal beceri ve hakimiyet seviyeleri düşük, depresyon seviyeleri ise yüksek bulunmuştur. Hakimiyet ve oto-kontrol durumları düzenli olduğunda ise sosyal beceri ve depresyon üzerindeki helikopterlik etkisi düşük olarak belirlenmiştir.

Cui ve arkadaşları (2019), yaptıkları araştırmada çocukluk ve büyüme dönemlerinde sergilenen hoşgörülü ebeveyn tutumuyla beliren yetişkinlik dönemindeki helikopter ebeveyn tutumunu, hoşgörülü ebeveynlik ile stresli ve negatif ebeveynliği, beliren yetişkinlerin psikolojik sorunları ile hoşgörülü ebeveynliği araştırmışlardır. Araştırma sonucuna göre beliren yetişkinlikteki helikopter ebeveyn tutumu ile çocukluk ve büyüme dönemindeki hoşgörülü ebeveynlik arasında pozitif ilişki olduğu belirtilmiştir. Ayrıca ebeveynlerin stres ve negatifliği ile hoşgörülü ebeveynlik arasında da pozitif ilişkiden söz edilmiştir. Son olarak beliren yetişkinlerin psikolojik problemleri ve hoşgörülü ebeveynlik ile helikopter ebeveynlik arasında da anlamsız bir ilişki olduğu belirtilmiştir.

2.3. Psikolojik İyi Oluş

Psikolojik iyi oluş, bireyin ruhen kendisini iyi hissetme halidir. İnsanların, ihtiyaçları karşılandıkça psikolojik iyi oluş seviyeleri de o oranda yükselmektedir. Bireylerin ihtiyaçları ile psikolojik iyi oluşları arasında doğru bir orantıdan söz etmek mümkündür. İnsanların mutluluk ve mutsuzluk durumları, içinde buldukları dönemde sahip oldukları şartlarla paralellik göstermektedir. Bireylerin ihtiyaçları gelişim basamaklarına uygun olmalı ve bu zamanlar içinde giderilmelidir. Ayrıca kişiler, aynı gelişim döneminde farklı ihtiyaçlara da gereksinim duyabilirler, bu nedenle psikolojik iyi oluşu sağlamak için kişisel ihtiyaç analizi yapılmalı, belirlenen ihtiyaçlar gelişim zamanına göre karşılanmalıdır (Yapıcı, 2007:1).

Psikoloji bilimi tarih boyunca insanı ve insana dair davranışları konu almış, süreç içerisinde farklı modeller ve yeni akımlarla birlikte gelişmeye devam etmiştir. Psikoloji bilimi 1960'lı yıllar öncesinde ağırlıklı olarak patolojik çalışmaları irdelemekteydi. Bu yıllar sonrasında ise ruhsal olarak risk teşkil edebilecek grupları belirleyip önleyici programlar oluşturulmuştur. İngiltere ve Amerika başta olmak üzere yapılan çalışmalarda “normallik” kavramı ortaya atılmış ve pozitif psikoloji başlığı altında incelenmeye başlamıştır (Güleç, 2016)

Bireylerin psikolojik iyi oluşunu tanımlamada sahip oldukları amaçlar da önem teşkil etmektedir. Amaçlarının öncelik sırası, yapısı, ulaşılan amaçların

ulaşılamayan amaçlara oranı psikolojik iyi oluşlarını şekillendirmektedir. Bir amaca sahip olan ve bu amaca tutunarak hayatını planlı ve programlı bir şekilde yaşamaya çalışan bireyler ölüm, kaza, sakatlık, hastalık gibi durumlarla karşılaştıklarında başa çıkmaları çok daha kolay olabilmektedir. Bir amaç edinmiş ve buna ulaşmaya çalışan kişilerin anlamlı bir hayat yaşadıklarını düşünerek kendilerini iyi hissettiklerinden söz etmek mümkündür (akt: Şerbetçioğlu, 2019: 36). Farklı bir açıdan değerlendirecek olursak sahip olunan amacın gerçekleştirilebilir bir amaç olması da psikolojik iyi oluşu şekillendirmektedir. Kişiler kapasitelerine uygun olmayan çok zor amaçlar belirlediklerinde yetersizlik hissi yaşayabilmektedirler. Olmayı hayal ettikleri yer ile oldukları yer arasında oluşan uçurum iyi oluşlarını olumsuz anlamda etkileyebilir (Şerbetçioğlu, 2019: 38).

Diener (1984), psikolojik iyi oluş kavramını “Amaç Kuramı” ile açıklamıştır. Amaç kuramına göre, psikolojik iyi oluşu etkileyen üç faktör vardır. Birincisi; bireylerin kısa vadede mutluluk getirecek amaçlar edinmesidir. Kısa vadede mutluluğa ulaştıran amaçlar, uzun vadede mutluluğa götürecek amaçlara ulaşmada zorluk yaratacak nedenlere sebep olmaktadır. İkinci faktör; ulaşılmak istenen amaç ile içinde bulunulan ihtiyaç durumunun çatışması halidir. Amaçları ve ihtiyaçları arasında seçim yapmak zorunda kalan bireyin psikolojik iyi oluşu da olumsuz anlamda etkilenecektir. Üçüncü ve son faktör; amaçsızlık durumudur. Bir amaca sahip olmayan kişiler amaçlarına ulaşma durumu yaşayamayacakları için mutluluk ve iyi oluş duygularından mahrum kalacaklardır (Diener, 1984; akt: Gönenç, 2018).

Ryff (1989), öznel iyi oluş ve yaşam doyumu kavramlarına dikkat çekerek, bu kavramın duyguyu temel alan olumlu yönlerinin hiç araştırılmadığını belirtmiş ve psikolojik iyi oluş kavramını kuramsal hale getirmiştir. Psikolojik iyi oluş kavramını farklı bir açıdan değerlendiren Ryff, bu durumun sadece mental bir ihtiyaç olmadığını bireyin yaşamındaki varoluşsal görevlerinde işlevsel olması ile açıklanabilecek ruhsal bir durum olduğunu ortaya koymuştur. Psikolojik iyi oluş kavramının hazırlanmasında farklı kuramcılardan da etkilenecek birçok görüşü bir araya getirmiş ve genel olarak kişilerin işlevsel olması gereken öğelerin benzeştiklerini belirtmiştir (Hamurcu, 2015:55). Bireyin işlevsel olması gereken bu boyutlar; kendini kabul, diğerleriyle olumlu ilişkiler, özerklik, çevresel

hakimiyet, anlamlı bir yaşam ve kişisel gelişimdir. Ryff 'göre, psikolojik iyi oluş bireyin ne hissettiğinden ve nasıl hissettiğinden daha fazlasını tanımlamaktadır. Bireyin bu duygularını etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Bu faktörlere örnek olarak; kişisel gelişim, kendini kabul, yaşam doyumu, pozitif-negatif duygulanım, sağlık, sosyal destek, yaşam amacı, önceki yaşantılar, maddi durum, diğer insanlarla olan ilişkiler vb. durumlar verilebilir (Ryff, 1989: 35-55).

Moloney (1990) ise, psikolojik iyi oluşun üç modelle tanımlanabileceğinden bahsetmektedir. Oluşturulan ilk model; depresyon, anksiyete gibi psikolojik rahatsızlıkların olmaması durumunu, ikinci model; kendini mutlu olarak değerlendirerek normal yaşantı düzeyine sahip olmayı, üçüncü model; ortalama değerlerin dışında kendisini iyi veya çok iyi olarak tanımlamayı konu edinmiştir (akt.: Akın, 2015: 23-58).

2.3.1. Psikolojik İyi Oluş İle İlgili Kavramlar

Psikolojik İyi Oluş ile ilgili kavramlar olan Pozitif Psikoloji, İyi Oluş ve Öznel İyi Olma konularına ait bilgiler aşağıdaki gibi açıklanmıştır:

2.3.1.1. Pozitif Psikoloji

1998 yılı APA (American Psychological Association) başkanlığı yapan Martin Seligman tarafından öne sürülen bir kavramdır. Seligman çalışmalarında iyimserlik konularına sıklıkça değinmiş ve bu konuda çalışmalar yapmıştır (Compton, 2005, Aktaran: Çelik, 2016). Yirminci yüzyılın öncesinde psikolojide, ağırlıklı olarak patolojik çalışmalar üzerinde durulmuş olup bu yüzyılın ortalarına gelindiğinde bilim insanları hastalıklara yoğunlaşmayı bırakıp daha çok insanda var olan kapasiteyi geliştirmek üzerine çalışmalarını sürdürmeye başlamışlardır (Seligman ve Csikszentmihalyi, 2000: 5-14).

Pozitif psikoloji bireylerin, yaşadığı kişisel tecrübeleri, geçmiş yaşantıları sonucu oluşan doyumları, gelecek beklentilerinde umutlu olma halini, iyi oluş, var olan akış içerisinde buldukları andaki mutlulukları ve memnuniyetleri üzerine odaklanmaktadır (Çardak, 2012: 34). Hamurcu'nun aktardığına göre, pozitif psikoloji kişilerin gelişimsel dönemleri içinde kapasitelerini tam olarak ortaya

koydukları durumları gösteren yetenekli olma, bilgelik, maneviyat, yaratıcılık gibi iyi olma hali ile tanımlanmaktadır (Collins ve O'Brien, 2000; aktaran: Hamurcu, 2011).

Ülkemizde son 15 yılda PDR (Psikolojik Danışma ve Rehberlik) alanı olarak pozitif psikoloji alanında yoğun çalışmalar yapılmaktadır. Bu çalışmalarda, kişilerin yetenekli olduğu alanları fark ederek bu alanda gelişmeleri ve kapasitelerini bu yönde açığa çıkarmaları hedeflenmektedir (Duy, 2003; Akın, 2009; Gülaçtı, 2009).

2.3.1.2. İyi Oluş

Araştırmalara göre iyi oluş kavramı, bireyin pozitif ruh haline sahip olması ve olumlu davranışlar sergilemesi, yaşam kalitesi, yaşam doyumu, öznel ve psikolojik iyi olma hali ve mutluluk gibi terimleri içinde barındırmaktadır. Halbert Dunn (1961) iyilik hali kavramından bahsetmiş ve bu kavramı, kişilerin zihinsel, ruhsal ve bedensel olarak daha işlevsel hale gelmesinde önemli bir etken olarak açıklamıştır (Köylü, 2018).

Psikolojik iyi oluş kavramı, kişinin varlığını olumlu şekilde algılayarak istek ve ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde çevresini oluşturabilmesi, bağımsız bir kişilik geliştirerek dışa dönük hareket edebilmesi, sınırlarının farkında olarak kendi yapabilecekleri ile bütünleşmesi, yeteneklerini ve kapasitesini geliştirmeye açık olması şeklinde tanımlanmaktadır (Ryff ve Keyes, 1995; aktaran: Telef, 2013).

2.3.1.3. Öznel İyi Olma

Öznel iyi oluş kavramı, olumlu duyguları olumsuz duygulara göre daha çok hissetme, acıdan kaçınma, yaşamdan haz alma, memnuniyetlere odaklanıp daha az acı duyma durumu olarak belirtilmiştir (Hamurcu, 2011).

Mutluluk, kişilerin ulaşmayı hedefledikleri önemli bir duygu durumudur. İnsanlar kendilerine haz veren işler yaptıklarında, olumlu duyguları olumsuz duygulara oranla daha çok hissettiklerinde, yaşadıkları sevinçler acıya göre daha fazla olduğunda, yaşamlarından memnun durumda, öznel iyi olma hali içindedirler diye açıklanmaktadır (Tuzgöl ve Dost, 2004: 23).

2.3.2. Psikolojik İyi Oluş Kavramının Tarihsel Gelişimi

Psikolojik iyi oluş kavramı 20.yy'ın ikinci yarılarında literatüre girmiştir (Bradburn, 1969). Kavram ilk olarak, Aristoteles'e ait Nikomakhos adlı eserde Latince kökenli olan "Eudaimonia (Mutluluk)" olarak yer bulmuştur. Bu kavram ile pozitif psikoloji 'ye farklı bir bakış açısı kazandıran Aristoteles, bir bireyin ulaşabileceği en yüksek mertebenin mutluluk olduğuna dikkatleri çekmiştir (Aristoteles, 1997). Aristoteles'in bahsettiği mutluluk Hedonik (hazcı) bir yaklaşıma aittir.

Psikolojik İyi Oluş kavramına katkısı olan Hedonizm (hazcılık) felsefi bakışının ortaya çıkmasına yardımcı olan Sokrates'in öğrencisi Aristippus'a göre; kişi kendisine haz veren şeyleri yaparsa mutlu olabilir ve kendisine iyi gelen bir amaç doğrultusunda hareket ederek içindeki en iyiyi ortaya çıkarabilir. İçindeki iyiyi ortaya çıkarmayı başarmış mutlu insanlar ise ancak mutlu toplumları oluşturabilir (Ryan ve Deci, 2000:1).

2.3.3. Psikolojik İyi Oluşun Alt Alanları

Ryff psikolojik iyi oluş ile alakalı görüşünü birçok kuramcından beslenerek ortaya çıkarmıştır. Maslow'un (1968) kendini gerçekleştirme kavramı, Rogers'ın (1961) tam olarak işlevsel insan görüşü, Jung'un (1933) bireyleşme ve Allport 'un (1961) olgunluk kavramı, Erikson'un (1977) psiko-sosyal gelişim aşamaları ve son olarak Jahoda'nın (1958) akıl sağlığı kriterleri, bu kavramın çıkış noktası olmuştur. Ryff 'in bu kavramlar ışığında ortaya koyduğu psikolojik iyi oluşun temel boyutları şu şekildedir:

2.3.3.1. Kendini Kabul

Kendini kabul, ruh sağlığına en çok katkı sağlayan özellik olarak belirtilmekte ve psikolojik iyi oluşun en önemli boyutu olarak kabul edilmektedir. Kendini kabul düzeyi yüksek olan bireyin kendine karşı olumlu bir algıya sahip olduğu, geçmiş ve gelecek dönemleri ile ilgili pozitif bir bakış açısı benimsediği bilinmektedir (Ryff ve Keyes, 1995: 719-727).

2.3.3.2. Diğerleriyle Olumlu İlişkiler

Ryff'a göre, diğer insanlarla kurulan olumlu ilişkiler bireyin ruh haline de pozitif olarak yansımaktadır. Diğer insanlarla gerçekleştirilen olumlu ilişkiler stresin azalmasına neden olan oksitosin'in salgılanmasına, ruhsal ve bedensel sağlığın korunmasına neden olmaktadır (Ryff ve Singer, 2008:13-39).

Diğerleriyle olumlu ilişkiler boyutunda olumlu işlevlerin varlığını gösteren özellikler şu şekildedir; güven veren, memnun edici, sıcak ilişkilere sahip olma; samimiyet, duygusal yakınlık ve empati kurma becerisi; başkalarının refahı ile ilgili olma; insan ilişkilerinde alıcı ve verici olabilmektir (Ryff, 1995).

2.3.3.3. Özerklik

Keyes ve Ryff'e (1999) göre özerklik; sosyal çevre baskısı ve dayatmalara direnç göstererek, kişinin içsel bir motivasyonla hareket etmesi ve kendini içsel referansı ile değerlendirebilmesidir. Ryff ve arkadaşlarına göre, özerkliği yakalamış bireylerin sosyal korkuları yoktur, toplumsal norm ve inançlar bu bireyi etkilememektedir. Özerklik seviyesi yüksek olmayan bireyler için ise diğer insanların istekleri ve görüşleri oldukça önemlidir. Bu durum onlarda yüksek kaygı ve sosyal baskıya neden olmaktadır.

2.3.3.4. Çevresel Hakimiyet

Bireyin kendine göre ruhen ve karakter olarak uygun bir çevre yaratma becerisidir (Ryff,1989). Jahoda (1958), bireyin kendi fiziksel ve psikolojik durumuna uygun çevreyi seçebilme becerisini akıl sağlığının önemli bir özelliği olarak belirtmiştir. Allport (1961) aktif katılıma vurgu yaparak, bireyin kendinin ötesinde ilgilerinin olmasının ve çevreye katılmanın, olgunluğu geliştiren adımlardan biri olduğunu ileri sürmüştür.

2.3.3.5. Anlamlı Yaşam

Psikolojik iyi oluşun bu boyutunun oluşmasında Victor Frankl'ın etkisi oldukça yüksektir. Frankl (1985), insanın anlam arayışının başlı başına bir motivasyon

kaynağı olduğunu belirtmiş, anlamsız veya amaçsız bir yaşamın sonucunun nevroza bağlanabileceğini iddia etmiştir. Bu yüzden onun terapisinin içeriği kişilerin sıkıntı içindeyken bile hayatlarında bir anlam ve amaç bulmalarına yardımcı olacak şekilde düzenlenmiştir. Bireyin yaşadığı hayata anlam katıyor olabilmesi psikolojik iyi oluş halinin önemli parçalarından biridir.

2.3.3.6. Kişisel Gelişim

Psikolojik iyi oluş modeli içinde bahsettiğimiz diğer beş boyutun sürdürülebilir olmasını sağlayan boyut kişisel gelişim boyutudur. Ryff (1989)'a göre, kişisel gelişim kişinin kendi öz benliği olarak olgunlaşması için var olan kapasitesini geliştirme yeteneğidir. Ryff 'in psikolojik iyi oluş modelinin her bir basamağının amacı, bireyin olumlu bir hayat yaşamaya çalışırken karşısına çıkan sıkıntılarla baş edebilmesini sağlamak için çeşitli mücadele etme yöntemlerini göstermektir (Keyes, Shmatkin, Ryff, 2002: 1007-1022).

2.3.4. Psikolojik İyi Oluş İle İlgili Yaklaşımlar

Psikolojik İyi Oluş kavramı ile ilgilenen araştırmacıların Eudaimonizm ve Hedonizm olarak iki bakış açısı etrafında çalışmalarını desteklediklerini ve yön verdiklerini görmekteyiz. Araştırmacılar felsefi iki bakıştan yararlanarak değişik kuramlar ve modeller oluşturmuşlardır (Yılmaz, 2013: 10). Bu kuramlardan en popüler olanları şöyledir:

2.3.4.1. Amaç (Erek) Kuramı

Bu kuram Wilson (1960) tarafından geliştirilmiştir. Yaklaşımına göre kişi ihtiyaçlarının karşılayabildiği sürece doyuma ulaşır ve gerçek bir mutluluğa sahip olabilir. İhtiyaçlarını karşılayamayan insanlar mutsuz insanlardır (Wilson, 1960; akt: Yetim, 2001).

Wilson'a göre, bir insan ihtiyaçlarını karşılamak için bilinçli olarak amaçlar oluşturmakta ve bu amacı gerçekleştirdiğinde de mutlu olmaktadır. Kişi sahip olduğu bu amaç doğrultusunda anlamlı bir hayat sürdüğünü hissedebilir (Wilson, 1960; akt: Tuzgöl ve Dost, 2004: 23).

2.3.4.2. Aşağıdan Yukarı ve Yukarıdan Aşağı Kuramları

Kuram'ın alt yapısını yine Wilson (1967)'in görüşü oluşturmaktadır. Kişinin mutlu olması için anlamlı amaçlarının karşılanıyor olması gerekmektedir. Mutluluk halinden bahsedebilmek için bireyin yaşamış olduğu güzel olan veya olmayan anılarının toplamına bakmak gerekmektedir (Wilson, 1967; akt: Tuzgöl ve Dost, 2007: 133).

Kurama göre, kişinin mutluluk hali, cinsiyet, yaş, maddi gelir, evlilik, aile gibi özellikler neticesinde şekillenir (Canbay, 2010: 24). Kişinin yaşadığı olaylara verdiği tepkiler kendi iyi olma haliyle ilgilidir.

2.3.4.3. Öznel İyi Oluş Kuramları

Diener (1984) öznel iyi oluştan bahsederken üç farklı boyut kullanmıştır. Bunlar; hoş duygulanım, hoş olmayan duygulanım ve yaşam doyumu boyutlarıdır. Hoş duygulanım ve hoş olmayan duygulanım öznel iyi oluşun duygusal bileşenidir. Hoş duygulanım dediğimizde; sevinç, merhamet, odaklanma, istikrar gibi kavramlardan, hoş olmayan duygulanım dediğimizde; suçluluk, korku, stres, hüzn gibi kavramlardan söz ederiz. Yaşam doyumu ise öznel iyi oluşun bilişsel bileşenidir ve bireyin kendi seçimlerini ifade eder (Diener, vd., 1999: 276-302).

2.3.4.4. Uyum Kuramı

Bu kurama göre bireyin olaylar karşısında duyduğu mutluluk veya üzüntü etkisi hiçbir zaman aynı seviyede kalmamakta, belli bir süre sonunda hissedilen duygu normalleşmektedir. Görüşe göre, kişinin mutluluk durumu, hayatın akışında başına gelen olaylara karşı gösterdiği uyum ile ilgilidir (Diener, 1984: 542).

2.3.4.5. Etkinlik Kuramı ve Akış Modeli

Bu kuram Csikszentmihalyi tarafından geliştirilmiştir. Kurama göre, bireyin gerçekleştirmeyi düşündüğü amaçları ve hedefleri kendi beceri düzeyi ile yakınlık gösteriyorsa kişi daha fazla doyuma ulaşmaktadır. Akış, kişinin sadece kendisine

ve kendi yaptıklarına odaklanması durumunu ifade etmektedir (Csikszentmihalyi, 2005:85).

2.3.4.6. Uyuşmazlık Kuramları

Michalos tarafından 1985 yılında ortaya sunulan görüşe göre, kişi kendi iyi oluş düzeyi ile yaşanmışlıkları, geçmişteki durumları ve diğer insanların standartlarını karşılaştırarak belirler. Birey gerçek durumundan ne kadar uzakta hissederse o kadar mutsuz olur, içinde bulunduğu şartları iyi ise iyi, kötü ise kötü hissetmektedir. Kişinin cesareti gerçekleştirmek istediği amaçlarına uzaklığı ya da yakınlığı ile şekillenmektedir (Michalos, 1985; akt: İlhan, 2009: 68).

2.3.5. Psikolojik İyi Oluşu Etkileyen Etmenler

Bireylerin psikolojik iyi oluş durumları üzerine yapılan çalışmalarda, insanların sosyo-kültürel ve kişisel özellikleri gibi farklı durumlardan etkilendikleri ortaya konulmuştur. Bu özellikler incelenerek psikolojik iyi oluş halinin daha ayrıntılı bir incelemesi yapılabilir (Hidalgo ve diğerleri, 2010: 87) Bu etmenlerden bazıları şunlardır:

2.3.5.1. Demografik Değişkenler (Yaş ve Cinsiyet)

Burada cinsiyet, yaş, meslek, gelir düzeyi vb. etmenler değerlendirilmektedir. Farklı alt boyutlar farklı değişkenlere göre farklı şekilde etki etmektedir. Anlamli yaşam ve kişisel gelişim yaş ile beraber azalma gösterirken, çevresel hakimiyet artmaktadır. Diğerleri ile olumlu ilişkiler ve kendini kabulde ise yaş ile beraber değişiklik göstermemektedir (Ryff ve Singer, 2006: 1110). Buna göre, kişinin genç yaşlarda alt boyutları için daha çok çaba sarf ettiği, yaşı ilerledikçe bu çabanın azaldığı ve hedeflerin düşüşe geçtiği belirtilmiştir (Hidalgo ve diğerleri, 2010: 88). Farklı yaş grupları üzerinde cinsiyet ile ilgili yapılan araştırmalarda ise, cinsiyetin psikolojik iyi oluş üzerinde etkili bir faktör olmadığı ortaya konmuş, cinsiyetin diğer değişkenlere bağlı olarak ortaya çıktığı saptanmıştır (Hidalgo ve diğerleri, 2010: 89).

2.3.5.2. Sosyo-Ekonomik Düzey

Sosyal imkanlar, ekonomik düzey ve toplumsal değerleri kapsamaktadır. Kişinin sahip olduğu refah düzeyinin psikolojik iyi oluş düzeyini etkilediği öne sürülmektedir. Sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan bireyin ulaşabildiği imkanlar da düşük olacağı için bu durumdan olumsuz anlamda etkilendiği görülmüştür. Kişisel gelişim, yaşam amacı ve kendini kabul boyutları ile doğrudan ilişkili olduğu düşünülen sosyoekonomik düzeyin diğer alt boyutları da etkilediği belirtilmektedir (Hidalgo ve diğerleri, 2010: 91).

2.3.5.3. Sosyal İlişkiler

Bireyin aile üyeleri dışında bulunan çevresindeki diğer insanlarla olan ilişkilerini ifade etmektedir. İnsanın sosyal bir varlık olarak pozitif ilişkiler kurmaya ihtiyacı vardır. Kişinin psikolojik iyi oluş hali kurduğu ilişkilerden olumlu ya da olumsuz anlamda fazlaca etkilendiği görülmüştür. Çevresiyle iyi ilişkiler kurabilen insanların psikolojik iyi oluşları da iyi düzeydedir (Hidalgo ve diğerleri, 2010: 92-93).

2.3.5.4. Evlilik

İki insanın toplum tarafından kabul görmüş birlikteliğini kapsamaktadır. Hidalgo ve arkadaşlarına göre iyi bir evlilik hayatı psikolojik iyi oluş seviyesini yükseltmektedir. Yapılan bazı çalışmalar evli, evlenmemiş, boşanmış bireylerin sahip oldukları alt boyutlarda farklılık olduğunu da göstermektedir. Hiç evlenmemiş kişilerin kişisel gelişim boyutları yüksekken, kendini kabul ve diğerleriyle pozitif ilişkiler boyutları düşük olarak belirtilmiştir. Evlilik yaşamamış kadınların evlendikten sonra tüm alt boyutlarında artış yaşanırken, aynı durumda olan erkeklerin anlamlı yaşam, kişisel gelişim ve çevresel hakimiyet boyutlarında artış gözlenmiştir. Boşanmış bireylerin diğerleriyle olumlu ilişkiler alt boyutu oldukça düşüken, dul kalmış kadınlarda ise anlamlı yaşam ve kendini kabul etme boyutlarının düşük olduğu belirtilmiştir (Ryff ve Singer, 2006: 1110).

2.3.5.5. Kişilik Özellikleri

Bu özellikler genetik olarak bizde var olan ve sosyal ilişkilerimiz sonucunda oluşan bireysel özellikleri kapsamaktadır. Psikolojik iyi oluş üzerinde en fazla etkili olan durumlar nevrozizm ve dışadönüklüktür. Nevrozizmden bahsettiğimizde, dürtüsellik, fazla korku ve duygulu olma halinin bireyleri çok çabuk etkilediği ve olumsuz duygulara yönlendirerek mutsuzluğa sebep olduğunu belirtebiliriz. Dışadönük bireylerin ise pozitif duygularının önde olduğunu, kendilerini iyi hissedecekleri ortamları oluşturabildikleri için mutlu olmayı bildiklerini söyleyebiliriz. Ayrıca duygusal zeka ile psikolojik iyi oluş arasında güçlü bir bağdan söz etmek mümkündür. Duygusal zekası yüksek bireyler, duygularını anlamlandırma konusunda başarılı oldukları için pozitif ve negatif duyguları başarılı bir şekilde yönetebilmektedirler (Hidalgo ve diğerleri, 2010: 102-103).

2.3.6. Psikolojik İyi Oluş Üzerine Yapılmış Araştırmalar

2.3.6.1. Yurt İçinde Yapılmış Araştırmalar

Cenkseven'in 2004 yılında yapmış olduğu araştırmada, 17-28 yaş aralığındaki 205 kız ve 295 erkek öğrenci olmak üzere toplam 500 üniversite öğrencisi üzerinde çalışmış olup, bu öğrencilerdeki nevrozizmin, dışadönüklüğün, öğrenilmiş çaresizliğin, kontrol odağının, sosyal ilişkilerinin, akademik durum memnuniyetlerinin, boş zaman aktivitelerinin, sosyo-ekonomik durumlarının, sağlık durumlarının, cinsiyetin öznel ve psikolojik iyi olma hallerini nasıl etkilediğini incelemiştir. Yapılan araştırma sonucunda sosyo-ekonomik düzeylerine göre özerklik, kendini kabul, öznel iyi olma, psikolojik iyi olma, çevresel hakimiyet, diğerleriyle olumlu ilişkiler, yaşam doyumu puanlarının sosyo-ekonomik düzeyleri lehinde anlamlı olarak farklılık gösterdiği açıklanmıştır. Cinsiyete göre ise psikolojik ve öznel iyi olmanın bazı boyutlarında anlamlı şekilde farklılaşma olduğu belirtilmiştir. Öğrenilmiş çaresizlik ve dış kontrol odağı seviyelerine göre psikolojik ve öznel iyi olma boyutlarında anlamlı farklılaşma belirlenmiştir. Yine öğrenilmiş çaresizlik ve cinsiyet durumlarının bazı boyutlarda anlamlı şekilde farklılaştığı ifade edilmiştir. Yapılan analizlerin sonucuna göre öznel iyi olmanın yordayıcıları olarak, akademik başarı memnuniyeti, nevrozizm,

öğrenilmiş çaresizlik, dışadönüklük, sosyo-ekonomik durum, boş zaman aktivitelerinden hissedilen memnuniyet ve cinsiyet değişkenlerinin olduğu belirtilmiştir (Cenkseven, 2004; 178).

Timur'un 2008 yılında yaptığı araştırmada, mahkemeye boşanma başvurusu yapmış ve farklı illerde yaşayan evli çiftlerden oluşan 224 kişi incelemeye alınmıştır. Yapılan araştırma boşanma süreci devam eden çiftlerin psikolojik iyi oluşlarını etkileyen faktörleri belirlemek üzerine gerçekleştirilmiştir. Ele alınan değişkenler yaş, cinsiyet, eş desteği ve evlilik uyumu şeklinde belirlenmiş ve bu değişkenlerin psikolojik iyi oluş düzeyini ne şekilde etkilediği incelenmiştir. Yapılan araştırma sonucuna göre psikolojik iyi oluş ile medeni durum değişkeni arasında anlamlı bir ilişki olduğu ortaya konmuştur (Timur, 2008:1).

Kuyumcu, 2012 yılında devlet üniversitesinde öğrenim görmekte olan 252 öğrenci üzerinde çalışmış olup, benlik kurguları ile psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Yapılan araştırmadan elde edilen sonuca göre; cinsiyet faktörü etkisiz olarak, benlik kurgularının psikolojik iyi oluşlarını yordadığı sonucuna ulaşılmıştır (Kuyumcu, 2012:599).

Halisdemir (2013), üniversitede okumakta olan 162 erkek ve 185 kız olmak üzere toplam 347 öğrenci ile çalışma yapmıştır. Araştırmada bireylerin geçmişe yönelik kendini affetme durumları, anne kabul ve red algıları, öğrenim görülen okul, sınıf düzeyi, cinsiyet, algılanan akademik başarı gibi demografik değişkenler ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonucuna göre; cinsiyet ve sınıf değişkenleri ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunurken, analizi yapılan diğer değişkenlerle psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında anlamlı bir fark olmadığı belirtilmiştir (Halisdemir, 2013: 93).

Telef ve arkadaşlarının 2013 yılında yaptıkları araştırmada, 188 kız ve 72 erkek öğrenci olmak üzere toplam 260 öğretmen adayı olan bireylerin değerler ve psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkiye bakılmıştır. Analiz sonucuna göre; iyilikseverlik, güvenlik, evrenselcilik, uyuma, hazcılık, öz yönelim ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir (Telef ve arkadaşları; 2013: 1304).

Sezer'in 2013 yılında yapmış olduğu çalışmada 303 kişi üzerinde inceleme yapılmış olup, bireylerin internet kullanımı ve dinledikleri müzik türünün

psikolojik iyi oluşlarına etkisi araştırılmıştır. Ayrıca bu değişkenlerin kişilerin kendine zarar verme eğilimleri ve madde kullanımıyla ilgili de analiz yapılmıştır. Çalışma sonucuna göre; interneti ve sosyal medyayı yoğun bir şekilde kullanan bireylerin psikolojik iyi oluşlarının olumsuz olarak etkilendiği, diğer insanlarla iletişimlerinin sağlıksız boyuta ulaştığı belirtilmiştir. Aynı zamanda kişilerin dinlediği agresif sözlü müziklerin de iyi oluşu etkileyerek madde kullanımı ve kendine zarar verme eğilimlerine neden olduğu belirtilmiştir. Analizin diğer sonucuna bakıldığında, interneti normal sayılabilecek düzeyde ve faydalı şekilde kullanan bireylerin diğer insanlarla olumlu ilişkiler kurduğu, psikolojik iyi oluşunun olumlu şekilde etkilenecek kendilik algısının da sağlıklı yönde geliştiği sonucuna ulaşılmıştır (Sezer, 2013).

Sevimli'nin 2015 yılında yapmış olduğu araştırmada 159 öğretmen üzerinde inceleme yapılmış olup, kişilerin cinsiyet, yaş, öğrenim durumu, meslek deneyimi, kıdem gibi değişkenlerinin psikolojik iyi oluş ve örgütsel bağlılık üzerindeki ilişkisi araştırılmıştır. Araştırma sonucuna göre; yüksek lisans mezunu olan öğretmenlerin olmayan öğretmenlere göre diğer insanlarla olumlu ilişkiler alt boyutu anlamlı şekilde farklılaşmaktadır. Ayrıca kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre normatif ve duygusal bağlılık düzeyinin düşük olduğu, aynı şekilde çevresel hakimiyet ve özerklik alt boyutlarının da daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Psikolojik iyi olma ve örgütsel bağlılık arasında da düşük seviyede pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Sevimli, 2015).

Erdem ve Kabasakal 2015 yılında yetişkin bağlanma boyutları ile psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkiyi araştırmış olup, evren olarak üniversite öğrencisi olan 239 kişi üzerinde çalışmalarını yapmışlardır. Yapılan analiz sonucunda; romantik ilişkilerde bağlanma boyutları ve arkadaşlık ilişkileri ile psikolojik iyi oluş arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Erdem ve Kabasakal, 2015:86).

Kaplan 2016 yılında evli kişilerin toplumsal cinsiyet rollerine göre davranışlarının, psikolojik iyi oluş düzeylerine ve evlilik doyumlarına olan etkisini araştırmıştır. Kaplan araştırmasını 150 erkek, 235 kadın olmak üzere toplam 385 evli kişi üzerinde yapmıştır. Analiz sonucuna göre; evli bireylerin eşitlikçi cinsiyet rollerinin artması psikolojik iyi oluşlarının da artmasına, diğer taraftan evlilik

doyum düzeylerinin azalmasına neden olduğu belirtilmiştir. Ayrıca evlilik doyum düzenin azalmasının da psikolojik iyi oluşlarını düşürdüğü sonucuna ulaşılmıştır (Kaplan, 2016: 111).

Sarı ve Çakır, 2016 yılında devlet üniversitesinde eğitim görmekte olan 401 öğrenci üzerinde yaptıkları çalışmada, psikolojik ve öznel iyi oluş ile mutluluk korkusu arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Araştırma sonucuna göre; mutluluk korkusu öznel iyi oluşu negatif yönde anlamlı olarak etkilemektedir. Bu durum aynı şekilde psikolojik iyi oluş düzeyini de negatif yönde anlamlı olarak etkilemektedir. Analiz sonucuna göre bireylerin mutluluk korkusu düzeylerinin artmasının psikolojik iyi oluş düzeyini düşürdüğü belirtilmiştir (Sarı ve Çakır, 2016: 227).

Demirtaş tarafından 2016 yılında yapılan bir çalışmada okul müdürlerinin psikolojik iyi oluş düzeyleri ile örgütsel vatandaşlık davranışları arasındaki ilişki araştırılmıştır. 201 kişi üzerinde yapılan analiz sonucuna göre; psikolojik iyi oluş düzeyleri ile örgütsel davranış düzeyleri arasında yüksek ortalamaya sahip pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu belirtilmiştir (Demirtaş, 2016).

Koç ve arkadaşlarının (2016), devlet üniversitesinde eğitim alan 434 erkek ve 478 kız olan toplam 912 kişi ile yaptıkları çalışmada, psikolojik iyi oluş düzeyleri ve affedicilik arasında yapılan incelemeye öfke kontrolü ve belirsizliğe tahammülsüzlük etkisini de ekleyerek analiz etmeye çalışmışlardır. Ortaya çıkan sonuca göre; affedicilik eğiliminin yükselmesi psikolojik iyi oluş düzeyini de yükseltirken belirsizliğe tahammülsüzlük durumunu azaltmaktadır. Bu durumu dikkate alarak psikolojik iyi oluş üzerinde aracılık etkisinin olmadığı sonucuna varılmıştır. Bu bilgilere göre, affedicilik durumunun yükselmesinin öfke kontrolünü de olumlu anlamda etkilediği belirtilmiştir. Yine bu tutumun psikolojik iyi oluş üzerinde aracı bir etkisi bulunmamaktadır (Koç ve arkadaşları, 2016:202).

Karabacak (2017), yetişkin bireylerde, psikolojik iyi oluş ve ilişkilerle bağlantılı bilişsel çarpıtmaların ilişkisini araştırmıştır. Çalışma 253 kişi üzerinde gerçekleştirilmiştir. Yapılan analizlere göre ilişkilerle bilişsel çarpıtmalar ölçeğinin iki alt boyutu ortaya çıkmıştır. Bunlardan birincisi, zihin okuma boyutudur ve psikolojik iyi oluş düzeyi ile arasında anlamlı bir ilişki olduğu belirtilmiştir. Diğer alt boyut yakınlıktan kaçınma boyutudur ve psikolojik iyi oluş düzeyi ile arasında

negatif yönde bir ilişki olduğu görülmüştür. Ayrıca bu iki alt boyutun psikolojik iyi oluşun anlamlı yordayıcıları oldukları belirtilmiştir (Karabacak, 2017: 429).

Geçgin ve Sahranç, 2017 yılında yapmış oldukları araştırmada devlet üniversitelerinde öğrenci olan 426 kişi üzerinde, psikolojik iyi oluş ile belirsizliğe tahammül edememe durumunu, algılanan ebeveyn tutumu, gelir düzeyi ve cinsiyet üzerinden analiz etmişlerdir. Ortaya çıkan sonuca göre; psikolojik iyi oluş ile belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyi arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki belirlenmiştir. Yani belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyi yüksek bireylerin psikolojik iyi oluş düzeyleri düşük olmaktadır. Cinsiyete göre anlamlı bir farklılaşma olmadığı ancak kadınların psikolojik iyi oluş düzeylerinin erkeklere oranla daha yüksek olduğu belirtilmiştir. Otoriter ebeveyn tutumu ile yetiştirilmiş bireylerin psikolojik iyi oluş düzeyleri koruyucu tutum ile yetiştirilen öğrencilere göre anlamlı düzeyde yüksek çıkmıştır. Koruyucu tutum ile yetiştirilen bireylerin ise belirsizliğe tahammül edememe düzeyleri, demokratik tutum belirten bireylerden anlamlı düzeyde yüksek olarak gösterilmiştir. Belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyi açısından algılanan gelir düzeyi grupları arasında farklılaşma olmamıştır, gelir düzeyi yüksek grupta olan bireylerin düşük olan bireylere oranla psikolojik iyi oluş düzeyleri anlamlı şekilde yüksek olarak belirtilmiştir (Geçgin ve Sahranç, 2017: 739).

Koca ve Yüksel, 2017 yılında 22 kişilik bir deney grubuyla yaptıkları çalışmada aile eğitim programının evli anneler dikkate alınarak, evlilik doyumu ve evlilikte sorun çözme becerisinin psikolojik iyi oluş durumuna etkisi araştırılmıştır. Oluşturulan deney grubuna 120 dakikalık ve 9 oturumluk aile eğitim programı uygulanmıştır. Yapılan analiz sonucuna göre; evli annelerin aldıkları eğitim sayesinde evlilik doyumu ve evlilikte sorun çözme becerilerini geliştirdikleri psikolojik iyi oluş seviyelerinin de aynı oranda yükseldiği ortaya konmuştur (Koca ve Yüksel, 2017: 2).

2.3.6.2 Yurt Dışında Yapılmış Araştırmalar

Ryff tarafından yapılan araştırmalarda cinsiyetin psikolojik iyi oluş üzerindeki etkisi incelenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre kadınların psikolojik iyi oluşlarının erkeklerin psikolojik iyi oluş düzeylerine göre anlamlı şekilde farklılık gösterdiği

açıklanmıştır. Aynı araştırmalar bireysel gelişim ve olumlu ilişkiler alt boyutları incelendiğinde kadın katılımcıların düzeylerinin erkeklere oranla anlamlı şekilde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır (Ryff,1989: 1-28).

Mills ve arkadaşlarının 1992 yılında 330 kişi üzerinde yaptıkları farklı bir araştırmada ise; aile doyumunu, ekonomik zorluklar ve toplumsal cinsiyet faktörlerinin psikolojik iyi oluş düzeyine etkisi incelenmiştir. Çıkan sonuçlar ekonomik zorlukların psikolojik iyi oluş üzerinde anlamlı ve negatif bir ilişki olduğunu, aile doyumunun ise pozitif ve doğrudan anlamlı olduğu bilgisini ortaya koymuştur. Ayrıca aile doyumunun etkisinin erkeklere oranla kadınlarda daha fazla olduğu, ekonomik zorlukların psikolojik iyi oluş düzeyine olumsuz etkisinin de yoğun çalışan kadınlarda ve erkeklerde daha yüksek olduğunun bilgisine ulaşılmıştır (Mills ve arkadaşları, 1992).

Ryff ve arkadaşlarının 215 kişiye uyguladıkları diğer bir araştırmada orta yaş anne-babaların çocukları üzerindeki etkisi incelenmiştir. Uygulanmış olan psikolojik iyi oluş ölçeğinden daha yüksek puan almış olan anne-babaların çocuklarıyla ilgili ve uyumlu oldukları sonucuna ulaşılmıştır (Ryff ve arkadaşları, 1994).

VanderZee ve arkadaşlarının 1997 yılında yaptıkları araştırmada kontrol odağı ve sosyal desteğin psikolojik iyi oluş düzeyine etkisi incelenmiştir. Araştırma sonucuna göre; dışarıdan kontrol edilebilen kişilerin sosyal destek algılarının iç kontrolü yüksek kişilere göre daha düşük olduğu belirlenmiştir. Araştırmanın diğer bir sonucuna göre çoğunluğunu kadınların oluşturduğu örneklem grubunda bulunan, dışarıdan kontrol edilebilen insanların aldıkları sosyal desteğin psikolojik iyi oluş düzeyine olumlu etkisinin olduğu açıklanmıştır (VanderZee ve arkadaşları, 1997).

Ryff ve Heidrich'in 1997 yılında genç, orta yaşlı, yaşlı yetişkin olan 308 kişi üzerinde yaptıkları araştırma, kişilerin geçmişe yönelik tecrübelerinin şimdiki zamanda ve gelecekte olan etkisini incelemiştir. Araştırma sonucuna göre; gençler için yaşam etkinliklerinin ve hayatın normalinde sayılamayacak bazı olayların, orta yaş yetişkinler için arkadaş ve aile ortamlarının, yaşlı yetişkinler için de eğitim ve iş yaşantılarının psikolojik iyi oluşun en yüksek yordayıcıları oldukları bilgisine ulaşılmıştır (Ryff ve Heidrich, 1997).

Keyes ve arkadaşlarının 2002 yılında yaptıkları araştırma, kişisel karakter özellikleri ile sosyo-demografik niteliklerin psikolojik iyi olma ve öznel iyi olmayı ne şekilde yordadıklarını incelemiştir. Yapılan analizlere göre psikolojik iyi olma ile öznel iyi olma arasında güçlü bir ilişki olduğu belirtilmiştir. İyi oluş düzeyi yüksek olan kişilerde temkinliliğin, yaş ve eğitimin, dışı dönüklüğün yüksek olduğu ancak nevrozizmin düşük olduğu belirlenmiştir (Keyes ve ark., 2002). Ryff ve Singer'ın aynı yıl yaptığı çalışmada ise, sosyo-ekonomik düzey ile psikolojik iyi oluş arasındaki ilişki incelenmiş olup, eğitim seviyesi yüksek olan kadınların iyi oluşlarının da yüksek olduğu, eğitim seviyesi düşük olan bireylerin de hayat amaçlarının düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Ryff ve Singer).

Lindfors ve arkadaşlarının 2006 yılında tam zamanlı çalışan 830 kişi üzerinde yapılan araştırma iş yükünün psikolojik iyi oluş seviyesine etkisinin incelenmesini amaçlamıştır. Buna göre ücretli çalışmanın erkekler için kişisel gelişim düzeyinin artmasına, kadınlarda ise kişisel gelişim seviyesinin artmasına, yaşamdaki amaçlarının azalmasına neden olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca ücretsiz çalışma saatlerinin artmasının ise kadınlar üzerinde çevresel hakimiyet ve kendini kabul etme seviyelerinin azaldığı bilgisine ulaşılmıştır (Lindfors ve ark., 2006).

Segrin ve Taylor 2007 yılında sosyal beceri, diğer insanlarla olumlu ilişkilerin psikolojik iyi oluşu etkileme düzeyini araştırmış olup, 703 kişiye ulaşmışlardır. Yapılan analize göre sosyal beceri ve diğerleriyle olumlu ilişkilerin psikolojik iyi oluş düzeyi üzerinde pozitif yönde anlamlı bir etkisinin olduğunu açıklamışlardır (Segrin ve Taylor, 2007:637).

Moe'nin 2012 yılında yapmış olduğu çalışmada genel olarak kadınların psikolojik iyi oluş düzeylerini etkileyen etmenler araştırılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre; kadınların sosyal destek düzeyleri, eğitimleri ve gelirlerinin psikolojik iyi oluş düzeylerini anlamlı olarak etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca bekar olan kadınların psikolojik iyi oluş düzeylerinin evli olanlara göre daha düşük olduğu, ırk ve yaş faktörlerinin değişiklik oluşturmadığı, stres ve sıkıntının psikolojik iyi oluş ile negatif yönde anlamlı bir bağlantısının olduğunu ortaya koymuşlardır (Moe, 2012).

Kuyumcu ve Güven tarafından 2012 yılında yapılan diğer bir çalışmada, Türk ve İngiliz okullarında eğitim alan öğrencilerin duygularını fark etme ve ifade

edebilme becerilerinin psikolojik iyi oluş düzeylerine etkisi incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda duygularını fark etme ve ifade edebilme becerilerinin psikolojik iyi oluş düzeylerini anlamlı şekilde yordadığı sonucuna ulaşılmıştır (Kuyumcu ve Güven, 2012:605).

Zarbova ve Karabeliova'nın 2018 yılında yaptıkları çalışmada psikolojik iyi oluş ile algılanan stres düzeyi arasındaki ilişki araştırılmıştır. Araştırma 90 kişi ile sınırlı olup aralarında bilim insanı, pilot, doktor, yönetici olan kişiler üzerinde yapılmıştır. Analiz sonucuna göre kişinin stres düzeyi ile mutluluk, yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluş düzeyi arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu belirtilmiştir (Zarbova ve Karabeliova, 2018).

Nell ve Rothmann tarafından 2018 yılında yapılan çalışmada iyi oluş, umut ve dindarlık arasındaki ilişkiye bakılmıştır. Araştırmada üniversite öğrencisi olan 430 kişi analiz edilmiştir. Çalışma sonucuna göre bireyin dindarlık düzeyi arttıkça olumlu duygulanım durumu, yaşam doyumu ve iyi oluş düzeyinin arttığı, olumsuz duygulanım düzeyinde de azalma olduğu ortaya konulmuştur (Nell ve Rothmann, 2018: 253-260).

Jeon, Buettner ve Grant'ın 2018 yılında yaptıkları çalışmada, ana sınıfı öğretmenlerinin özgeçmişleri, iş ortamı ve öz yeterlilik düzeylerinin psikolojik iyi oluş düzeyleri ile ilişkisi araştırılmıştır. 1129 öğretmen üzerinde yapılan analize göre, özgeçmiş, iş ortamı ve öz yeterlilik düzeyi ile psikolojik iyi olma düzeyi arasında yüksek oranda ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Jeon, Buettner, Grant, 2018).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, bireylerin psikolojik iyi oluş düzeyleri ile algılanan helikopter ebeveyn tutumları arasındaki ilişki incelendiği için, araştırma tarama modellerinden ilişkiyel tarama modelinde ve nicel bir araştırmadır. İlişkiyel tarama modeli; birden çok özelliğe dair veri toplanarak veriler arasındaki ilişkiyi sorgulayan tarama modeli olarak tanımlanmaktadır (Büyüköztürk, vd., 2013).

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni Türkiye geneli 18-45 yaş arası yetişkin bireylerden oluşmaktadır. Araştırmanın çalışma grubu, erişilebilirlik kapsamında evrenden uygun örnekleme yöntemi olan küme yöntemi ile seçilmiş 249 kadın 153 erkek katılımcı olmak üzere toplam 402 kişiden oluşmaktadır.

3.3. Verilerin Toplanması

Kişisel bilgi formu, psikolojik iyi oluş ölçeği ve algılanan helikopter ebeveyn tutumu ölçeğinden oluşan veri toplama araçları Google Formlar aracılığıyla bireylere uygulanmıştır. Ölçme araçları, ölçme araçlarını geliştiren araştırmacılardan gerekli izinler alınarak uygulanmıştır. Form metninde katılımcılara araştırmanın gönüllülük esasına dayandığı, araştırmaya katılmaktan vazgeçme haklarının olduğu ve araştırma sonuçlarının bilimsel amaç dışında kullanılmayacağı açıklanmıştır. Veriler, araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden katılımcılar ile toplanmıştır.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Veri toplama formunun ilk bölümünde yer alan ve araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formunda katılımcılara cinsiyet, yaş, anne öğrenim durumu, baba öğrenim durumu, ailenin gelir düzeyi, ebeveyn birliktelik durumu, kardeş

sayısı, kaçınıcı çocuk olduğu, çocukluk döneminde bakımını sağlayan kişinin kim olduğu ve aile tipine yönelik 10 adet değişken sorulmuştur.

3.3.2. Psikolojik İyi Oluş Ölçeği (PİOÖ)

Telef (2013) tarafından Türkçeye uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılan Psikolojik İyi Oluş Ölçeği (PİOÖ) bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerini belirlemek amacıyla kullanılan geçerli ve güvenilir bir ölçme aracıdır. Psikolojik iyi oluş ölçeği 7'li likert tipte bir ölçme aracı olup ters puanlanan maddesi ve alt boyutu bulunmamaktadır. Ölçekten toplam puan alınmaktadır. Ölçekten en az 8 en çok 56 puan alınmaktadır ve yüksek puan bireyin birçok farklı psikolojik kaynak ve güce sahip olduğu anlamına gelmektedir (Telef, 2013). Ölçeğe orijinal ölçekte ve bu araştırmadan elde edilen iç tutarlık katsayıları tablo 3.1'de görölmektedir.

Tablo 3.1: Psikolojik İyi Oluş Ölçeğine İlişkin İç Tutarlık Katsayıları

Psikolojik İyi Oluş Ölçeği İç Tutarlık Katsayıları	Orijinal Ölçek	Bu Araştırma
	.80	.94

Tablo 3.1 incelendiğinde yapılan iç tutarlık katsayısı analizi sonuçlarına göre psikolojik iyi oluş ölçeği iç tutarlılık katsayısı bu çalışmada .94 bulunduğundan ölçeğin yüksek düzeyde güvenilir (Büyüköztürk vd, 2013) olduğu ortaya çıkmıştır.

Psikolojik iyi oluş ölçeğine ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri tablo 3.2'de yer almaktadır.

Tablo 3.2: Psikolojik İyi Oluş Ölçeğine İlişkin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Psikolojik İyi Oluş Ölçeği	Min.	Max.	\bar{x}	ss.
Toplam	8.00	56.00	42.29	10.26

Tablo 3.2 incelendiğinde psikolojik iyi oluş ölçeğinden en düşük 8 en yüksek 56 puan alındığı, örneklem grubunun ortalamasının ise ($\bar{x}=42.2$) psikolojik iyi oluş düzeylerinin yüksek düzeyde olduğu anlaşılmaktadır.

3.3.3. Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği (AHETÖ)

Algılanan helikopter ebeveyn tutum ölçeği (AHETÖ) Yılmaz (2018) tarafından geliştirilen 4 alt boyutlu ve anne ve baba olmak üzere iki formdan oluşan güvenilir ve geçerli bir ölçme aracıdır. Araştırmacılar tarafından bireylerin ebeveynlerine dair algıladıkları helikopter tutumları saptamak üzere kullanılan ölçek 4'lü likert tipte olup ters puanlanan maddesi bulunmamaktadır. Ölçek puanlanırken anne ve baba formu ayrı puanlanmaktadır. Boyutlar arası karşılaştırma yapılırken her boyuttan elde edilen toplam puanlar o boyutta yer alan madde sayısına bölünerek elde edilmektedir (Yılmaz, 2018). Ölçeğe dair puanlama skalası ve orijinal ölçekte ve bu çalışmada elde edilen iç tutarlık katsayıları tablo... da görülmektedir.

Algılanan helikopter ebeveyn tutum ölçeğine (AHETÖ) ait puanlama aralıkları tablo 3.3'te yer almaktadır.

Tablo 3.3: Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği (AHETÖ) Puanlama Aralıkları

Algılanan helikopter ebeveyn tutum ölçeği (AHETÖ) puanlama aralıkları	21-31 puan arası	İlgisiz Tutum
	32-55 puan arası	Normal İlgi Sınırları
	56 puan ve üzeri	Helikopter Tutum

Tablo 3.3'te görüldüğü üzere algılanan helikopter ebeveyn tutum ölçeğinin puanlanmasında 21-31 puan arası ilgisiz ebeveyn tutumu, 32-55 puan arası normal ilgi sınırları, 56 puan ve üstü ise helikopter ebeveyn tutumu olarak yorumlanmaktadır.

Algılanan helikopter ebeveyn tutum ölçeğine (AHETÖ) ilişkin iç tutarlık katsayıları tablo 3.4’te verilmiştir.

Tablo 3.4: Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeğine (AHETÖ) İlişkin İç Tutarlık Katsayıları

	Orijinal ölçek helikopter anne tutum içtutarlık katsayıları	Orijinal ölçek helikopter baba tutum içtutarlık katsayıları	Bu araştırma helikopter anne tutum içtutarlık katsayıları	Bu araştırma helikopter baba tutum içtutarlık katsayıları
Etik ve ahlaki konularda helikopterlik	.82	.83	.85	.89
Akademik/okul yaşamı konularında helikopterlik	.83	.78	.89	.89
Temel güven ve yaşam becerileri konusunda helikopterlik	.79	.83	.84	.86
Duygusal-kişisel yaşam alanında helikopterlik	.80	.76	.79	.84
Toplam	.85	.83	.94	.94

Tablo 3.4 incelendiğinde algılanan helikopter ebeveyn tutumu ölçeğinin toplamı, alt boyutları ve anne ve baba formuna göre yapılan iç tutarlık katsayısı analizi sonuçlarına göre cronbach alpha katsayılarının .86 ile .94 aralığında değiştiği ve anne ve baba formuna göre tüm alt boyutların, ölçeğin tamamının ve alt

boyutlarının yüksek güven düzeyi aralığında (Büyüköztürk vd, 2013) olduğu görülmektedir.

Algılanan helikopter ebeveyn tutum ölçeğine ve alt boyutlarına ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri tablo 3.5'te yer almaktadır.

Tablo 3.5: Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeğine İlişkin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği	Min.	Max.	\bar{x}	ss.
AHETÖ TOPLAM	42	168	100.55	30.52
EAKH	10	40	30.18	8.35
AOYKH	10	40	22.03	8.84
TGYBKH	12	48	22.19	8.75
DYKH	10	40	26.12	8.51

Tablo 3.5 incelendiğinde AHETÖ toplamında minimum 42 maksimum 168 puan, etik ve ahlaki konularda helikopterlik (EAKH) alt boyutunda, akademik/okul yaşamı konularında helikopterlik (AOYKH) alt boyutunda ve duygusal-kişisel yaşam alanında helikopterlik (DYKH) alt boyutunda minimum 10 maksimum 40 puan alındığı görülmektedir. Temel güven ve yaşam becerileri konusunda helikopterlik (TGYBKH) minimum 12 maksimum 48 puan alınmaktadır. Örneklem grubunun ortalamaları incelendiğinde örneklem grubuna dahil olan bireylerin ebeveynlerinin tutumlarına dair algılarının AHETÖ toplamında (\bar{x} =100.55) helikopter tutum, EAKH alt boyutunda (\bar{x} =30.18) helikopter tutum, AOYKH alt boyutunda normal ilgi sınırları, TGYBKH alt boyutunda (\bar{x} =22.19) normal ilgi sınırları, DYKH alt boyutunda ise (\bar{x} =26.12) normal ilgi sınırlarında olduğu görülmektedir.

3.4. Verilerin Çözümlemesi

Kişisel bilgi formunda yer alan değişkenler, psikolojik iyi oluş ölçeği ve algılanan helikopter ebeveyn tutumu ölçeği ile toplanan veriler istatistik paket programıyla (SPSS 23) analiz edilerek yorumlanmıştır. Verilerin normal dağılıp dağılmadığı normallik testleri ile analiz edilmiştir. Veri setine ait normallik değerleri tablodadır.

Araştırmada kullanılan ölçme araçlarına ilişkin normallik testi sonuçları tablo 3.6'da yer almaktadır.

Tablo 3.6: Ölçme Araçlarına İlişkin Normallik Testleri Sonuçları

Değişken	Çarpıklık	Basıklık	Kolmogrov Smirnov (p)	Shapiro Wilk (p)
PİO	-.855	.245	.00	.00
AHETÖ TOPLA M	.352	-.644	.00	.00
EAKH	-.424	-.893	.00	.00
AOYK H	.509	-.799	.00	.00
TGYBK H	1.02	.350	.00	.00
DYKH	.240	1.01	.00	.00

Tablo 3.6 incelendiğinde normallik testleri sonucunda bakılan çarpıklık ve basıklık değerlerinin tüm değişkenler için -1.5 ile +1.5 aralığında olduğu görülmektedir (Tabachnick & Fidell, 2013). Dağılımın normalliğini bozan uç değer bulunmadığı anlaşılmıştır. Verilerin normal dağılım gösterdiği anlaşılmıştır ve parametrik

analizlerin yapılması uygun bulunmuştur. Kişisel bilgi formunda yer alan değişkenlerin analizinde frekans ve yüzde değerleri analiz edilmiştir. İkili değişkenlerin analiz edilmesi independent t-test ile, ikiden fazla değişkenlerin analiz edilmesi One-Way Anova testi ile gerçekleştirilmiştir. Farkların hangi grupların arasında olduğu açığa çıkarmak üzere post hoc analizleri yapılmıştır. Psikolojik iyi oluş düzeyleri ile algılanan helikopter ebeveyn tutumları arasındaki ilişkinin belirlenmesi için Pearson Korelasyon analizi yapılmıştır. Bireylerin algılanan helikopter ebeveyn tutumlarının psikolojik iyi oluş düzeylerini anlamlı bir şekilde yordayıp yordadığını açığa çıkarmak için çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmıştır.

3.5. Verilerin Yorumlanması

Çalışma grubuna ait demografik veriler aşağıda yer alan tablo 3.7’de verilmiştir.

Tablo 3.7: Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Betimsel İstatistik Değerleri

		f	%
Cinsiyet	Kadın	249	61.9
	Erkek	153	38.1
Yaş	18-24 yaş	94	23.4
	25-34 yaş	169	42.0
	35-44 yaş	101	25.1
	45-54 yaş	33	8.2
	55-64 yaş	5	1.2
Aile gelir düzeyi	Düşük gelir	207	51.5
	Orta gelir	143	35.6
	Yüksek gelir	52	12.9
Ebeveynlerin birliktelik	Birlikte	347	86.3
	Ayrı	24	6.0

durumu	Diğer	31	7.7
Kardeş sayısı	1	16	4.0
	2	93	23.1
	3	144	35.8
	4	82	20.4
	5	25	6.2
	6	13	3.2
	7	17	4.2
	8	12	3.0
Kaçınıcı çocuk	1	143	35.6
	2	118	29.4
	3	86	21.4
	4	31	7.7
	5	9	2.2
	6	15	3.7
Çocukluk döneminde bakım sağlayan kişi	Anne ve baba	321	79.9
	Anne	68	16.9
	Baba	3	0.7
	Diğer	10	2.5
Aile tipi	Çekirdek aile	330	82.1
	Geniş aile	72	17.9
TOPLAM		402	100

Tablo 3.7 incelendiğinde katılımcıların 249 kadın ve 153 erkekten oluştuğu, yaş aralıklarında katılımcıların çoğunluğunun 25-34 yaş (%42) ve 35-44 yaş (%25) aralığında olduğu görülmektedir. Katılımcıların gelir düzeyleri düşük (%51.5) orta (35.6) ve yüksek (%12.9) olduğu görülmektedir. Katılımcılarının büyük

çoğunluğunun ebeveynlerinin birlikte (%86.3) olduğu, çoğunluğunun 3 kardeş (%35.8) olduğu ve çoğunluğun ilk çocuk (%35.6) olduğu anlaşılmaktadır. Katılımcıların yine büyük bir çoğunluğunun çocukluk döneminde bakımını sağlayan kişilerin anne ve baba (%79.9) olduğu ve aile tipinin çekirdek aile (%82.1) olduğu görülmektedir.

Katılımcılara ait anne ve baba öğrenim durumu değişkenlerine ilişkin betimsel istatistik değerleri tablo 3.8’de görüldüğü gibidir.

Tablo 3.8: Anne Ve Baba Öğrenim Durumu Değişkenlerine İlişkin Betimsel İstatistik Değerleri

Ebeveyn Durumu	Öğrenim	Anne öğrenim durumu		Baba öğrenim durumu	
		f	%	f	%
Okuma-yazma bilmiyor		27	6.7	7	1.7
İlkokul mezunu		112	27.9	117	29.1
Ortaokul veya lise		83	20.6	103	25.6
Üniversite		143	35.6	134	33.3
Lisansüstü		37	9.2	41	10.2
TOPLAM		402	100	402	100

Tablo 3.8 incelendiğinde katılımcıların annelerinin genel olarak ilkokul mezunu (%27.9), ortaokul veya lise mezununun (%20.6) ve üniversite mezunu (%35.6) olduğu anlaşılmaktadır. Katılımcıların babalarına ait öğrenim durumu ise ilkokul mezunu (%29.1), ortaokul veya lise mezunu (%25.6) ve üniversite mezunu (%33.3) olarak dağılım gösterdiği görülmektedir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA BULGULARI

4.1. BİRİNCİ ALT AMAÇ: Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumları; Cinsiyet, Yaş, Annenin Eğitim Durumu, Babanın Eğitim Durumu, Ailenin Gelir Düzeyi, Ebeveynlerin Birliktelik Durumu, Kardeş Sayısı, Kaçınıcı Çocuk Olduğu, Çocukluk Döneminde Bakım Veren Kim Olduğu Ve Aile Tipi Değişkenlerine Göre Anlamlı Bir Farklılık Göstermekte Midir?

4.1.1. Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Cinsiyet Değişkenine İlişkin Analiz Sonuçları

Bireylerin algılanan helikopter ebeveyn tutumlarının cinsiyet değişkenine ilişkin t-testi analizi sonuçları tablo 4.1’de yer almaktadır.

Tablo 4.1: Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Cinsiyet Değişkenine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları

	Cinsiyet	N	\bar{x}	Ss.	t	Sd	p	η^2
Algılanan Helikopter Anne Tutumu	Kadın	24	52,12	15,984	-	323,	.0	.0
	Erkek	15	55,44	15,887	2.0	24	4	1
		9	05	67	3			
Algılanan Helikopter Baba Tutumu	Kadın	24	45,52	16,208	-	324,	.0	.0
	Erkek	15	49,84	16,005	2.6	85	0	1
		9	21	59	1			
		3	31	80				

Tablo 4.1’de yer aldığı üzere yapılan bağımsız gruplar t-testi analizi sonuçlarına göre bireylerin algılanan helikopter anne tutumu cinsiyet değişkenine göre anlamlı olarak farklılık göstermektedir ($p<.05$). Bu bağlamda erkek katılımcılar ($\bar{x}=55.44$) kadın katılımcılara ($\bar{x}=52.12$) oranla annelerinin tutumlarını helikopter tutum olarak algılamakta oldukları görülmektedir. Algılanan helikopter baba tutumu da cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermektedir. Erkek katılımcılar babalarının tutumunu ($\bar{x}=49.84$) kadın katılımcılara oranla ($\bar{x}=45.52$) helikopter olarak algılamaktadırlar. Bağımsız gruplar t-testi sonucunda gruplar arasında küçük düzeyde etki değeri ($\eta^2=.01$) olan anlamlı bir farklılık vardır.

4.1.2. Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Yaş Değişkenine İlişkin Analiz Sonuçları

Bireylerin algılanan helikopter ebeveyn tutumlarının yaş değişkenine ilişkin one-way anova analizi sonuçları tablo 4.2’de yer almaktadır.

Tablo 4.2: Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Yaş Değişkenine İlişkin One-Way Anova Analizi Sonuçları

		Kareler Toplam	sd	Kareler ortalama	F	p	η^2	Post Hoc Scheffe
		1		sı				
Algılanan Helikopter Anne Tutumu	Gruplar arası	5308,328	4	1327,082	5,405	,000	.05	18-24 yaş – 35-44 yaş,
	Grup içi	97470,908	397	245,519				18-24 yaş – 45,54 yaş
	Toplam	102779,236	401					
Algılanan Helikopter Baba Tutumu	Gruplar arası	5937,423	4	1484,356	5,897	,000	.05	18-24 yaş – 35-44 yaş,
	Grup içi	99926,410	397	251,704				18-24 yaş – 45,54 yaş
	Toplam	105863,833	401					

Tablo 4.2 incelendiğinde yaş değişkenine göre yapılan tek yönlü anova testi sonuçlarına göre bireylerin algıladıkları helikopter anne ve baba tutumu anlamlı farklılaşmaktadır ($p<.05$). Farkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek üzere yapılan post hoc analizleri sonucunda helikopter anne tutumuna göre farkların 18-24 yaş ($\bar{x}=58.59$) ile 35-44 yaş ($\bar{x}=51.01$) arasında ve 18-24 yaş ($\bar{x}=58.59$) ile 45-54 yaş ($\bar{x}=45.24$) olduğu görülmektedir. Bu açıdan değerlendirildiğinde 18-24 yaş aralığındaki bireylerin annelerinin tutumlarını 35-44 yaş aralığındaki bireylere göre ve 45-54 yaş aralığındaki bireylere göre daha fazla helikopter ebeveyn tutumu olarak algıladıkları anlaşılmaktadır.

Helikopter baba tutumuna göre farkların 18-24 yaş ($\bar{x}=51.69$) ile 35-44 yaş ($\bar{x}=43.34$) arasında ve 18-24 yaş ($\bar{x}=51.69$) ile 45-54 yaş ($\bar{x}=38.96$) olduğu görülmektedir. Bu açıdan değerlendirildiğinde 18-24 yaş aralığındaki bireylerin babalarının tutumlarını 35-44 yaş aralığındaki bireylere göre ve 45-54 yaş aralığındaki bireylere göre daha fazla helikopter ebeveyn tutumu olarak algıladıkları anlaşılmaktadır.

Bulgular gelişim dönemleri açısından ele alındığında ergenlik-genç yetişkinlik döneminde olan bireylerin yetişkinlik dönemindeki bireylere oranla ebeveynlerinin tutumlarını helikopter ebeveyn tutumu olarak algıladıkları anlaşılmaktadır. Algılanan helikopter anne ve baba tutumu açısından yaş değişkeninde küçük düzeyde ($\eta^2=.05$) etki değeri bulunmuştur.

4.1.3. Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Annenin Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Analiz Sonuçları

Bireylerin algılanan helikopter ebeveyn tutumlarının annenin eğitim durumu değişkenine ilişkin one-way anova analizi sonuçları tablo 4.3'te görüldüğü gibidir.

Tablo 4.3: Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Annenin Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin One-Way Anova Analizi Sonuçları

		Kareler Toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p
Algı lana n Heli kopt er Ann e Tutu mu	Gruplar arası	887,588	4	221,897	,865	,485
	Grup içi	101891,648	397	256,654		
	Toplam	102779,236	401			
Algı lana n Heli kopt er Bab a Tutu mu	Gruplar arası	1251,503	4	312,876	1,187	,316
	Grup içi	104612,330	397	263,507		
	Toplam	105863,833	401			

Tablo 4.3'e göre bireylerin algılanan helikopter ebeveyn tutumlarının annenin eğitim durumu değişkenine ilişkin tek yönlü anova analizi sonuçları bireylerin algıladıkları helikopter anne ve baba tutumunun anne eğitim durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir ($p > .05$).

4.1.4. Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Babanın Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Analiz Sonuçları

Bireylerin algılanan helikopter ebeveyn tutumlarının babanın eğitim durumu değişkenine ilişkin one-way anova analizi sonuçları tablo 4.4'tedir.

Tablo 4.4: Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Babanın Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin One-Way Anova Analizi Sonuçları

		Kareler Toplamı	sd	Kareler ortalama sı	F	p	η ²	Post Hoc Scheffe
Algılanan Helikopter Anne Tutumu	Gruplar arası	4322, 171	4	1080,54 3	4,3 57	,00		İlkokul mezunu- üniversite
	Grup içi	9845 7,066	397	248,003			.04	
	Toplam	1027 79,23 6	401					
Algılanan Helikopter Baba Tutumu	Gruplar arası	4944, 240	4	1236,06 0	4,8 62	,00		İlkokul mezunu- lisansüstü
	Grup içi	1009 19,59 3	397	254,206			.04	
	Toplam	1058 63,83 3	401					

Tablo 4.4'te yer alan bireylerin algılanan helikopter ebeveyn tutumlarının babanın eğitim durumu değişkenine ilişkin one-way anova analizi sonuçlarına göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir. Farkların hangi gruplar arasından kaynaklandığını açığa çıkarmak için yapılan post hoc (scheffe) testine göre bireylerin algıladıkları helikopter anne tutumu; babası ilkokul mezunu (\bar{x} =49.64) ile üniversite mezunu (\bar{x} =56.39) olanlar arasında farklılık göstermektedir. Bu bulguya göre babası üniversite mezunu olan bireyler annelerinin tutumlarını babası ilkokul mezunu olanlara oranla daha fazla helikopter tutum olarak algılamaktadır. Bireylerin algıladıkları helikopter baba tutumu; babası ilkokul mezunu (\bar{x} =43.89) ile lisansüstü bir program mezunu (\bar{x} =53.78) olanlar arasında farklılık göstermektedir. Bu bulguya göre babası lisansüstü bir programdan mezun olan bireyler annelerinin tutumlarını babası ilkokul mezunu olanlara oranla daha fazla

helikopter tutum olarak algılamaktadır. Algılanan helikopter anne ve baba tutumu açısından baba eğitim durumu değişkeninde küçük düzeyde ($\eta^2=.04$) etki değeri bulunmuştur.

4.1.5. Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Ailenin Gelir Düzeyi Değişkenine İlişkin Analiz Sonuçları

Bireylerin algılanan helikopter ebeveyn tutumlarının ailenin gelir düzeyi değişkenine ilişkin one-way anova analizi sonuçları tablo 4.5'tedir.

Tablo 4.5: Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Ailenin Gelir Düzeyi Değişkenine İlişkin One-Way Anova Analizi Sonuçları

		Kareler Toplam		Kareler ortalama		F	p	η^2	Post Hoc Scheffe
		1	sd	sı					
Algılanan Helikopter Anne Tutumu	Gruplar arası	9876,465	2	4938,233	21,209	,000			Düşük gelir-orta gelir, orta gelir-yüksek gelir, düşük gelir-yüksek gelir
	Grup içi	92902,771	399	232,839			.09		
Toplam		102779,236	401						
Algılanan Helikopter Baba Tutumu	Gruplar arası	8718,623	2	4359,312	17,905	,000			Düşük gelir-orta gelir, orta gelir-yüksek gelir, düşük gelir-yüksek gelir
	Grup içi	97145,210	399	243,472			.09		
Toplam		105863,833	401						

Tablo 4.5'te yer alan bireylerin algılanan helikopter ebeveyn tutumlarının ailenin gelir düzeyi değişkenine ilişkin one-way anova analizi sonuçlarına göre bireylerin algıladıkları helikopter anne ve baba tutumu ailenin gelir düzeyine göre anlamlı farklılaşmaktadır. Farkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek üzere yapılan post hoc (Scheffe) analizi sonucunda algılanan helikopter anne tutumuna

göre gelir düzeyi yüksek ($\bar{x}=63.15$) olan bireyler gelir düzeyi düşük ($\bar{x}=49.06$) olan ve orta ($\bar{x}=56.09$) olan bireylere göre anne tutumlarını helikopter olarak algılamaktadır. Algılanan helikopter baba tutumuna göre gelir düzeyi yüksek ($\bar{x}=57.61$) olan bireyler gelir düzeyi düşük ($\bar{x}=43.53$) olan ve orta ($\bar{x}=48.62$) olan bireylere göre anne tutumlarını helikopter olarak algılamaktadır. Bu bulgular ışığında gelir düzeyi arttıkça bireylerin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumu artmaktadır. Algılanan helikopter anne ve baba tutumu açısından gelir düzeyi değişkeninde yüksek düzeyde ($\eta^2=.09$) etki değeri bulunmuştur.

4.1.6. Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Ebeveynlerin Birliktelik Durumu Değişkenine İlişkin Analiz Sonuçları

Bireylerin algılanan helikopter ebeveyn tutumlarının ebeveynlerin birliktelik durumu değişkenine ilişkin one-way anova analizi sonuçları tablo 4.6’da görüldüğü gibidir.

Tablo 4.6: Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Ebeveynlerin Birliktelik Durumu Değişkenine İlişkin One-Way Anova Analizi Sonuçları

		Kareler Toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p
Algılanan Helikopter Anne Tutumu	Gruplar arası	298,708	2	149,354	,581	,560
	Grup içi	102480,528	399	256,843		
	Toplam	102779,236	401			
Algılanan Helikopter Baba Tutumu	Gruplar arası	185,793	2	92,896	,351	,704
	Grup içi	105678,041	399	264,857		
	Toplam	105863,833	401			

Tablo 4.6’deki veriler incelendiğinde bireylerin algılanan helikopter ebeveyn tutumlarının ebeveynlerin birliktelik durumu değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği anlaşılmaktadır ($p>.05$).

4.1.7. Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Kardeş Sayısı Değişkenine İlişkin Analiz Sonuçları

Bireylerin algılanan helikopter ebeveyn tutumlarının kardeş sayısı değişkenine ilişkin one-way anova analizi sonuçları tablo 4.7'dedir.

Tablo 4.7: Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Kardeş Sayısı Değişkenine İlişkin One-Way Anova Analizi Sonuçları

		Kareler Toplam	sd	Kareler ortalaması	F	p	η^2	Post Hoc Sch effe
Algılanan Helikopter Anne Tutumu	Gruplar arası	4664,14 2	7	666,306	2,676	,010	.04	1-6, 1-7, 1-8
	Grup içi	98115,0 95	394	249,023				
	Toplam	102779, 236	401					
Algılanan Helikopter Baba Tutumu	Gruplar arası	3944,00 3	7	563,429	2,178	,035	.04	1-6
	Grup içi	101919, 831	394	258,680				
	Toplam	105863, 833	401					

Tablo 4.7'de yer alan bireylerin algılanan helikopter ebeveyn tutumlarının kardeş sayısı değişkenine ilişkin one-way anova analizi sonuçları ayrıntılı incelendiğinde bireylerin algıladıkları helikopter anne ve baba tutumu kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı farklılaşmaktadır. Farkların hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek üzere yapılan post hoc analizi (Scheffe) sonucunda algılanan helikopter anne tutumunun tek çocuk olanlar ($\bar{x}=57.56$) ile 6 kardeş olanlar ($\bar{x}=43.61$), 7 kardeş olanlar ($\bar{x}=44.41$) ve 8 kardeş olanlar ($\bar{x}=44.66$) arasında farklılaştığı

görülmektedir. Tek çocuk olan bireyler 6,7 ve 8 kardeş olan bireylere göre annelerinin tutumlarını daha fazla helikopter olarak algılamaktadır. Algılanan helikopter baba tutumunun tek çocuk olanlar ($\bar{x}=48.56$) ile 6 kardeş olanlar ($\bar{x}=36.15$) arasında farklılaştığı görülmektedir. Benzer şekilde ailenin tek çocuğu olan bireylerin babalarının tutumlarını 6 kardeş olan bireylere oranla daha fazla helikopter tutum olarak algıladıkları anlaşılmaktadır. Bulgular ışığında tek çocuk olan bireylerin anne ve baba tutumlarını helikopter olarak algılamasının nedeni olarak anne ve babanın bakımının, ilgisinin ve genel olarak tutumunun tek bir bireye karşı olmasından kaynaklandığı yorumu yapılabilir. Algılanan helikopter anne ve baba tutumu açısından kardeş sayısı değişkeninde küçük düzeyde ($\eta^2=.04$) etki değeri bulunmuştur.

4.1.8. Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Kaçınıcı Çocuk Olduğu Değişkenine İlişkin Analiz Sonuçları

Bireylerin algılanan helikopter ebeveyn tutumlarının kaçınıcı çocuk olduğu değişkenine ilişkin one-way anova analizi sonuçları tablo 4.8’de yer almaktadır.

Tablo 4.8: Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Kaçınıcı Çocuk Olduğu Değişkenine İlişkin One-Way Anova Analizi Sonuçları

		Kareler Toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p
Algılanan Helikopter Anne Tutumu	Gruplar arası	2136,96 6	5	427,393	1,682	,138
	Grup içi	100642, 270	396	254,147		
	Toplam	102779, 236	401			
Algılanan Helikopter Baba Tutumu	Gruplar arası	1657,79 7	5	331,559	1,260	,280
	Grup içi	104206, 037	396	263,147		
	Toplam	105863, 833	401			

Tablo 4.8’de yer alan bireylerin algılanan helikopter ebeveyn tutumlarının kaçınıcı çocuk olduğu değişkenine ilişkin one-way anova analizi sonuçları ayrıntılı incelendiğinde bireylerin algıladıkları helikopter anne ve baba tutumunun bireylerin kaçınıcı çocuk olduğu değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir ($p>.05$).

4.1.9. Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Çocukluk Döneminde Bakım Veren Kim Olduğu Değişkenine İlişkin Analiz Sonuçları

Bireylerin algılanan helikopter ebeveyn tutumlarının çocukluk döneminde bakım veren kim olduğu değişkenine ilişkin one-way anova analizi sonuçları Tablo 4.9’da bulunmaktadır.

Tablo 4.9: Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Çocukluk Döneminde Bakım Veren Kim Olduğu Değişkenine İlişkin One-Way Anova Analizi Sonuçları

		Kareler Toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p	η^2	Post Hoc Scheffe
Algılanan Helikopter Anne Tutumu	Gruplar arası	2542,297	3	847,432	3,365	,019		Anne ve baba- anne
	Grup içi	100236,939	398	251,852			.02	
	Toplam	102779,236	401					
Algılanan Helikopter Baba Tutumu	Gruplar arası	6411,890	3	2137,297	8,553	,000		Anne ve baba- anne
	Grup içi	99451,943	398	249,879			.02	
	Toplam	105863,833	401					

Tablo 4.9’da görüldüğü üzere bireylerin algılanan helikopter ebeveyn tutumlarının çocukluk döneminde bakım verenin kim olduğu değişkenine ilişkin one-way anova analizi sonuçlarına göre bireylerin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumları çocukluk döneminde bakım verenin kim olduğu değişkenine göre anlamlı farklılaşmaktadır. Farkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek üzere yapılan post hoc analizinde (Scheffe) algılanan helikopter anne tutumunun çocukluk döneminde bakım verenin anne ve baba (\bar{x} =54.64) olan bireylerin sadece anne (\bar{x} =48.29) tarafından bakım verilen bireylere oranla annelerinin tutumlarını daha fazla helikopter tutum olarak algıladıkları görülmektedir. Benzer şekilde algılanan helikopter baba tutumunun çocukluk döneminde bakım verenin anne ve baba (\bar{x} =49.11) olan bireylerin sadece anne (\bar{x} =38.52) tarafından bakım verilen bireylere oranla annelerinin tutumlarını daha fazla helikopter tutum olarak algıladıkları anlaşılmaktadır. Algılanan helikopter anne ve baba tutumu açısından çocukluk döneminde bakım verenin kim olduğu değişkeninde küçük düzeyde ($\eta^2=.02$) etki değeri bulunmuştur.

4.1.10. Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Aile Tipi Değişkenine İlişkin Analiz Sonuçları

Bireylerin algılanan helikopter ebeveyn tutumlarının aile tipi değişkenine ilişkin t-testi analizi sonuçları tablo 4.10’da yer aldığı gibidir.

Tablo 4.10: Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Aile Tipi Değişkenine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları

	Aile Tipi	N	\bar{x}	Ss.	t	Sd	p
Algılanan Helikopter Anne Tutumu	Çekirdek Aile	330	52,9364	15,94993	-1.20	103	.22
	Geniş Aile	72	55,4444	16,23324			
Algılanan Helikopter Baba Tutumu	Çekirdek Aile	330	46,5879	16,22392	-1.53	104	.12
	Geniş Aile	72	49,8194	16,20670			

Tablo 4.10 incelendiğinde bireylerin algılanan helikopter ebeveyn tutumlarının aile tipi değişkenine ilişkin t-testi analizi sonuçlarına göre bireylerin algıladıkları helikopter anne ve baba tutumu aile tipi değişkenine göre farklılaşmamaktadır ($p>.05$).

4.2. İKİNCİ ALT AMAÇ: Bireylerin Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri; Cinsiyet, Yaş, Annenin Eğitim Durumu, Babanın Eğitim Durumu, Ailenin Gelir Düzeyi, Ebeveynlerin Birliktelik Durumu, Kardeş Sayısı, Kaçınıcı Çocuk Olduğu, Çocukluk Döneminde Bakım Veren Kim Olduğu Ve Aile Tipi Değişkenlerine Göre Anlamlı Şekilde Farklılaşmakta Mıdır?

4.2.1. Bireylerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine İlişkin Analiz Sonuçları

Bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin cinsiyet değişkenine ilişkin t-testi analiz sonuçları tablo 4.11’de yer almaktadır.

Tablo 4.11: Bireylerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine İlişkin T-Testi Analiz Sonuçları

Cinsiyet	N	\bar{x}	Ss.	t	Sd	p
Erkek	249	42.62	10.13	.81	400	.41
Kadın	153	41.75	10.48			

Tablo 4.11’de yer alan bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin cinsiyet değişkenine ilişkin t-testi analiz sonuçları incelendiğinde bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği anlaşılmaktadır ($p>.05$).

4.2.2. Bireylerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Yaş Değişkenine İlişkin Analiz Sonuçları

Bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin yaş değişkenine ilişkin one-way anova analizi sonuçları tablo 4.12’dedir.

Tablo 4.12: Bireylerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Yaş Değişkenine İlişkin One-Way Anova Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler ortalama sı	F	p	η^2	Post Hoc Scheff e
Gruplar arası	6733,483	4	1683,371	18.82	.00		18-24 yaş- 25-34
Grup içi	35509,88 0	397	89,446				yaş, 18-24
Toplam	42243,36 3	401				.15	yaş- 35-44 yaş, 18- 24yaş- 45-54 yaş

Tablo 4.12’de yer alan bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin yaş değişkenine ilişkin one-way anova analizi sonuçları ayrıntılı incelendiğinde bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin yaş değişkenine göre anlamlı farklılaştığı görülmektedir. Farkların hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için yapılan post hoc (Scheffe) testi sonucunda 25-34 yaş aralığındaki bireylerin (\bar{x} =42.25), 35-44 yaş aralığındaki bireylerin (\bar{x} =46.79) ve 45-54 yaş aralığındaki bireylerin (\bar{x} =46.48) 18-24 yaş aralığındaki bireylere (\bar{x} =35.78) oranla psikolojik iyi oluş düzeylerinin daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bu bulgular ışığında 18-24 yaş aralığındaki bireylerin gelişim dönemlerine göre kimlik kargaşası, gelecek kaygısı, akademik kaygılar gibi unsurlar göz önüne alındığında yetişkinlere oranla daha düşük bir psikolojik iyi oluş düzeyine sahip oldukları yorumu yapılabilir. Bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin yaş değişkenine göre etki büyüklüğü (η^2 =.15) yüksek düzeyde bulunmuştur.

4.2.3. Bireylerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Annenin Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Analiz Sonuçları

Bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin annenin eğitim durumu değişkenine ilişkin one-way anova analiz sonuçları tablo 4.13’te yer aldığı gibidir.

Tablo 4.13: Bireylerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Annenin Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin One-Way Anova Analiz Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p
Gruplar arası	950,834	4	237,709	2.28	.06
Grup içi	41292,529	397	104,011		
Toplam	42243,363	401			

Tablo 4.13 incelendiğinde bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin annenin eğitim durumu değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir. ($p>.05$)

4.2.4. Bireylerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Babanın Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Analiz Sonuçları

Bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin babanın eğitim durumu değişkenine ilişkin one-way anova analiz sonuçları tablo 4.14'te yer almaktadır.

Tablo 4.14: Bireylerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Babanın Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin One-Way Anova Analiz Sonuçları

	Kareler Toplam	sd	Kareler ortalaması	F	p	η^2	Post Hoc Scheffe
Gruplar arası	1432,900	4	358,225	3.48	.00		İlkokul mezun u- ünivers ite,
Grup içi	40810,463	397	102,797			.03	ilkokul mezun u- lisansü stü
Toplam	42243,363	401					

Tablo 4.14 ayrıntılı incelendiğinde bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin babanın eğitim durumu değişkenine ilişkin one-way anova analiz sonuçlarına göre anlamlı farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır. Farkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek üzere yapılan post hoc analizi (Scheffe) sonuçlarına göre baba eğitim durumu ilkökul ($\bar{x}=44.28$) olan bireylerin baba eğitim durumu üniversite ($\bar{x}=40.67$) ve lisansüstü ($\bar{x}=39.58$) olanlara oranla psikolojik iyi oluş düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin baba eğitim durumu değişkenine göre etki büyüklüğü ($\eta^2=.03$) düşük düzeyde bulunmuştur.

4.2.5. Bireylerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Ailenin Gelir Düzeyi Değişkenine İlişkin Analiz Sonuçları

Bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin ailenin gelir düzeyi değişkenine ilişkin one-way anova analiz sonuçları tablo 4.15'tedir.

Tablo 4.15: Bireylerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Ailenin Gelir Düzeyi Değişkenine İlişkin One-Way Anova Analiz Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p	η^2	Post Hoc Scheff e
Gruplar arası	1019,800	2	509,900	4,935	.00		Düşük gelir- yüksek gelir
Grup içi	41223,563	399	103,317			.02	
Toplam	42243,363	401					

Tablo 4.15'te bulunan bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin ailenin gelir düzeyi değişkenine ilişkin one-way anova analiz sonuçlarına göre ailenin gelir düzeyine göre psikolojik iyi oluş düzeyi anlamlı farklılaşmaktadır ($p<.05$). Farkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek üzere yapılan post hoc

analizi (Scheffe) sonuçlarına göre ailenin gelir düzeyi düşük ($\bar{x}=43.29$) olan bireylerin psikolojik iyi oluş düzeyleri aile gelir düzeyi yüksek ($\bar{x}=38.34$) olan bireylere göre daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin ailenin gelir düzeyi değişkenine göre etki büyüklüğü ($\eta^2=.02$) düşük düzeyde bulunmuştur.

4.2.6. Bireylerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Ebeveynlerin Birliktelik Durumu Değişkenine İlişkin Analiz Sonuçları

Bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin ebeveynlerin birliktelik durumu değişkenine ilişkin one-way anova analiz sonuçları tablo 4.16'da görüldüğü gibidir.

Tablo 4.16: Bireylerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Ebeveynlerin Birliktelik Durumu Değişkenine İlişkin One-Way Anova Analiz Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p
Gruplar arası	131,001	2	65,500	,621	.53
Grup içi	42112,363	399	105,545		
Toplam	42243,363	401			

Tablo 4.16 ayrıntılı incelendiğinde bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin ebeveynlerin birliktelik durumu değişkenine ilişkin one-way anova analiz sonuçlarına göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>.05$)

4.2.7. Bireylerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Kardeş Sayısı Değişkenine İlişkin Analiz Sonuçları

Bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin kardeş sayısı değişkenine ilişkin one-way anova analiz sonuçları tablo 4.17'dedir.

Tablo 4.17: Bireylerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Kardeş Sayısı Değişkenine İlişkin One-Way Anova Analiz Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p
Gruplar arası	1343,396	7	191,914	1,849	.07
Grup içi	40899,967	394	103,807		
Toplam	42243,363	401			

Tablo 4.17’de yer alan bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin kardeş sayısı değişkenine ilişkin one-way anova analiz sonuçları incelendiğinde bireylerin psikolojik iyi oluş düzeyleri kardeş sayısına göre anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir ($p>.05$).

4.2.8. Bireylerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Kaçınıcı Çocuk Olduğu Değişkenine İlişkin Analiz Sonuçları

Bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin kaçınıcı çocuk olduğu değişkenine ilişkin one-way anova analiz sonuçları tablo 4.18’dedir.

Tablo 4.18: Bireylerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Kaçınıcı Çocuk Olduğu Değişkenine İlişkin One-Way Anova Analiz Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p
Gruplar arası	783,567	5	156,713	1,497	.19
Grup içi	41459,796	396	104,696		
Toplam	42243,363	401			

Tablo 4.18 incelendiğinde bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin kaçınıcı çocuk olduğu değişkenine ilişkin one-way anova analiz sonuçlarına göre bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin kaçınıcı çocuk olduğu değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği anlaşılmaktadır ($p>.05$).

4.2.9. Bireylerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Çocukluk Döneminde Bakım Veren Kim Olduğu Değişkenine İlişkin Analiz Sonuçları

Bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin çocukluk döneminde bakım verenin kim olduğu değişkenine ilişkin one-way anova analiz sonuçları tablo 4.19’da yer almaktadır.

Tablo 4.19: Bireylerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Çocukluk Döneminde Bakım Veren Kim Olduğu Değişkenine İlişkin One-Way Anova Analiz Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p	η^2	Post Hoc Scheffe
Gruplar arası	859,484	3	286,495	2,755	.05		Anne ve baba- anne
Grup içi	41383,879	398	103,980			.02	
Toplam	42243,363	401					

Tablo 4.19’da yer alan verilere göre bireylerin psikolojik iyi oluş düzeyleri çocukluk döneminde bakım verenin kim olduğu değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p < .05$). Farkların hangi gruplar arasında olduğunu açığa çıkarmak için yapılan post hoc analizi (Scheffe) sonuçlarına göre çocukluk döneminde bakımı sadece anne ($\bar{x}=45.25$) tarafından verilen bireylerin psikolojik iyi oluş düzeyleri çocukluk döneminde bakımı anne ve baba ($\bar{x}=41.75$) tarafından verilen bireylere oranla daha yüksektir. Bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin çocukluk döneminde bakım verenin kim olduğu değişkenine göre etki büyüklüğü ($\eta^2=.02$) yüksek düzeyde bulunmuştur.

4.2.10. Bireylerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Aile Tipi Değişkenine İlişkin Analiz Sonuçları

Bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin aile tipi değişkenine ilişkin t-testi analizi sonuçları tablo 4.20’dedir.

Tablo 4.20: Bireylerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Aile Tipi Değişkenine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları

Cinsiyet	N	\bar{x}	Ss.	t	Sd	p
Çekirdek aile	330	42.36	10.30	.306	400	.76
Geniş aile	72	41.95	10.14			

Tablo 4.20’deki verilere göre bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin aile tipi değişkenine ilişkin t-testi analizi sonuçları incelendiğinde bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin aile tipi değişkenine göre farklılaşmadığı görülmektedir ($p>.05$).

4.3. ÜÇÜNCÜ ALT AMAÇ: Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Temel Güven Konusunda Helikopter Tutum Alt Boyutu İle Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri Arasında Anlamlı Bir İlişki Var Mıdır?

Bireylerin algılanan helikopter ebeveyn tutumlarının temel güven konusunda helikopter tutum alt boyutu ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında ilişkiye dair pearson-korelasyon analizi sonuçları tablo 4.21’de yer almaktadır.

Tablo 4.21: Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Temel Güven Konusunda Helikopter Tutum Alt Boyutu İle Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri Arasında İlişkiye Dair Pearson-Korelasyon Analizi Sonuçları

		PİO TOPLAM
Algılanan Helikopter Anne Tutumu- Temel güven konusunda helikopterlik	r	-.322
	p	.00
	N	402
Algılanan Helikopter Baba Tutumu- Temel güven konusunda helikopterlik	r	-.322
	p	.00
	N	402

($p < .01$)

Tablo 4.21’de yer alan bireylerin algılanan helikopter ebeveyn tutumlarının temel güven konusunda helikopter tutum alt boyutu ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında ilişkiye dair pearson-korelasyon analizi sonuçlarına göre bireylerin algıladıkları helikopter anne ebeveyn tutumu temel güven konusunda helikopterlik alt boyutu ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında ters yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki ($r = -.322$) bulunmaktadır. Benzer şekilde bireylerin algılanan helikopter baba tutumu temel güven konusunda helikopter tutum alt boyutu ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında ters yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki ($r = -.322$) bulunmaktadır.

4.4. DÖRDÜNCÜ ALT AMAÇ: Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Duygusal-Kişisel Yaşam Alanında Helikopter Tutum Alt Boyutu İle Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri Arasında Anlamlı Bir İlişki Var Mıdır?

Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının duygusal-kişisel yaşam konusunda helikopter tutum alt boyutu ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında ilişkiye dair Pearson-Korelasyon Analizi Sonuçları tablo 4.22’de görülmektedir.

Tablo 4.22: Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının duygusal-kişisel yaşam konusunda helikopter tutum alt boyutu ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında ilişkiye dair Pearson-Korelasyon Analizi Sonuçları

	PİO TOPLAM	
Algılanan Helikopter Anne Tutumu- Duygusal kişisel yaşam alanında helikopterlik	r	-.268
	p	.00
	N	402
Algılanan Helikopter Baba Tutumu- Duygusal kişisel yaşam alanında helikopterlik	r	-.274
	p	.00
	N	402

($p < .01$)

Tablo 4.22 ayrıntılı incelendiğinde bireylerin algılanan helikopter ebeveyn tutumlarının duygusal-kişisel yaşam konusunda helikopter tutum alt boyutu ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında ilişkiye dair pearson-korelasyon analizi sonuçlarına bireylerin algılanan helikopter anne tutumları duygusal kişisel yaşam konusunda helikopterlik alt boyutu ile psikolojik iyi oluş düzeylerinde düşük düzeyde ters yönde anlamlı ilişki ($r = -.268$) bulunmaktadır. Bunun yanında bireylerin algılanan helikopter baba tutumları duygusal kişisel yaşam konusunda helikopterlik alt boyutu ile psikolojik iyi oluş düzeylerinde ters yönde düşük düzeyde anlamlı ilişki ($r = -.274$) bulunmaktadır.

4.5. BEŞİNCİ ALT AMAÇ: Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Akademik/Okul Yaşamı Alanında Helikopter Tutum Alt Boyutu İle Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri Arasında Anlamlı Bir İlişki Var Mıdır?

Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının akademik/okul yaşamı konusunda helikopter tutum alt boyutu ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında ilişkiye dair Pearson-Korelasyon Analizi Sonuçları tablo 4.23'tedir.

Tablo 4.23: Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Akademik/Okul Yaşamı Konusunda Helikopter Tutum Alt Boyutu İle Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri Arasında İlişkiye Dair Pearson-Korelasyon Analizi Sonuçları

		PİO TOPLAM
Algılanan Helikopter Anne Tutumu- Akademik/okul yaşamı konularında helikopterlik	r	-.287
	p	.00
	N	402
Algılanan Helikopter Baba Tutumu- Akademik/okul yaşamı konularında helikopterlik	r	-.315
	p	.00
	N	402

Tablo 4.23'te yer alan Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının akademik/okul yaşamı konusunda helikopter tutum alt boyutu ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında ilişkiye dair Pearson-Korelasyon analizi sonuçlarına göre bireylerin algılanan helikopter anne tutumu-akademik/okul yaşamı konularında helikopterlik alt boyutu ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında ters yönde düşük düzeyde ($r=-.287$) anlamlı ilişki bulunmaktadır. Ayrıca bireylerin algılanan helikopter baba tutumu-akademik/okul yaşamı konularında helikopterlik alt boyutu ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında ters yönde orta düzeyde ($r=-.315$) anlamlı ilişki bulunmaktadır.

4.6. ALTINCI ALT AMAÇ: Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Etik-Ahlaki Konularda Helikopter Tutum Alt Boyutu İle Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri Arasında Anlamlı Bir İlişki Var Mıdır?

Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının etik-ahlaki konularda helikopter tutum alt boyutu ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında ilişkiye dair Pearson-Korelasyon Analizi Sonuçları tablo 4.24'tedir.

Tablo 4.24: Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Etik-Ahlaki Konularda Helikopter Tutum Alt Boyutu İle Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri Arasında İlişkiye Dair Pearson-Korelasyon Analizi Sonuçları

		PİO TOPLAM
Algılanan Helikopter Anne Tutumu-Etik-ahlaki konularda helikopterlik	r	-.175
	p	.00
	N	402
Algılanan Helikopter Baba Tutumu-Etik-ahlaki konularda helikopterlik	r	-.188
	p	.00
	N	402

Tablo 4.24'teki veriler incelendiğinde Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının etik-ahlaki konularda helikopter tutum alt boyutu ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında ilişkiye dair Pearson-Korelasyon analizi sonuçlarına göre algılanan helikopter anne tutumu-etik-ahlaki konularda helikopterlik alt boyutu ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında ters yönde düşük düzeyde ilişki ($r=-.175$) bulunmaktadır. Algılanan helikopter baba tutumu-etik-ahlaki konularda helikopterlik alt boyutu ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında ters yönde düşük düzeyde ilişki ($r=-.188$) bulunmaktadır.

4.7.YEDİNCİ ALT AMAÇ: Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumları ile Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri Arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumları ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında ilişkiye dair Pearson-Korelasyon Analizi Sonuçları tablo 4.25'tedir.

Tablo 4.25: Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumları İle Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri Arasında İlişkiye Dair Pearson-Korelasyon Analizi Sonuçları

		PİO TOPLAM	
AHETO TOPLAM	r	-,330	
	p	,000	
	N	402	

($p < 0.01$)

Tablo 4.25'teki veriler incelendiğinde bireylerin algılanan helikopter ebeveyn tutumları ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında ters yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki ($r = -.330$) olduğu görülmektedir.

4.8. SEKİZİNCİ ALT AMAÇ: Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumları Psikolojik İyi Oluş Düzeylerini Anlamlı Bir Şekilde Yordamakta Mıdır?

Bireylerin algılanan helikopter ebeveyn tutumlarının psikolojik iyi oluş düzeylerini anlamlı bir şekilde yordayıp yordadığını belirlemek üzere yapılan standart çoklu regresyon analizi sonuçları tablo 4.26'da yer almaktadır.

Tablo 4.26: Psikolojik İyi Oluş Düzeyinin Yordanmasına İlişkin Standart Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	B	Standart Hata	β	t	p
Sabit	50.994	1.814			
EAKH	.209	.105	.170	1.995	.04
AOYKH	-.087	.104	-.075	-.840	.40

TGBKH	-.303	.094	-.259	-3.242	.00
DYKH	-.243	.118	-.202	-2.060	.04
AHETÖ TOPLAM	-.111	.016	-.330	-6.981	.00
R= .375	R ² = .141				
F ₍₅₎ = 16.233	p<.01				

Bireylerin algılanan helikopter ebeveyn tutumlarının psikolojik iyi oluş düzeylerini anlamlı bir şekilde yordayıp yordadığını belirlemek üzere yapılan standart çoklu regresyon analizi öncesinde standart çoklu regresyona dair karşılanması gereken varsayımların kontrolü sağlanmıştır. Normallik, doğrusallık, çoklu ortak doğrusallık ve eş varyanslılık varsayımları incelenmiş ve tüm değerlerin referans aralıklarında olduğu, herhangi bir varsayımın ihlal edilmediği görülmüştür. Kurulan modelde bağımsız değişkenlerden EAKH, AOYKH ve AHETÖ toplamının bağımlı değişken ile anlamlı derecede ilişkili olduğu (R=.375, R² =.141), bağımlı değişkendeki varyansın %14'ünü açıkladığı bulunmuştur (F₍₅₎= 16.233, p<.001).

Modeldeki bağımsız değişkenlerin bağımlı değişken üzerindeki görel önem sırasını incelemek için standartlaştırılmış regresyon katsayılarına bakılmıştır. Buna göre bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerini en az bireylerin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumu etik ve ahlaki konularda helikopterlik alt boyutunun (β =.17) etkilediği ve bunu sırayla duygusal-kişisel yaşam alanında helikopterlik alt boyutunun (β =-.20), temel güven ve yaşam becerileri konusunda helikopterlik alt boyutunun (β =-.26) ve algılanan helikopter ebeveyn tutumu toplamının (β =-.33) izlediği görülmüştür. Etik ve ahlaki konularda helikopterlik ile akademik/okul yaşamı konularında helikopterlik alt boyutlarının modele anlamlı bir katkı yapmadığı bulunmuştur.

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Tartışma ve Sonuç

5.1.1. Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumları; Cinsiyet, Yaş, Annenin Eğitim Durumu, Babanın Eğitim Durumu, Ailenin Gelir Düzeyi, Ebeveynlerin Birliktelik Durumu, Kardeş Sayısı, Kaçınıcı Çocuk Olduğu, Çocukluk Döneminde Bakım Veren Kim Olduğu Ve Aile Tipi Değişkenlerine İlişkin Sonuçlar

Yapılan bağımsız gruplar t-testi analizi sonuçlarına göre bireylerin algılanan helikopter anne tutumu cinsiyet değişkenine göre anlamlı olarak farklılık göstermektedir. Bu bağlamda erkek katılımcıların kadın katılımcılara oranla annelerinin tutumlarını helikopter tutum olarak algılamakta oldukları görülmektedir. Algılanan helikopter baba tutumu da cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermektedir. Erkek katılımcılar babalarının tutumunu kadın katılımcılara oranla helikopter olarak algılamaktadırlar. Alpsoy'un 2020 yılında yüksek lisans tezi kapsamında yürüttüğü araştırmasında ise bireylerin algılanan helikopter ebeveyn tutumları ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir fark saptanamamıştır. Bradley-Geist ve Olson-Buchanan'ın 2014 yılında üniversite öğrencileri ile yaptıkları araştırmada da ebeveyn tarafından gösterilen aşırı ilginin kız çocukları üzerinde yoğunlaştığı belirtilmiştir. Okray 2016 yılında yapmış olduğu çalışmasında ise erkek katılımcıların ailelerini helikopter ebeveyn olarak algılama düzeyinin kız katılımcıların ailelerini helikopter ebeveyn olarak algılama düzeyine göre daha yüksek derecede olduğu sonucunu ortaya koymuştur. Bu araştırma sonucu cinsiyete göre bakıldığında çalışmayı desteklemektedir. Yapılmış olan bu çalışma ve diğer çalışma bulgularına göre Türk aile yapısının çocuk üzerindeki etkisinin ve anne-baba davranışlarının ilişki kurulan cinsiyet değişkenine göre bireyleri etkilediği sonucuna ulaşmak mümkündür.

Yaş değişkenine göre yapılan tek yönlü anova testi sonuçlarına göre bireylerin algıladıkları helikopter anne ve baba tutumu anlamlı farklılaşmaktadır. Helikopter anne tutumuna göre farkların 18-24 yaş ile 35-44 yaş arasında ve 18-24 yaş ile 45-54 yaş olduğu görülmektedir. Bu açıdan değerlendirildiğinde 18-24 yaş aralığındaki bireylerin annelerinin tutumlarını 35-44 yaş aralığındaki bireylere göre ve 45-54 yaş aralığındaki bireylere göre daha fazla helikopter ebeveyn tutumu olarak algıladıkları anlaşılmaktadır. Helikopter baba tutumuna göre farkların 18-24 yaş ile 35-44 yaş arasında ve 18-24 yaş ile 45-54 yaş olduğu görülmektedir. Bu açıdan değerlendirildiğinde 18-24 yaş aralığındaki bireylerin babalarının tutumlarını 35-44 yaş aralığındaki bireylere göre ve 45-54 yaş aralığındaki bireylere göre daha fazla helikopter ebeveyn tutumu olarak algıladıkları anlaşılmaktadır. Bulgular gelişim dönemleri açısından ele alındığında ergenlik- genç yetişkinlik döneminde olan bireylerin yetişkinlik dönemindeki bireylere oranla ebeveynlerinin tutumlarını helikopter ebeveyn tutumu olarak algıladıkları anlaşılmaktadır. Bradley-Geist ve Olson-Buchanan'ın 2014 yılında ortaya koydukları çalışmada ebeveynler tarafından gösterilen aşırı ilginin büyük kardeşlere oranla küçük kardeşlerin daha çok hissettiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışma ortaya çıkan sonucu desteklemektedir. Ebeveynlerin helikopter tutumlarını çocuğun yaşına bağlı olarak azalan seviyede sergilediği ayrıca kendine muhtaç olarak düşündükleri küçük çocuk üzerinde daha rahat otorite uygulayabildikleri için bu sonuca ulaşıldığı düşünülebilir.

Bireylerin algılanan helikopter ebeveyn tutumlarının annenin eğitim durumu değişkenine ilişkin tek yönlü anova analizi sonuçları bireylerin algıladıkları helikopter anne ve baba tutumu anne eğitim durumuna göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Bireylerin algılanan helikopter ebeveyn tutumlarının babanın eğitim durumu değişkenine ilişkin bulguya göre babası üniversite mezunu olan bireyler annelerinin tutumlarını babası ilkokul mezunu olanlara oranla daha fazla helikopter tutum olarak algılamaktadır. Bireylerin algıladıkları helikopter baba tutumu; babası ilkokul mezunu ile lisansüstü bir program mezunu olanlar arasında farklılık göstermektedir. Bu bulguya göre babası lisansüstü bir programdan mezun olan bireyler annelerinin tutumlarını babası ilkokul mezunu olanlara oranla daha fazla helikopter tutum olarak algılamaktadır. Gençler'in 2020 yılında yapmış

olduğu araştırmasında anne eğitim durumu ile algılanan helikopter ebeveyn tutumu arasında anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre okuma yazma bilmeyen ve lisansüstü mezunu olan annelerin ilkokul mezunu olan annelere oranla daha çok helikopter tutum sergilediği belirlenmiştir. Baba eğitim durumu incelendiğinde ise farklı eğitim düzeyine sahip babalar ile algılanan helikopter ebeveyn tutumu arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Ancak okuma-yazma bilmeyen babaların diğer eğitim düzeyine sahip olan babalara göre daha yüksek puan aldığı ortaya konmuştur. Alpsoy'un 2021 yılında yüksek lisans tezi kapsamında yapmış olduğu araştırmasında da yüksek lisans mezunu olan annelerin diğerlerine oranla daha fazla helikopter tutum sergilediği, analiz sonuçlarına bakıldığında da eğitim seviyesi arttı helikopter ebeveyn olma durumunun artış gösterdiği görülmektedir. Yapılan bu çalışmada anne eğitim düzeyi ile helikopter tutumunun anlamlı farklılık göstermesinin nedeni olarak katılımcıların annelerinin eğitim düzeyleri önemli olmaksızın doğru bilgiye ve yönlendirmeye doğru yolla ulaşmaya çalışan bilinçli ebeveynler oldukları değerlendirmesini yapmak mümkündür.

Bireylerin algılanan helikopter ebeveyn tutumlarının ailenin gelir düzeyi değişkenine ilişkin algılanan helikopter anne tutumuna göre gelir düzeyi yüksek olan bireyler gelir düzeyi düşük olan ve orta olan bireylere göre anne tutumlarını helikopter olarak algılamaktadır. Algılanan helikopter baba tutumuna göre gelir düzeyi yüksek olan bireyler gelir düzeyi düşük olan ve orta olan bireylere göre anne tutumlarını helikopter olarak algılamaktadır. Bu bulgular ışığında gelir düzeyi arttı bireylerin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumu artmaktadır. Lapsekili Uysal'ın 2020 yılında yaptığı çalışmasında ise aile gelir düzeyi ile algılanan helikopter ebeveyn tutumu arasında istatiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmada ulaşılan sonuç araştırma bulgularıyla tezatlık oluşturmasına rağmen ebeveynlerin ekonomik seviyelerinin yüksek olmasının helikopter tutum sergilemeleriyle doğru orantılı olduğunu onaylayan farklı çalışmalarda alanyazında mevcuttur. Ebeveynler ekonomik durumlarının avantajlarını çocuklarının eğitim hayatlarını toplum düzeyine göre daha kaliteli hale getirebilmek için kullanmaktan kaınmamaktadırlar. Ebeveynler helikopter anne-baba tutumunun getirisi olarak, duydukları akademik kaygı neticesinde

çocuklarını okul dışı etkinliklerde desteklemek, özel ders imkanı sunmak ve çocukları için en uygun olan eğitimi sağlamak için belirli standartlara ihtiyaç duymaktadırlar. Bu bulgulara göre orta ve yüksek gelir düzeyine sahip olan aileler helikopter tutum sergilemeye daha müsait yapıya sahiplerdir değerlendirmesi yapılabilir.

Bireylerin algılanan helikopter ebeveyn tutumları ebeveynlerin birliktelik durumu değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Kasuto'nun 2017 yılında anne-babası boşanmış ve boşanmamış 134 ergen üzerinde yapmış olduğu çalışmasında ebeveyne yakınlık hissi, anne ile olan ilişki ve baba ile olan ilişki değerlendirmelerinde ebeveyni ayrı olan bireylerin anksiyete ve depresyon seviyelerinin ebeveynleri birlikte olanlara oranla daha yüksek bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca bu bireylerin öz saygı seviyeleride oldukça düşük bulunmuştur. Bu durum çalışmamızla tezatlık oluşturmaktadır. Bu konuda yapılan literatür taramalarının genel sonuçlarına göre ebeveyn ayrılığına veya vefatına maruz kalan bireylerin akademik, sosyal ve psikolojik olarak etkilendiğini söylemek mümkündür. Ayrıca bu gibi durumlarda çocukla birlikte olmaya devam eden ve bakım veren aile büyüğünün çocuğun bu durumdan etkilenmemesi için olabildiğince koruyucu tutum sergilemesi ve ilgisinde artış olması beklenen bir durumdur. Çalışmada ulaşılan farklı sonucun sebebi yıllara göre bazı durumların daha kabul edilebilir düzeye ulaşması ihtimalini düşündürmektedir.

Bireylerin algılanan helikopter ebeveyn tutumlarının kardeş sayısı değişkenine ilişkin tek çocuk olan bireyler 6,7 ve 8 kardeş olan bireylere göre annelerinin tutumlarını daha fazla helikopter olarak algılamaktadır. Benzer şekilde ailenin tek çocuğu olan bireylerin babalarının tutumlarını 6 kardeş olan bireylere oranla daha fazla helikopter tutum olarak algıladıkları anlaşılmaktadır. Bradley-Geist ve Olson-Buchanan 2014 yılında yaptıkları araştırmada az kardeşi olan katılımcıların çok kardeşi olan katılımcılara oranla ailelerini daha müdahaleci ve koruyucu buldukları sonucuna ulaşmıştır. Bulgular ışığında tek çocuk olan bireylerin anne ve baba tutumlarını helikopter olarak algılamasının nedeni olarak anne ve babanın bakımının, ilgisinin ve genel olarak helikopter tutumunun tek bir bireye karşı

olmasından kaynaklandığı yorumu yapılabilir. Ayrıca helikopter ebeveyn tutumuna bağlı olarak aşırı müdahale ve baskı oluşturan ailelerin çocuklarının diğer çocuklara göre daha düşük öz yeterlilik gösterdikleri söylenebilir.

Bireylerin algıladıkları helikopter anne ve baba tutumu bireylerin kaçınıcı çocuk olduğu değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Yılmaz (2009) yapmış olduğu araştırmada ailenin ilk çocuğunun diğer kardeşlerine oranla daha düşük seviyede helikopter ebeveyn tutumuna maruz kaldığı, ailenin disiplinli ve korumacı davranışlarının son çocuk üzerinde daha çok hissedildiğini belirtmektedir. Bu bulgulara göre ailenin en fazla korumaya ve yönlendirmeye ihtiyacı olduğunu düşündükleri çocuk üzerinde yoğunlaştığını ifade etmek mümkündür.

Algılanan helikopter anne tutumunun çocukluk döneminde bakım verenin anne ve baba olan bireylerin sadece anne tarafından bakım verilen bireylere oranla annelerinin tutumlarını daha fazla helikopter tutum olarak algıladıkları görülmektedir. Benzer şekilde algılanan helikopter baba tutumunun çocukluk döneminde bakım verenin anne ve baba olan bireylerin sadece anne tarafından bakım verilen bireylere oranla annelerinin tutumlarını daha fazla helikopter tutum olarak algıladıkları anlaşılmaktadır. Sonuç olarak katılımcılar babalarının tutumlarını daha az helikopter tutum olarak görmektedirler. Bunun sebebinin genel aile yapısı üzerinde annenin daha çok söz sahibi olduğu ve ebeveyn yaklaşımlarının annenin tutumuna bağlı olarak şekillendiği değerlendirilmesi yapılabilir.

Bireylerin algıladıkları helikopter anne ve baba tutumu aile tipi değişkenine göre farklılaşmamaktadır. Araştırma sonucumuzu destekleyecek veya farklılık oluşturacak bir çalışmaya rastlanmamış olunması alandaki bu açığı belirlemek için çalışmamızın önemini ifade etmektedir.

5.1.2. Bireylerin Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri; Cinsiyet, Yaş, Annenin Eğitim Durumu, Babanın Eğitim Durumu, Ailenin Gelir Düzeyi, Ebeveynlerin Birliktelik Durumu, Kardeş Sayısı, Kaçınıcı Çocuk Olduğu, Çocukluk Döneminde Bakım Veren Kim Olduğu Ve Aile Tipi Değişkenlerine İlişkin Sonuçlar

Psikolojik iyi oluş düzeylerinin cinsiyet değişkenine ilişkin t-testi analiz sonuçlarına göre bireylerin psikolojik iyi oluş düzeyleri cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Kuyumcu(2012) yapmış olduğu çalışmasında cinsiyet değişkeninin bireylerin psikolojik iyi oluşları üzerinde etkisiz olduğu bununla birlikte benlik kurgularının psikolojik iyi oluşlarını yordadığı sonucuna ulaşmıştır. Bu araştırma sonucu çalışmayı destekler niteliktedir. Geçgin ve Sahranç'ın 2017 yılında yaptıkları araştırmada da cinsiyete göre psikolojik iyi oluş arasında anlamlı bir fark bulunamamış ancak kadınların psikolojik iyi oluş düzeylerinin erkeklere oranla daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin yaş değişkenine ilişkin 25-34 yaş aralığındaki bireylerin, 35-44 yaş aralığındaki bireylerin ve 45-54 yaş aralığındaki bireylerin 18-24 yaş aralığındaki bireylere oranla psikolojik iyi oluş düzeylerinin daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bu bulgular ışığında 18-24 yaş aralığındaki bireylerin gelişim dönemlerine göre kimlik kargaşası, gelecek kaygısı, akademik kaygılar gibi unsurlar göz önüne alındığında yetişkinlere oranla daha düşük bir psikolojik iyi oluş düzeyine sahip oldukları yorumu yapılabilir. Bu konuda yapılan araştırma bulguları genel olarak kadınların psikolojik iyi oluş düzeylerinin erkeklere oranla daha yüksek bulunması yönündedir. Bu sonuca ulaşılmasında kadınların duygularını daha kolay ifade edebilmesinin, sorunlarını paylaşabilme ve sosyal iletişimlerinin erkeklere oranla daha yüksek olmasının etkili olduğu değerlendirilmesi yapılabilir.

Bireylerin psikolojik iyi oluş düzeyleri annenin eğitim durumu değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin babanın eğitim durumu değişkenine göre baba eğitim durumu ilkököl olan bireylerin baba eğitim durumu üniversite ve lisansüstü olanlara oranla psikolojik

iyi oluş düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmektedir. İlgili literatür incelendiğinde bireyin psikolojik iyi oluş düzeyi üzerinde ebeveyn eğitim durumuna bakılan herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Çalışma sonucuna bakıldığında katılımcıların annelerinin eğitim durumu dikkate alınmaksızın çocuklarının ruh sağlığına doğru şekilde etki eden bilinçli anneler olduğu, babaların ise eğitim seviyesi arttıkça çocuk üzerindeki baskının da artarak psikolojik iyi oluş seviyesini olumsuz etkilediği değerlendirilebilir.

Bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin ailenin gelir düzeyi değişkenine ilişkin ailenin gelir düzeyi düşük olan bireylerin psikolojik iyi oluş düzeyleri aile gelir düzeyi yüksek olan bireylere göre daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Kişinin refah düzeyinin psikolojik iyi oluş düzeyi ile paralellik göstermesi beklenirken ulaşılmış olduğumuz bu sonuç psikolojik iyi oluş verileri açısından şaşırtıcı bulunmuştur. Ancak diğer değişkenimiz olan helikopter ebeveyn tutumu ile bağlantısını ele alacak olursak bireylerde ailenin gelir düzeyine bağlı olarak sağladığı akademik imkanlar neticesinde kişide başarılı olma ve mükemmeliyet duygusunun oluştuğunu ve bireylerde kaygı seviyesinde artışa neden olduğu değerlendirilebilir. Bu durum orta ve üst gelir seviyesindeki ailelerin çocuklarını olumsuz anlamda etkilerken gelir seviyesi düşük olan ailelerin çocuklarını diğerlerine göre daha rahat bıraktığı, baskı oluşturmadığı sonucuna dayanarak psikolojik iyi oluş seviyelerinin de yüksek olmasını açıklar niteliktedir.

Bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin ebeveynlerin birliktelik durumu değişkeninde anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Ryff ve arkadaşlarının 1994 yılında yaptıkları araştırmada anne-babası ilgili olan ve birlikte bakım verilen bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin diğerlerine oranla daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin kardeş sayısına göre anlamlı farklılık göstermediği anlaşılmıştır. Bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin kaçınıcı çocuk olduğu değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği görülmüştür. Çelik (2016) yaptığı araştırmasında katılımcıların psikolojik iyi oluş düzeyleri ile doğum sıraları

arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı sonucuna ulaşmıştır. Araştırma bu anlamda çalışmayı desteklemektedir.

Bireylerin psikolojik iyi oluş düzeyleri çocukluk döneminde bakım verenin kim olduğu değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir. Çocukluk döneminde bakımı sadece anne tarafından verilen bireylerin psikolojik iyi oluş düzeyleri çocukluk döneminde bakımı anne ve baba tarafından verilen bireylere oranla daha yüksektir. Çelik (2016) yaptığı araştırmasında katılımcıların psikolojik iyi oluş puanları ile baba tutum algısı arasında anlamlı farklılık bulurken, anne tutum algısı arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığını belirtmiştir. Bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin aile tipi değişkenine göre farklılaşmadığı görülmüştür. İlgili literatürde bu alanda yapılan bir çalışmaya rastlanmamıştır.

5.1.3. Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Temel Güven Konusunda Helikopter Tutum Alt Boyutu İle Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Dair Sonuçlar

Bireylerin algıladıkları helikopter anne ebeveyn tutumu temel güven konusunda helikopterlik alt boyutu ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında ters yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Benzer şekilde bireylerin algılanan helikopter baba tutumu temel güven konusunda helikopter tutum alt boyutu ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında ters yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Helikopter tutuma sahip ebeveynler her alanda çocuklarıyla iç içe yaşamaktadır. Çocuklarına zarar gelecek kaygısı ile hareket ederek sağlıklı bir ayrışmanın önüne geçmektedirler. Arkadaşlarıyla olan ilişkilerinde, oyun alanlarında veya yolda yürürken bile çocuğu hep yanında tutan, davranışlarını yönlendiren, dış dünyaya karşı duyduğu güvensizliği çocuğa da hissettirerek güven duygusu yerine kaygı oluşumuna neden olan helikopter ebeveynlerin bu davranışları neticesinde bireyler sorumluluk alma, yaşam becerileri kazanma, kendilerini ifade etme ve sağlıklı ilişki kurma becerilerini kazanamamaktadır. Van Ingen ve arkadaşları (2014) yapmış oldukları çalışmada helikopter ebeveynlerin çocuklarının ilerleyen dönemlerde yaşıtlarına göre daha yüksek düzeyde duygusal sorunlar yaşadığını, karar vermede zorlandıkları ve bireyselleşemeden kaynaklanan bağlanma sorunlarının olduğunu ortaya koymuşlardır. Bu bulgular

doğrultusunda bireyde öz güven probleminin oluştuğu ve psikolojik iyi olma halinin olumsuz olarak etkilendiği değerlendirilebilir.

5.1.4. Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Duygusal-Kişisel Yaşam Alanında Helikopter Tutum Alt Boyutu İle Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Dair Sonuçlar

Bireylerin algılanan helikopter anne tutumları duygusal kişisel yaşam konusunda helikopterlik alt boyutu ile psikolojik iyi oluş düzeylerinde düşük düzeyde ters yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır. Bunun yanında bireylerin algılanan helikopter baba tutumları duygusal kişisel yaşam konusunda helikopterlik alt boyutu ile psikolojik iyi oluş düzeylerinde ters yönde düşük düzeyde anlamlı ilişki bulunmaktadır. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre duygusal-kişisel yaşam alanında özellikle anne faktörünün bireyler üzerinde oldukça önemli olduğunu söylemek mümkündür. Helikopter ebeveyn tutumuna bağlı olarak annelerin çocuklarının özel hayatına aşırı müdahaleci tutumları, çocuklarının duygularını her zaman merak ediyor olması ve bu konuda ısrarcı tavırlar göstererek bireylerin kişisel yaşamını negatif olarak etkiliyor olması çocuklarda olumsuz algı oluşmasına ve kendilik değerlerinin de bu durumdan etkilenmesine bunun sonucu olarak da psikolojik iyi oluşlarının düşük düzeyde olmasına neden olmaktadır. Babalar açısından bakıldığında sonuçların anne düzeyi ile benzer çıkması şaşırtıcı olmamıştır. Değişen ebeveynlik algısı ile beraber babalarda anneler kadar çocuklarının duygusal-kişisel hayatlarıyla ilgili duruma gelmişlerdir. Kavas (2019) yaptığı araştırmasında babalar üzerinde çalışmış ve katılımcıların kendi babalarını değerlendirebilecekleri bir çalışma uygulamıştır. Katılımcıların çoğu babalarının sevgilerini ve ilgilerini gösteremediklerini, sadece hayatı devam ettirecek ihtiyaçları karşılamaya odaklandıklarını, zaman ayırma ve duygu paylaşımı konusunda yetersiz olduklarını dile getirmişlerdir. Değişen dünyada oluşan yeni babalık algısıyla dünün çocukları bugünün babaları olan bireyler kendilerinin maruz bırakıldıkları hataları yapmamaya özen göstermekte, çocuklarının sosyal ihtiyaçları kadar psikolojik ihtiyaçlarını da önemsemektedirler. Kendi yaşadıkları eksiklikleri çocuklarına yaşatmak istemeyen babalar aradaki dengeyi kuramadıklarında da aşırı koruyucu ve ilgili tutumları neticesinde çocukların

psikolojik iyi oluşlarının olumsuz olarak etkilenmesine neden olmaktadır. Ortaya çıkan tablo araştırma sonucunu bu anlamda desteklemektedir.

5.1.5. Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Akademik/Okul Yaşamı Alanında Helikopter Tutum Alt Boyutu İle Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Dair Sonuçlar

Bireylerin algılanan helikopter anne tutumu akademik/okul yaşamı konularında helikopterlik alt boyutu ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında ters yönde düşük düzeyde anlamlı ilişki bulunmaktadır. Ayrıca bireylerin algılanan helikopter baba tutumu akademik/okul yaşamı konularında helikopterlik alt boyutu ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında ters yönde orta düzeyde anlamlı ilişki bulunmaktadır. Okant Yaşın 2018 yılında yaptığı çalışmada helikopter ebeveyn tutumu ile yetiştirilen bireylerin iyi okullarda okumalarına ve yeterli eğitimi almalarına rağmen ailelerinin aşırı koruyucu ve rakabetçi davranışlarının neticesinde akademik olarak yeterli hissetselerde sosyal ve psikolojik olarak olumsuz etkilendikleri sonucuna ulaşmıştır. Bu anlamda elde edilen sonuç çalışmayı destekler niteliktedir. Yılmaz'ın 2019 yılında yapmış olduğu araştırmasına göre çocuklar annelerine oranla babalarının daha çok helikopter ebeveyn tutumu sergilediğini düşünmektedir. Bu durum babaların öğrencilerin akademik hayatı üzerindeki davranışlarının annelere oranla daha müdahaleci olduğu sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Aynı çalışmada çocukların akademik hayatlarında babalarının helikopter tutum sergilemesinin onları motive edici ve destekleyeci yönde etkisinin olduğu ve olumlu karşılandığı da tespit edilmiştir.

Bu çalışmada annelerin babalara oranla daha az etkili olduğu sonucunun elde edilmesinin nedeninin katılımcıların sosyolojik özellikleri olduğu düşünülmektedir. Anne-babaların çocuklarının akademik/okul yaşamında göstermiş oldukları helikopter tutumun bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerini olumsuz anlamda etkilemekte olduğu çalışma sonuçları arasındadır. Ebeveynlerin akademik kaygı duyarak çocuklarının öğretmenleri ile sürekli iletişimde olması, ders ve sınav takibi yaparak çocuk üzerinde baskı oluşturmaları, okul dışında çeşitli eğitimsel alanlara ağırlık verilmesi birey üzerinde psikolojik yorgunluk oluşturmakta ve iyi oluş düzeyini olumsuz anlamda etkilemektedir.

5.1.6. Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Etik-Ahlaki Konularda Helikopter Tutum Alt Boyutu İle Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Dair Sonuçlar

Algılanan helikopter anne tutumu-etik-ahlaki konularda helikopterlik alt boyutu ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında ters yönde düşük düzeyde ilişki bulunmaktadır. Algılanan helikopter baba tutumu etik-ahlaki konularda helikopterlik alt boyutu ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında ters yönde düşük düzeyde ilişki bulunmaktadır. İçinde bulunduğumuz Türk aile yapısı içerisinde etik ve ahlaki konular oldukça büyük öneme sahiptir. Anne babaların bu konuda çocukları üzerinde geleneksel bir baskı uyguladıkları bilinmektedir. Helikopter ebeveyn tutumu sergileyen anne-babalar aşırı korumacı ve müdahaleci yapılarıyla çocukları üzerinde bu baskıyı daha çok hissettirmektedirler. Yılmaz (2020) çalışmasında ebeveynler tarafından etik ve ahlaki boyutta cinsiyet gözetmeden çocuk üzerinde baskıcı tutumun sergilendiğini ifade etmektedir. Anne-babaların helikopter ebeveyn tutumuna bağlı olarak çocuklarında oluşturmaya çalıştıkları mükemmel birey yetiştirme isteği bireylerde yanlış karar verme ve hatalı davranış yapma korkusu oluşturmakta ve bu duruma bağlı olarak psikolojik iyi oluşları da olumsuz anlamda etkilenmektedir. Bu davranış neticesinde kişilerde depresyon, anksiyete ve reçeteli ilaç kullanım oranının gün geçtikçe artmış olduğu yapılan araştırmalarla tespit edilmiştir.

5.1.7. Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumları İle Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Dair Sonuçlar

Bireylerin algılanan helikopter ebeveyn tutumları ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında ters yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Erkan (2019) yapmış olduğu çalışmasında 20-55 yaş aralığındaki bireylerle görüşmüş olup helikopter ebeveynlik tutumu ile yetiştirilen bireylerin bağımlı kişilik özellikleri gösterdikleri ve onay bağımlısı bireyler oldukları sonucuna ulaşmıştır. LeMoyné ve Buchanan (2011) ABD’de yaptıkları araştırmalarında helikopter ebeveyn tutumu ile yetiştirilen bireylerin depresyon ve anksiyeteye daha yatkın olduklarını buna bağlı olarak bu kişilerde reçeteli ilaç kullanım oranının fazla olduğunu

belirtmişlerdir. Özellikle helikopter ebeveyn tutumunun bireyin ruh sağlığına etkilerini inceleyen araştırma sayıları yurt dışında ölkemize oranla daha fazladır. Çalışma bu anlamda yurt içi araştırmalara kaynak olacak niteliktedir. Yaşın, 2018; Yılmaz ve Büyükcebeci, 2019; Marım ve Kahveci, 2021 yapmış oldukları araştırmalarında ve bu çalışmada helikopter ebeveyn tutumunun birey üzerindeki olumsuz etkilerine bağlı olarak ailelerin göstermiş olduğu helikopter tutum neticesinde bireylerde bir işi kendi başına yapmada özyeterlilik problemi yaşadıkları, zorluklarla mücadele etme konusunda yetersiz hissettikleri ve kaçınmacı davranışlar sergiledikleri, birine bağlı olma ihtiyacı duyarak özgüven problemi yaşadıkları, depresyon, anksiyete ve nevrozlaşmaya yatkın oldukları, yaşamdan memnuniyet duyma derecelerinin olumsuz etkilendiği, psikolojik ihtiyaçları düşük düzeyde olduğu için benlik saygısı ve özerklik konularında sıkıntılar yaşadıkları, ailenin aşırı korumacı davranışları neticesinde çevreye ve diğer insanlara karşı güven sorunları olduğu, kendileri ve hayatları adına kararlar alınmasına alışkın oldukları için yetişkinlik dönemlerinde özellikle iş yaşamlarında sorumluluk alma ve karar vermede zorluklar yaşadıkları, genel anlamda akademik, sosyal ve psikolojik olarak olumsuz etkilendikleri sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.8. Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumları Psikolojik İyi Oluş Düzeylerini Anlamalı Bir Şekilde Yordamasına İlişkin Sonuçlar

Bireylerin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumu etik ve ahlaki konularda helikopterlik alt boyutunun etkilediği ve bunu sırayla duygusal-kişisel yaşam alanında helikopterlik alt boyutunun, temel güven ve yaşam becerileri konusunda helikopterlik alt boyutunun ve algılanan helikopter ebeveyn tutumu toplamının izlediği görölmüştür. Etik ve ahlaki konularda helikopterlik ile akademik/okul yaşamı konularında helikopterlik alt boyutlarının modele anlamalı bir katkı yapmadığı bulunmuştur.

5.2. Öneriler

- Yüksek lisans tezi kapsamında yapılmış olan bu çalışma ile toplumumuzda çok sık rastlanan ancak literatürde hakkında fazla çalışma bulunmayan helikopter ebeveyn tutumlarına dikkat çekilmiş ve konu ayrıntılı olarak incelenmiştir. Çalışmamızın özgünlüğü sebebi ile helikopter ebeveyn kavramı ile ilgili araştırmalara kaynak oluşturacağı düşünülmektedir. Araştırmamız 402 kişinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Bundan sonraki araştırmalarda örneklem sayısının artırılması ile yapılacak çalışmanın konu için aydınlatıcı nitelikte olacağı düşünülmektedir.
- Bu araştırmada Helikopter Ebeveyn Tutumunun Psikolojik İyi Oluş üzerine etkisi incelenmiştir. Aynı tutumun birey üzerindeki diğer etkilerinin literatüre kazandırılması faydalı olacaktır.
- Çocukluk döneminde birey, hayatının büyük bir bölümünü eğitim aldığı okulda geçirmektedir. Eğitimcilerin ve rehberlik servisinin çocuk üzerindeki gözlemleri bu konuda oldukça önemlidir. Birey üzerinde takip edilen ve rahatsızlık duyulacak seviyede gerçekleşen aile tutumu farkedilirse ebeveynlere bu konuda destek sağlanmalıdır. Çocuk, aile ve rehberlik servisi iş birliği ile, aileye ebeveyn tutumlarının etkisinden bahsedilmeli ve bu konuda eğitim verilmelidir.
- Her ebeveynin ideali mükemmel bir evlat yetiştirmektir. Bu istek doğrultusunda çocuğa sunulan maddi ve manevi imkanlar bazı durumlarda aşırılığı da beraberinde getirmektedir. Çocuk üzerinde baskı oluşturacak her tutum faydadan çok zarara dönüşmeye müsait hale gelebilir. Özellikle akademik kaygı güderek çocuğun her alanda başarılı olmasını beklemek onun gerçek hayata uyumunu zorlaştıracaktır. Çünkü yaşadığı sürece başarı kadar başarısızlığı deneme ihtimalide olağan bir durumdur. Her süreç kendi içinde öğrenilir, ebeveynler çocuklarını bu anlamda rahat bırakarak kendi sorumluluklarını almalarına ve sonuçlarını yaşamalarına imkan sağlamalıdır. Çocuk bazen hata yapacak, öğrenecek ve bu durumdan alması gereken dersi alacaktır. Onu adeta bir fanusun içindeymiş gibi büyütme, ileride yaşaması muhtemel hayal kırıklıklarıyla ve zorluklarla mücadele etme yetisini elinden almak olacaktır. Ebeveyn olarak uygulanması gereken davranış her durumda çocuğunun yanında olduğunu ona hissettirmek ve desteğini göstermek olmalıdır.

- Ebeveynler çocukları üzerinde otorite olmaktan vazgeçip onlara rehberlik eden yetişkinler olmaya başladıklarında çocuklarıyla ilişkileri daha sağlıklı bir boyuta evrilecektir. Bunun için çocuğunu iyi tanımalı, ruhsal, bedensel, sosyal ve psikolojik ihtiyaçlarını iyi çözümlemelidirler. Çocuğunun ona hangi konuda ihtiyacı var, ne kadar müdahil olmalı gibi sorulara doğru cevaplar bulabildikleri zaman onlara sağlıklı desteği de verebilirler.
- Araştırmamızın bulgularında da görüldüğü gibi ebeveyn tutumlarının bireyin psikolojik iyi oluşu üzerindeki etkisi yadsınamaz bir gerçektir. Çocukluk döneminde bu tutuma maruz bırakılan çocuklar için psikolojik destek programları uygulanmalıdır. Doğru yönlendirmelerle çocukluk döneminde oluşan aşırı ilgi, korumacı tavırlar ve kaygı yüklemesinin önüne geçerek çocuk üzerinde oluşabilecek sosyal, psikolojik ve akademik sorunların yetişkinlik dönemine taşınması engellenebilir.
- Psikolojik İyi Oluş ile ilgili araştırma bulguları tartışılırken kardeş sayısı, anne babanın eğitim düzeyi, aile tipi gibi değişkenlerin incelendiği araştırma olmadığı görülmüştür. Bu nedenle konuyu bu tür demografik değişkenlerle inceleyen araştırmaların yapılmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Akın, A. (2009). *Akılcı Duygusal Davranışçı Terapi Odaklı Grupla Psikolojik Danışmanın Psikolojik İyi Olma Ve Öz-Duyarlık Üzerindeki Etkisi*. Doktora Tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Akkuş, Z. (2015). *Psikolojik Dayanıklılığın Özgüven ve Anne-Baba Tutumları ile İlişkisi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Allport, G. W. (1961). *Pattern and growth in personality*. Holt, Reinhart & Winston.
- Andrew, M., Earle, A. M. & LaBrie, J. W. (2016). The upside of helicopter parenting: Engaging parents to reduce first-year student drinking. *Journal of Student Affairs Research and Practice*, 53(3), 319-330.
- Arı, M., Bayhan, P. ve Artan, İ., (1995). *Farklı Anne-Baba Tutumlarının 4-11yaş Grubu Çocuklarında Görülen Problem Durumlarının Etkisinin Araştırılması*.10.Ya-Pa Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri, İstanbul: Ya-Pa Yayınları, 23- 38.
- Aristoteles. (1997). *Nikomakhos'a Etik*. (S. Babür Çev.) Ankara: Ayraç Yayınevi.
- Ateşsönmez, Sadiye. (2018). *Algılanan Ebeveyn Tutumunun Yetişkin Bireylerde Yeme Bozukluğuna Etkisinin İncelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.
- Avcı, S. Ç., & Şatır, D. G. *Yeni Bir Kavram: Helikopter Ebeveynlik*. Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi, 3(2), 163-168.
- Balcı, B. (2018). *Lise Öğrencilerinde Algılanan Anne-Baba Tutumunun Beden Algısı Üzerindeki Etkisinde Biriciklik Algısının Aracılık Rolü* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Arel Üniversitesi, İstanbul.
- Baumrind, D. (1966, Aralık). *Effects of Authoritative Parental Control on Child Behaviour*. Child Development, 37(4), pp. 887-907.
- (1971). *Current Patterns of Parental Authority*. *Developmental Psychology Monograph*, 4(2).

- (2005). *Patterns of Parental Authority and Adolescent Autonomy. New Directions for Child and Adolescent Development.*
- Baylar, A. (2016). *The Influence Of Parenting On Academic Achievement And Social Anxiety Among Turkish Adolescents With Mediating Effects Of Self-Esteem And Autonomy.* İstanbul: Bahçeşehir Üniversitesi.
- Berger, P. L. ve Luckmann, T. (2008). *Gerçekliğin Sosyal İnşası/ Bir Bilgi Sosyolojisi İncelemesi.* İstanbul: Paradigma Yayıncılık.
- Bradburn, N.M. (1969). *The Structure of Psychological Well-Being.* Chicago: Aldine Publishing Company.
- Bradley-Geist, J.C. ve Olson-Buchanan J.B. (2013). *Helicopter parents: An examination of the correlates of over-parenting of college students.* Emerald Insight, 16(27), 314- 327.
- Bradley-Geist J., & Olson-Buchanan J. (2014) *Helicopter parents: An examination of the correlates of over-parenting of college students,* Education Training, 56(4), 314-328.
- Bristow J. (2014) *The Double Bind of Parenting Culture: Helicopter Parents and Cotton Wool Kids.* In: *Parenting Culture Studies.* Palgrave Macmillan, London.
Kaynak: https://doi.org/10.1057/9781137304612_10 Erişim: 8.4.2018
- Canbay, H. (2010). *Lise Öğrencilerinin Öznel İyi Oluş Düzeyleri ile Sosyal Beceri Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Canter, A.K., (2000). *Determining the effects on parental attitudes and parenting styles towards childrearing after participation in a rural program.* Unpublished Master Dissertation, West Virginia University, Virginia.
- Cassling, K., Justine F., Olson, I., Totimeh, W., Venker, M. (2013). *“Helicopter Parenting?: Parental Involvement In the Workplace.”* (<https://wp.stolaf.edu/sociology/files/2013/06/Helicopter-Parenting.pdf>).
- Cenkseven, F. (2014). *Üniversite Öğrencilerinde Öznel ve Psikolojik İyi Olmanın Yordayıcılarının İncelenmesi.* (Doktora Tezi). Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Çağdaş, A. ve Seçer, Z., (2006). *Anne-Baba Eğitimi,* Ankara: Kök Yayıncılık.

- Çardak, Mehmet. 2012. *Affedicilik Yönelimli Psiko-Eğitim Programının Affetme Eğilimi, Belirsizliğe Tahammülsüzlük, Psikolojik İyi Oluş, Sürekli Kaygı ve Öfke Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi*. Doktora Tezi. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Çelik, O. (2016). *Öğretmen Adaylarında Psikolojik İyi Oluş Algılanan Sosyal Yetkinlik ve Güvengeliğin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çetin Avcı, S. & Güleç, D. (2020). *Yeni Bir Kavram: Helikopter Ebeveynlik*. *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi*, 3 (2) , 163-168. DOI: 10.38108/ouhcd.738884
- Checa P. & Abundis-Gutierrez A. (2017). *Parenting and temperament influence on school success in 9-13 year olds*. *Front Psychol*;8:543.
- Csikszentmihalyi, M. (2005). *Akış Mutluluk Bilimi: Yaşam Niteliğini Yükseltmek için Atılması Gereken Adımlar*. (S. K. Akbaş.Çev.). Ankara: HYB Yayıncılık.
- Cui, M., Darling, C. A., Coccia, C., Fincham, F. D., & May, R. W. (2019). *Indulgent parenting, helicopter parenting, and well-being of parents and emerging adults*. *Journal of Child and Family Studies*, 28(3), 860-871.
- Darlow, V., Norvilitis, J. M., & Schuetze, P. (2017). *The relationship between helicopter parenting and adjustment to college*. *Journal of Child and Family Studies*, 26(8), 2291-2298.
- Demir, E. ve Şendil, G. (2008). *Ebeveyn Tutum Ölçeği (ETÖ) Türk Psikoloji Yazıları*, 11(21):15-25.
- Demiriz, S. ve Öğretir A.D. (2007). *Alt ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki 10 yaş çocuklarının anne tutumlarının incelenmesi*. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 1(15),105-22.
- Demirtaş, S. (2016). *“Okul Yöneticilerinin Psikolojik İyi Olma ve Örgütsel Vatandaşlık Davranışları Arasındaki İlişki”*. Yüksek Lisans Tezi, Mevlana Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Diener, E. (1984). *Subjective Well-Being*. *Psychological Bulletin*, 95(3), 542-575.
- Diener, E., Suh, E. M., Lucas, R. E., ve Smith, H. L. (1999). *Subjective well-being:*

- Three Decades of Progress. Psychological Bulletin*, 125(2), 276-302.
- Doğan, İ. (2000). *Sosyoloji Kavramlar ve Sorunlar*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Duy, B. (2003). *Bilişsel-Davranışçı Yaklaşım Dayalı Grupla Psikolojik Danışmanın Yalnızlık ve Fonksiyonel Olmayan Tutumlar Üzerine Etkisi*. Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Duygulu, S. (2018). *Yeni nesil ebeveynlik ve helikopter aileler*. 1. Basım, İstanbul: Destek Yayınları.
- Ellis, R. M. (2003). *Relationship between parenting styles and children's motivational style: the development of learned helplessness*. Kansas, Wichita, Amerika Birleşik Devletleri.
- Eunjoo J., Woosang H., Seonghee K., Hyelim S., Yue Z., Zhenqiang Z., (2019). *Relationships Among Helicopter Parenting, Self-Efficacy, and Academic Outcome in American and South Korean College Students, Journal of Family Issues*, Vol. 40 (18) 2849-2870.
- Erdem, Ş. ve Kabasakal, Z. (2015). *Psikolojik İyi Olma ve Yetişkin Bağlanma Boyutları. Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 82-90.
- Erkan, E. (2019). *Bağımlılık kişilik özellikleri ile ebeveyn duygusal erişebilirliği ve helikopter ebeveyn tutumu ilişkisinde kişilerarası ilişki boyutlarının aracı rolü*, Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Frankl, V. (1985). *Man's search for meaning*. New York: Washington Square Press.
- Ganaprakasam, C., Davaidass, K.S. ve Muniandy, S.C. (2018). *Helicopter parenting and psychological consequences among adolescent. International Journal of Scientific and Research Publications*, 8(6), 378- 382.
- Geçgin, F. M., & Sahrañç, Ü. *Belirsizliğe Tahammülsüzlük ile Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişki. Sakarya University Journal of Education*, 7(4), 739-756.
- Giddens, A. (2005). *Sosyoloji*. Ankara: Ayraç Yayınevi.
- Gottlieb, L. (2011, July=August). *How to land your kid in therapy. The Atlantic*. Kaynak: <http://www.theatlantic.com/magazine/archive/2011/07/how-to-land-your-kid-in-therapy/308555/> Erişim: 8.3.2018

- Gönenç, N. (2018). *Üniversite öğrencilerinde Siber Zorbalık ve Siber Mağduriyetin Duygusal Zeka ve psikolojik iyi oluş açısından incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gui, T., & Koropecykj-Cox, T. J. (2016). "I Am the Only Child of my Parents:" *Perspectives on future elder care for parents among Chinese only-children living overseas*. *Journal of Cross-Cultural Gerontology*, 31(3), 255-275.
- Gülaçtı, F. (2009). *Sosyal Beceri Eğitime Yönelik Programın Üniversite Öğrencilerinin, Sosyal Beceri, Öznel Ve Psikolojik İyi Olma Düzeylerine Etkisi*. Doktora Tezi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Güleç, C. (2016). *Pozitif Ruh Sağlığı*. 1.bs. Ankara: Arkadaş Yayınları.
- Güngör, M. (2012). *Üniversite öğrencilerinin problem çözme becerisi ile aile tipleri ve aile tutumları ilişkisi*. *Qualitative Studies*, 7(4), 40-51.
- Halisdemir, D. (2013). *Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik İyi Oluşları, Kendini Affetme Düzeyleri ve Geçmişe Yönelik Anne Kabul Red Alguları Arasındaki İlişkiler*. (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Hamurcu, H. (2011). *Ergenlerin yetkinlik inançları ve psikolojik iyi oluşlarını yordamada psikolojik ihtiyaçlar*. Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Hesse, C., Alan, C. M. & Stephanie, S. (2017). *Parent-Child Affection and Helicopter Parenting: Exploring the Concept of Excessive Affection*. *Western Journal of Communication*, 82(4), 457-474.
- Hidalgo, J. L. T., Bravo, B. N., Martínez, I. P., Pretel, F. A., Postigo, J. M. L., ve Rabadán, F. E. (2010). *Psychological Well-Being, Assessment Tools And Related Factors*. Ingrid E. Wells (Ed.). *Psychological Well-Being*. 77-113. New York: Nova Science Publishers.
- Hunt, J. (2008). *Make Room for Daddy... and Mommy: Helicopter Parents are Here*. *The Journal of Academic Administration in Higher Education*, 4(1), 9-12.
- İlhan, T. (2009). *Üniversite Öğrencilerinin Benlik Uyumu Modeli: Yaşam Amaçları, Temel Psikolojik İhtiyaçlar Ve Öznel İyi Oluş*. (Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.

- Jahoda, M. (1958). *Joint commission on mental health and illness monograph series: Vol. 1. Current concepts of positive mental health.* Basic Books.
- Jeon, L., Buettner, C. K. & Grant, A. A. (2018) *Early childhood teachers' psychological well-being: exploring potential predictors of depression, stress, and emotional exhaustion.* *Early Education and Development*, 29(1), 53-69. doi: 10.1080/10409289.2017.1341806
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1993). *İnsan Aile Kültür.* Ankara: Remzi Kitabevi.
- Kaplan, K. (2016). *Evli Bireylerde Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının, Evlilik Doyumuna ve Psikolojik İyi Oluş Durumuna Olan Etkisinin İncelenmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi, İstanbul.
- Kouros, C.D., Pruitt, M. M., Ekas, N. V., Kiriaki, R., & Sunderland, M. (2017). *Helicopter parenting, autonomy support, and college students' mental health and well-being: The moderating role of sex and ethnicity.* *Journal of Child and Family Studies*, 26(3), 939–949.
- Kaya, A., Bozaslan, H. ve Genç, G. (2012). *Üniversite Öğrencilerinin Anne-Baba Tutumlarının Problem Çözme Becerilerine, Sosyal Kaygı Düzeylerine ve Akademik Başarılarına Etkisi.* *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 208-225.
- Kelly, L., Duran, R. L. and Miller-Ott, A. E. (2017). *Helicopter parenting and cell-phone contact between parents and children in college.* *Southern Communication Journal*, 82(2), 102-114. <https://doi.org/10.1080/1041794X.2017.1310286>.
- Keyes, C. L. M., Shmotkin, D., & Ryff, C. D. (2002). *Optimizing well-being: The empirical encounter of two traditions.* *Journal of Personality and Social Psychology*, 82(6): 1007- 1022.
- Koca, D. A., ve Yüksel, M. Y. (2017). *Bir Aile Eğitim Programının Evli Annelerin Evlilik Doyumu, Evlilikte Sorun Çözme Becerisi ve Psikolojik İyi Oluşuna Etkisi.* *Uluslararası Alan Eğitimi Dergisi*, 3(1), 1-19.
- Koç, M., İskender, M., Çolak, T.S. ve Düşünceli, B. (2016). *Affedicilik ve Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkiye Belirsizliğe Tahammülsüzlük ve Öfke Kontrolünün Aracılık Etkisi.* *Sakarya University Journal of Education*, 6(3), 201-209.

- Köylü, D. (2018). *Öğretmenlerin Karar Alma Sürecine Katılım Düzeylerinin Örgütsel Bağlılık ve Psikolojik İyi Oluş İle İlişkisi*. Yüksek Lisans Tezi. On Dokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kudat, A. (1977). "Aile ve Yeniden Üretim", Der: B. Dikeçligil ve A. Çiğdem içinde, *Aile Yazıları 1: Temel Kavramlar, Yapı ve Tarihi Süreç* (249-262). Ankara: Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları, 1990..
- Kuyumcu, B. (2012). *Üniversite Öğrencilerinin Benlik Kurguları İle Psikolojik İyi Oluşları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi*, 2(1), 86-94.
- Kuyumcu, B., ve Güven, M. (2012). *Türk ve İngiliz Üniversite Öğrencilerinin Duygularını Fark Etmeleri ve İfade Etmeleri İle Psikolojik İyi Oluşları Arasındaki İlişki*. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(3),589- 607.
- Kuzgun, Y. (1973). *Ana-Baba Tutumlarının Bireyin Kendini Gerçekleştirme Düzeyine Etkisi*. *Hacettepe Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 57-70.
- Kwon, K. A., Yoo, G. & Bingham, G. E. (2015). *Helicopter parenting in emerging adulthood: Support or barrier for Korean college students' psychological adjustment*. *Journal of Child and Family Studies*, 25(1), 136-145.
- Kwon, K. A., Yoo, G. and De Gagne, J. C. (2017). *Does Culture Matter? A Qualitative Inquiry of helicopter Parenting in Korean American College Students*. *Journal of Child and Family Studies*, 26(7), 1979–1990.
- LeMoyné, T. ve Buchanan, T. (2011) . *Does "hovering" matter? Helicopter parenting and its effect on well-being*. *Sociological Spectrum Mid-South Sociological Association*, 31(4), 399-418.
- Lindfors, P., Berntsson, L., ve Lundberg, U. (2006). *Total Workload As Related To Psychological Well-Being And Symptoms in Full-Time Employed Female And Male White-Collar Workers*. *International Journal of Behavioral Medicine*, 13(2) , 131-137.
- Marım, Y., & Kahveci, S. *Helikopter Ebeveyn Tutumları Bağlamında Küresel Köyün Kaygılı Çocukları*. Vadim KUZMIN, Ph. D. Ali KORKUT, Ph. D. Nadejda AÇAN, Ph. D. Hasan KARACAN, Ph. D., 439. Meriç 1989

- Mızrakçı, Ş., (1994). *Annelerin çocuk yetiştirme tutumlarına etki eden faktörler: demografik özellikleri, kendi yetiştiriliş tarzları, çocuk gelişimine ilişkin bilgi düzeyleri ve çocuğun mizacına ilişkin alguları*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Mills, R. J., Grasmick, H. G., Morgan, C. S., & Wenk, D. (1992). The Effects Of Gender, Family Satisfaction, And Economic Strain On Psychological Well- Being. *Family Relations*, 440-445.
- Moe, K. (2012). *Factors Influencing Women's Psychological Well-Being Within A Positive Functioning Framework*. College of Education, University of Kentucky.
- Moilanen, K. L., & Manuel, M. L. (2019). *Helicopter parenting and adjustment outcomes in young adulthood: A consideration of the mediating roles of mastery and self-regulation*. *Journal of Child and Family Studies*, 28(8), 2145-2158.
- Navaro, L. (1989). *Aşırı Koruyuculuğun Çocuk Eğitime Etkileri*. İstanbul: Ya-Pa Yayınları.
- Nell, W. & Rothmann, S. (2018). *Hope, religiosity, and subjective well-being*. *Journal of Psychology in Afrika*, 28(4), 253-260. doi: 10.1080/14330237.2018.1505239
- Nelson, L. J., Padilla-Walker, L. M., & Nielson, M. G. (2015). *Is hovering smothering or loving? An examination of parental warmth as a moderator of relations between helicopter parenting and emerging adults' indices of adjustment*. *Emerging Adulthood*, 3(4), 282-285. <https://doi.org/10.1177/2167696815576458>
- Odenweller, K.G. , Booth Butterfield, M., Weber, K. (2014). *Investigating helicopter parenting, family environments, and relational outcomes for millennials*. *Communication Studies*. 65(4), 407-425.
- Okant Yaşın, Ç. (2018). *Helikopter ebeveyn sahibi Y kuşağının iş ve yaşam tatmini üzerine sosyolojik bir analiz*, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Okray, Z. (2016). *Helicopter parenting and related issues: Psychological well being, basic psychological needs and depression on university students*. *Curr Res Educ*, 2(3), 165- 173.

- Özel E. ve Zelyurt, H. (2016). *Anne baba eğitiminin aile çocuk ilişkilerine etkisi. Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, (36).
- Padilla-Walker, L.M. & Nelson, L.J. (2012). *Black hawk down?: Establishing helicopter parenting as a distinct construct from other forms of parental control during emerging adulthood. Journal of Adolescence*, 35, 1177-1190.
- Park, S., Lim, H. & Choi, H. (2015). *Gangnam mom: A qualitative study on the information behaviors of korean helicopter mothers. Conference Proceedings*.
- Reed, K., Duncan, J. M., Lucier-Greer, M., Fixelle, C. & Ferraro, A. J. (2016). *Helicopter parenting and emerging adult self-efficacy: Implications for mental and physical health. Journal of Child and Family Studies*, 25(10), 3136-3149.
- Ryan, R.M. ve Deci, E.L. (2000). *Self-Determination Theory And The Facilitation Of Intrinsic Motivation, Social Development, And Well-Being. American Psychologist*, 55(1), 68-78.
- Ryff, C. D. (1989). *Happiness Is Everyting, OrIs It? Explorations On The Meaning Of Psychological Well-Being. Journal of Personality and Social Psychology* , 57(6), 1069-1081.
- (1989 a). *Beyond Ponce De Leon and Life Satisfaction: New Directions In Quest of Successful Ageing, International Journal of Behavioral Development*, 12(1): 35-55.
- Ryff, C.D., Lee, Y., Essex, M. ve Schmutte, P. (1994). *My Children And Me: Midlife Evaluations Of Grown Children And Of Self. Psychology and Aging*, 9,195-205.
- Ryff, C. D. ve Keyes C.L.M (1995). *The Structure of Psychological Well-Being Revisited. Journal of Personality and Social Psychology*, 69(4): 719-727.
- Ryff, C. D., ve Heidrich, S. M. (1997). *Experience And Well-Being: Explorations On Domains Of Life And How They Matter. International Journal of Behavioral Development*, 20(2), 193-206.
- Ryff, C. D., ve Singer, B. (2000). *Interpersonal Flourishing: A Positive Health Agenda For The New Millennium. Personality And Social Psychology Review*, 4(1), 30- 44.

- (2006). *Best News Yet On The Six-Factor Model Of Well-Being*. *Social Science Research*, 35(4), 1103-1119.
- (2008). *Know Thyself And Become What You Are: A Eudaimonic Approach To Psychological Well-Being*. *Journal of Happiness Studies*, 9(1): 13-39.
- Sadiku, M. N., Tembely, M., Musa, S. M. (2017). *Digitalparenting*. *Journal of Multidisciplinary Engineering Science and Technology*, 4(1), 6454-56.
- Sarı, T., ve Çakır, F. (2016). *Mutluluk Korkusu İle Öznel ve Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. *Eğitim Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5(25), 222-229.
- Schiffrin, H.H, Liss, M., Miles McLean, H., Geary, K.A., Erchull, M.J. ve Tashner, T. (2014). *Helping or hovering? The effect of helicopter parenting on college students' well-being*. *Journal of Child and Family Studies*, 23, 548-557.
- Schiffrin, H.H., Godfrey, H., Liss, M. & Erchull, M.J. (2015). *Intensive parenting: Does it have the desired impact on child outcomes? Journal of Child and Family Studies*, 24(8), 2322–2331.
- Schiffrin, H. H., Yost, J. C., Power, V., Saldanha, E. R., & Sendrick, E. (2019). *Examining the relationship between helicopter parenting and emerging adults' mindsets using the consolidated helicopter parenting scale*. *Journal of Child and Family Studies*, 28(5), 1207-1219.
- Seligman, Martin E., Mihaly Csikszentmihalyi. 2000. *Positive Psychology: An Introduction*. American Psychological Association, 55(1): 5-14.
- Segrin, C., ve Taylor, M. (2007). *Positive İnterpersonal Relationships Mediate The Association Between Social Skills And Psychological Well-Being*. *Personality And Individual Differences*, 43(4), 637-646.
- Seven, S. (2008). *Çocuk Ruh Sağlığı* (1. Baskı). Ankara: Pegem Net Yayıncılık.
- Sevimli, H., 2015. "Örgütsel Bağlılık ile Psikolojik İyilik Hali Arasındaki İlişkinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi". Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sezer, F., 2013. "Psikolojik İyi Olma Durumu Üzerinde Etkili Faktörler". *Education Sciences, E- Journal of New World Sciences Academy*, 8(4): 489-504.

- T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, *Değerlerin Edinilmesinde Ailenin Rolü*, 2017. Aile Eğitim Programı.
- Telef, Bülent Baki. 2013. *Psikolojik İyi Oluş Ölçeği: Türkçeye Uyarlama, Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi.* 28(3):374-384.
- Telef, B. B., Uzman, E., ve Ergün, E. (2013). *Öğretmen Adaylarında Psikolojik İyi Oluş Ve Değerler Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.* Electronic Turkish Studies, 8(12), 1297-1307.
- Tezcan, M. (1979). “Çocuk Eğitiminde Ailenin Rolüne Sosyolojik Bir Bakış” Der: B. Dikeçligil ve A. Çiğdem içinde, *Aile Yazıları 1: Temel Kavramlar, Yapı ve Tarihi Süreç* (127-135). Ankara: Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları, 1990.
- Timur, M.S. (2008). *Boşanma Sürecinde Olan ve Olmayan Evli Bireylerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerini Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi.* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Tuzgöl Dost, M. (2004). *Üniversite öğrencilerinin öznel iyi oluş düzeyleri.* Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ulutaş, İ., Aksoy, A. B. (2014). *The Impact of Helicopter Parenting on the Social Connectedness and Anxiety Level of University Students.* Proceedings of International Academic Conference on Social Sciences and Humanities. Prague, 13 -14 November, p.199-204.
- Uzunel, A. (2016). *Anne Baba Tutumları ile Mükemmeliyet Öz-Sunum Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Kocaeli İli Örneği* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Ünal, S. (2009). *Ailenin Temel Özellikleri ve İşlevleri*, Uzaktan Eğitim Yayını No 2009-001.2. İnönü Üniversitesi, Malatya
- VanderZee, K. I., Buunk, B. P., ve Sanderman, R. (1997). *Social Support, Locus Of Control, And Psychological Well-Being.* Journal of Applied Social Psychology, 27(20), 1842-1859.
- VanIngen, D.J., Freiheit, S.R., Steinfeldt, J.A., Moore, L., Wimer, D.J., Knutt, A.D., ...Roberts, A. (2015). *Helicopter parenting: the effect of an overbearing*

- caregiving style on peer attachment and self- efficacy. Journal of College Counseling. 18(1),7-20.*
- Vinson, K. (2013). *Hovering too close: The ramifications of helicopter parenting in higher education. Georgia State University Law Review, 29(2), 423-452.*
- Wilhelm D, Esdar W, Wild E. (2014), *Helicopter Parents – Begriffsbestimmung, Entwicklung und Validierung eines Fragebogens, Zeitschrift für Hochschulentwicklung 9 (1): 70-83.*
- Willoughby, B.J., Hersh, J.N., Padilla-Walker, L.M. & Nelson, L.J. (2015). ‘*Back Off!*’ *Helicopter parenting and retreat from marriage among emerging adults. Journal of Family Issues, 36(5), 669-692.*
- Yaprak, B. (2007). *İlköğretim Öğrencilerinin Algıladıkları Anne-Baba Tutumunun Diskriminant Analiziyle Belirlenmesi ve Benlik Saygısı İle Olan İlişkinin Değerlendirilmesi Üzerine Bir Uygulama. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.*
- Yapıcı, A. (2007). *Ruh Sağlı ve Din, Psiko-Sosyal Uyum ve Dindarlık. Adana: Karahan Kitapevi, 1990*
- Yaşın, Ç. (2018). *Helikopter Ebeveyn Sahibi Y Kuşağının İş ve Yaşam Tatmini Üzerine Sosyolojik Bir Analiz (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.*
- Yersel, Z. (2019). *Çocuk ve Ergenlerde Anne-Baba Tutum ve Bağlanma Durumunun Algıladıkları Benlik Saygısı ve Çocukluk Çağı Narsisizmi İle İlişkisi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi, İstanbul.*
- Yetim, Ü. (2001). *Toplumdan Bireye Mutluluk Resimleri. İstanbul: Bağlam Yayınları.*
- Yılmaz, M. F. (2013). *Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik İyi Oluşlarının Problemlili İnternet Kullanımı ve Bazı Demografik Özelliklere Göre İncelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.*
- Yılmaz, H., & Büyükcebeci, A. (2019). *Bazı Pozitif Psikoloji Kavramları Açısından Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Sonuçları. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 9(54), 707-744.*

Yılmaz, H. (2019). *İyi ebeveyn, çocuğu için her zaman her şeyi yapan ebeveyn değildir. Algılanan helikopter ebeveyn tutum ölçeği (AHETÖ) geliştirme çalışması. Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 3(1), 3-30.

----- (2020). *Possible result of extreme parenting: Power of helicopter parenting attitude to predict ego inflation. Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 10(2), 523-554.

----- (2020). *Türkiye’de helikopter ebeveynlik eğilimi ve helikopter ebeveynlerin demografik özellikleri. Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 46, 133-160.

Yörükoğlu, A. (2002). *Çocuk ruh sağlığı*. (25. baskı). İstanbul: ÖzgürYayınevi.

Zarbova, B. & Karabeliova, S. (2018). *Stress and well-being*. In Paper Conference.

EKLER

EK1: Kişisel Bilgi Formu

1-Cinsiyet : ()Kadın ()Erkek

2-Yaşınız (yazınız) :

3-Anne öğrenim durumu:

() Okuma yazma bilmiyor.....

() İlkokul mezunu.....

() Ortaokul veya Lise.....

() Üniversite.....

() Lisansüstü.....

4-Baba öğrenim durumu:

() Okuma yazma bilmiyor.....

() İlkokul mezunu.....

() Ortaokul veya Lise.....

() Üniversite.....

() Lisansüstü.....

5-Ailenizin Gelir düzeyi

6-Ebeveynlerin birliktelik durumu: ()Birlikte ()Ayrı () Diğer

7-Kardeş Sayınız (Sizinle Birlikte):

8-Kaçıncı Çocuksunuz:

9-Çocukluk döneminizde bakımınızı kim sağladı ?

Annem ve babam () Annem () Babam () Diğer ()

10-Aile tipinizi nasıl tanımlarsınız ?

Çekirdek Aile(Anne baba ve kardeşlerden oluşur.) ()

Geniş Aile(Çekirdek aileden hariç dede, nine, amca, hala, dayı gibi insanlarda aynı evdedir)()

EK2: ALGILANAN HELİKOPTER EBEVEYN TUTUM ÖLÇEĞİ

ANNEM				Arkadaşlar kendi çocukluğunuzu hatırlamanızı, anne ve babanızın aşağıda sayılan tutum ve davranışlar sahip olup olmadıklarını düşünmenizi istiyorum. Aşağıda yazılan davranış ve tutumları hem anneniz hem de babanız için ayrı ayrı değerlendirerek cevaplayınız.	BABAM			
Hiç Böyle Davranmaz	ARADA SIRADA Böyle Davranır	ÇOĞU ZAMAN Böyle Davranır	HEP BÖYLE Davranır		Hiç Böyle Davranmaz	ARADA SIRADA Böyle Davranır	ÇOĞU ZAMAN Böyle Davranır	HEP BÖYLE Davranır
(1)	(2)	(3)	(4)	1- Her gün giyeceğim kıyafetleri seçmek isterdi.	(1)	(2)	(3)	(4)
(1)	(2)	(3)	(4)	2- Ne zaman üzgün olsam ısrarla "neyin var" diye sorardı.	(1)	(2)	(3)	(4)
(1)	(2)	(3)	(4)	3- Arkadaşlarımla oyun oynarken oyunumuza müdahale etmeden duramazdı.	(1)	(2)	(3)	(4)
(1)	(2)	(3)	(4)	4- Akşam eve geldiğimde ilk soruları genellikle okul hayatım ile ilgili olurdu.	(1)	(2)	(3)	(4)
(1)	(2)	(3)	(4)	5- Dünyanın ve çevremizin kötü insanlarla dolu olduğuna inanırdı.	(1)	(2)	(3)	(4)
(1)	(2)	(3)	(4)	6- Okula başladığım günlerde saatlerce okul dışında veya evin önünde beni beklerdi.	(1)	(2)	(3)	(4)
(1)	(2)	(3)	(4)	7- Suratımın asık olmasına hiç katlanamazdı.	(1)	(2)	(3)	(4)
(1)	(2)	(3)	(4)	8- Sınav sonuçlarımla açıklanacağı zamanı sabırsızlıkla beklerdi.	(1)	(2)	(3)	(4)
(1)	(2)	(3)	(4)	9- Çok sık nasihat ederdi.	(1)	(2)	(3)	(4)
(1)	(2)	(3)	(4)	10- Benim özel bir hayatım olabileceğini kabul etmek istemezdi.	(1)	(2)	(3)	(4)
(1)	(2)	(3)	(4)	11- Okul notları için benden daha çok o kaygılanırdı.	(1)	(2)	(3)	(4)
(1)	(2)	(3)	(4)	12- Yüz kızartıcı bir davranışta bulunmamam konusunda çok nasihat ederdi.	(1)	(2)	(3)	(4)
(1)	(2)	(3)	(4)	13- Parkta ve sokakta gezerken asla elimi bırakmak istemezdi.	(1)	(2)	(3)	(4)
(1)	(2)	(3)	(4)	14- Duygularımı her zaman merak ederdi.	(1)	(2)	(3)	(4)
(1)	(2)	(3)	(4)	15- Öğretmenim ile çok sık görüşmek isterdi.	(1)	(2)	(3)	(4)
(1)	(2)	(3)	(4)	16- Kötü huy ve alışkanlıklar edinmemden çok korkardı.	(1)	(2)	(3)	(4)
(1)	(2)	(3)	(4)	17- Bana yemek yedirmek için arkamdan koştururdu.	(1)	(2)	(3)	(4)
(1)	(2)	(3)	(4)	18- Çantamın içini ve ceplerimi sık sık kurcalamaktan hoşlanırdı.	(1)	(2)	(3)	(4)
(1)	(2)	(3)	(4)	19- Karşı cinsten bir arkadaşımın olması ihtimali onu endişelendirirdi.	(1)	(2)	(3)	(4)
(1)	(2)	(3)	(4)	20- Okul ödevlerim için benden çok o çaba gösterirdi.	(1)	(2)	(3)	(4)
(1)	(2)	(3)	(4)	21- Mükemmel bir insan olmamı isterdi.	(1)	(2)	(3)	(4)

EK3: PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ ÖLÇEĞİ

Aşağıda katılıp ya da katılamayacağınız 8 ifade vardır. 1–7 arasındaki derecelendirmeyi kullanarak, her bir madde için uygun olan cevabınızı belirtiniz.

1	2	3	4	5	6	7
Kesinlikle katılmıyorum		Biraz katılmıyorum	Kararsızım	Biraz katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum

1. Amaçlı ve anlamlı bir yaşam sürdürüyorum

2. Sosyal ilişkilerim destekleyici ve tatmin edicidir

3. Günlük aktivitelereime bağlı ve ilgiliyim

4. Başkalarının mutlu ve iyi olmasına aktif olarak katkıda bulunurum

5. Benim için önemli olan etkinliklerde yetenekli ve yeterliyim

6. Ben iyi bir insanım ve iyi bir hayat yaşıyorum

7. Geleceğim hakkında iyimserim

8. İnsanlar bana saygı duyar

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Tuğba ÖZBEK

EĞİTİM DURUMU

2016-2022 : İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Lisansüstü Bilimler Enstitüsü,
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Yüksek Lisans Programı